

LUKRO MANDE

Mande Keta Mesarango Nga

Lukdo Nakangoyingo

Lukro Mande Tabango.

Luk ngu, ene Yisas enengo keyimo kirikiri oni ngu keyemo ma ombuyingo. Ngu ene Yuda oni kini. Ene Girik oni gura. Ingondudu oni, ngundo ngu, Lukro ende damoni ngu Andiyok, Siriya mera gidesina, ngunonggo ingoro eyingo. Luk oningga ngu, sayi mambu yomosiroyingo oni. Oni simoo bare kenoro yomosiroyoyi oni oowooyi Doguta. Girik mande damoni oorengo ngu, Lukro mandeni, ene mande ero, ko oo gome nakangowero ngu oo bidodo, ene watayi tero, nguro ene nakangoyingo.

Nga bukga nga, ngu koreteyingo, oo ngu Lukdo nakangoyingo. Nga bukga ngando ngu, Girik oni simoo bare ingondudu yunoro, Yisasro mandeni ngu wesiyoro oni simoo bare Yisasro mandeni ngu ingoya, nowoondoyemo ingootoyiga, hamoo teni, ero nakangoyingo. Ene nga mandega nga nakangoyingo ngu, ene oni sowe gidarega, Yuda oni simoo bare kini, nguno mande wesiyoro eyingo. Ndadiro nguro, enendo Yisas merako ngano omburo oni simoo bare bidodo ko yoyowa. Lukdo nakaya oowooyingga Yisas merako ngano hamoo oni tunootewa. Enendo nakaya oowooyingga, Yisasdo enengo newende ngu hamoo oorengo bidodo, noore yunoyingo. Ngu nowoondoyi ebe ino ino

teweroyi muringga ngu, oni sowe gurananggem-boro kini, ngu oni noore bidodoboro. Asa, ko oo gidarega nguya, Lukdo ngu ndadiro nakaya teyingo. Anut oowooyi bingami okooweroyi nguro muri; Yuka Kundingiyi nguro yanggan-goni; Yemboongeweroyi nguro muri; Oni gura ene ooni kini, ko oni gura ngu, ene ooni oowooy-ingga.

Lukdo ngu enengo doongeyimbo ko oo bidodo Yisasdo tewoku, ngu ene ma kenoyingo. Ene oni simoo bare oowooyingga sumoo yunowo. Onendo ngu Yisasdo oo ngu nenengo tetoni, enengo doongeyembo ngu kenoyingo. Ene noorendo nga bukga kandangetetoku ngu, Lukdo nakangoyingo. Asa, noorendo ngu hamoo oorengo, ngandiro gome ingowato. Yisas ngu noorengo awanani soboyeroyingo oruwa. Ene ngu hamoo oorengo, noorengo tabango oorote.

Lukdo Nga Mandega, Nga Tiyopilasro Nakan-goyingo

¹⁻² Oni urungga Tiyopilas, kuri oni oowooy-ingga kandeye towoongoro, Krayisdo noore ke-wooronanimo ko tero ene tunootewoku, ngu bidodo nakangoyingo. Ene oni Yisas enengo doongeyembo kenowonggoku nguro mandeye etoyi, oni songombo nguro mande ingoro wesiy-oro etoyi, ngu ingoro nakangoyingo. ³⁻⁴ Nguro ngu, no nguya nga mandega nga gengo nakan-gooteno. Naru pirunggano nga mande oo ngaro sumoo sumoo oowooyingga tero, muri bidodo ingoro yowero, asa, no mande nenengo

oorengo kuri tunooteyingo ngu ataga nakan-gooteno. Nguro ge komo gome nenengo oorengo ingo. No nga mandega nga nakangoro ge etung-geroyingo, ngu hamoo mande oorengo.

Anutro Sambono Oni Oowooye Engel Onindo Yon Tunoo Teweloyimboro Sekaraiyano Eyingo

⁵ Ngu naruno, Herodndo Yudiya mera oo ngu bidodo sobosobo oni koreteyingo oodoni, ngu oni gura oowooyi Sekaraiya, ngundo Anutno wooro yeyingo oni tero oruwo. Anutno wooro yeyingo oni ngu, Abayisa ngu Sekaraiyaro wooro yeyingo oni, watangga nguro osiye. Nguro bareyi oowooyi Ilisabet ngu, Eron oningga nguro soweni. ⁶ Ngu oni erambarisa erayaga ngu, ene Anut doongeyimo ene oni nenengo oorengo oruwori. Ngu erambarisa erayaga ngu Anut Oo Simburi Urungga, nguro mamana mande oo ngu bidodo keyoro oruworiyo. Ene oo biyomi gura ma teyingo. ⁷ Ngu erambarisa erayaga ngu, ene kuri dogoni oorengo. Ilisabet ngu ninggoo teyingo, nguro erambarisa erayaga ngu ene simoo namboyari kini. ⁸ Sekaraiyaro keyimo wooro yeyingo oni ngu, ko tewero mayeyingo. Sekaraiya ngu ene Anut doongeyimo wooro yeweroyi ko ngu teroruwo. ⁹ Onindo Sekaraiyano rogo tetoyi, ngundo ene Anutno wooro yeweroyi murimo ene yambo ya urunggano (Tembel) nguno uro, Anut Oo Simburi urungga, nguno wooro ndindingo gomemu yeyingo. ¹⁰ Ngu narungga ngu, Anutno wooro ndindingododo yeweroyi naruwo, oni simoo bare oowooyingga oorengo endesina

yowuruwooro, nguno Anutno yemboongero oriyingo.

¹¹ Sekaraiya ko tewoodoni, asa, ngu naruno, Urungga Oo Bidodo Simburiga nguro sambono Engel oni gura kenootoni, wooro ndindingo yeweroyi nombo musiyo ngu tanggeyi koondosina, dikatoni kenoyingo. ¹² Sekaraiya sambono Engel oninggaku kenoro soriyokoro sosoreyingo urungga oorengo teyingo. ¹³ Ene sambono Engel oninggakundo sodedo ero eyingo. Sekaraiya ge ma sosorewero. Anutdo gengo yemboongenga ngu kuri ingowo. Gengo barege Ilisabet, ngundo ngu nangongge simoongga bisiyowa. Oowooyi ngu ge komo Yon eya e. ¹⁴ Gengo nowoondoge ngu gome mete tero oruwaku, ngunonggo ge oni oni tewa. Baredo simoo bisiyootoni, asa, oni simoo bare oowooyingga oorengo, ene nguro nguya oni oni tewanggo. ¹⁵ Ene ngu Oo Bidodo Simburi Urungga ngu doongeyimo ene oowooyi urungga oruwa. Ene Wayin sonoyi kwoomu, ko sono yanggangomu nguya ma newa. Ene nemi kawuyimo oorooteku ngu Yuka Kundingiyi ngundo newendemo uro angewa. ¹⁶ Enendo Iserel oni simoo bare oowooyingga oorengo mande yunootoni, nowoondoye yowoorengoro, enengo Anut urungga nguno oororo keyowanggo. ¹⁷ Kuri, Anutdo Yuka Kundingiyimbo yanggango urungga oorengo Ilayiya inootoni, ene Anutro ko tewoku, ngundiro nangge, Yon nguya Yuka Kundingiyimboro yanggangonimo, Anutro ko ngu tewa. Enendo simoo bare ururu hoorooweyerootoni,

nowoondoye yowoorengoya, ngunonggo enengo simoo namboye nguya hoorooweyerootoyi, nowoondoye yowoorengoro, awanamoyemboya nowoondoye gobooro guranangge yewanggo. Oni Anutro muri ma keyootenggoku nguro nowoondoye nguya enengo mandeni ingoro keyowanggo. Ngundiro muringga ngunonggo oni simoo bare bidodo nowoondoye yomosiyootoni, oo bidodo Simburi Urungga nguro mandeni ingowanggo, eyingo.

¹⁸ Sekaraiyando sambono Engel onino eyingo. Noore barenemboya kuri dogoni yeworoku, nguro simoo bisiyoweroyi naruwo ngu kuri kini tewo. Ngundiro nguro, no gengo mandega eteku ngu, ndadiro tero ingootoowe hamoo tewa? Eyingo.

¹⁹ Ngundiro etoni, sambono Engel oni enebana mandeni gumi, ero eyingo. No Gebiriyel Anut doongeyimo dikaro oorooteno. Anut enengombo no surenerootoni, no geno mande gome nga wesiyoro ewero ombuteno. ²⁰ Arisa, ge ingo! Ge noro mandene nga nowoondogemo hamoo ma tete. Nguro ngu ngandiro, ataga gengo gagige ngu witumootoowe, ge mande ma ewa. Kootuyisina, nga oo nga tunootetoni ngu, noro mandega nga ngu hamoo oorengo enengo naruno engge tunootetoni ngu, asa, ge mete ko mande ewa. Ero eyingo.

²¹ Oni simoo bare Sekaraiya, sobowooro ingondudu buribari ingoro eyingo. Ndadiro nguro, Sekaraiya naru pirungga ene ya gumi kundingiyingga, nguno ootooro endesina ma ooreyingo, ero ingootenggo. ²² Kootuyisina,

Sekaraiya endesina oorero, oni simoo bare-doya mande eweroyi kini. Ngundiro nguro, ene ingoyingo, ene ya gumi kundingiyi newendemo ameno oo songo guradiroga Anutdo etungootoni kenote, ero ingoyingo. Sekaraiya, ngu kandeyibo nangge mande towootwoononggo eneya, ero eyingo. Gagingo manggowo ngu witumootoni, mande eweroyi ereremo kini.

²³ Kootuyisina, Sekaraiya enengo koni kini tetoni, ngu naruno, ene enengo endemo ko toongeyingo. ²⁴ Kootuyisina, Sekaraiya bareyi oowooyi Ilisabet, kawuyidodo teyingo. Ngundiro tetoni, Ilisabet, ya newendemo kombo kandegura kombitero oriyingo. ²⁵ Oode eyingo. Oo Bidodo Simburi Simbunanembo, ataga noro sumange tenunoro, oni simoo bare doongeyemo oyimongga ngu andangenunowo. Ero eyingo.

*Sambono Engelndo Mariyano Yisas
Tunooteweroyi Nguro Eyingo*

²⁶ Ilisabet, Kombo kandegura gidemboro guranangge kawuyidodo teyingo, ngu naruno, Anutdo sambono Engel oni oowooyi Gebiriyel soweyootoni Nasaret, ende urungga, Galili merako, nguno oorowuyingo. ²⁷ Ngu endemo nguno ene bare oore gura, ene simoo guraya ma wereyingongga, nguno mande yoro oorowuyingo. Ngu barega ngu simoo gurano kameteni ero rogo teyingo. Ngu simoongga ngu oowooyi Yosep. Yosep ngu Dewitro soweni. Ngu bare oorega ngu oowooyi Mariya. ²⁸ Gebiriyel eneno oororo eyingo. Ge oni oni teya ootoo, Anutdo ge bingaminggedodo tenggunote,

Anutdo kumana ge gunooteku, Oo Simburi geya ooroote. Eyingo.

²⁹ Mariyando ngu mandega ngu ingoro sosorero ingondudu urungga tero, enengo newendemonggo eyingo. Ndawugaro nguro, ngu simoongga ngundo omburo nono ngandiro ete? Eyingo. ³⁰ Anutro sambono oni Engelndo Mariyano eyingo. Mariya, ge ma sosorewero. Anutro newende ngu gengo gome ingoro sumangeni gunoote. ³¹ Gome ingo! Ge kawunggedodo tero nangongge simoongga bisiyowa. Ngu oowooyi ngu, ge komo Yisas eya e. ³² Ngu oningga ngu, oni urungga oorengo oruwa. Ngu oningga nguya ngandiro ewanggoku, ene Anut bingaminidodo enengo nangoni, ero eyingo. Anutdo ene yoro, sobosobo oni koreteyingo urungga yetoni oruwa. Enengo osiyi Dewitdo sobosobo koreteyingongga ngundo ko tewoku, ene ngundiro nangge ko tewa. ³³ Ene ngu oo bidodo sobosobo koretero oni, ngundo ngu, Yekob Iserel nguro soweni, nguro sobosobo suwooyi sano oruwa. Enengo oo bidodo sobowooteku naru ngu ma kinitewa, eyingo.

³⁴ Mariyando ngundiro ingoro sumoo eyingo. No simoo guraya ma wereyingo. Nguro gengo mandega eteku ngu, ndadiro tero engge tunootewa? Eyingo.

³⁵ Sambono Engelndo mande gumi ero eyingo. Anutro Yuka Kundingiyi ngu geno ombuwa. Anutro yanggangoni awuno oorengo, ngundo ge wiringgeroro kutuwoonggunowa. Ngundiro

tetoni, kootuyisina ngu simoonggega ngu ge bisiyowa. Onindo eneya ngandiro ewanggo. Ene oni kundingi, Anutro nangoni, ero ewanggo. ³⁶ Ingo! Momongge, Ilisabet ngu, ene kuri bare dogoni ngumu, ene nguya kawuyimo simoongga oorootete. Kuri ngu, oni songombo eyingo. Ene ninggootete eyingo. Ene ataga kawuyidodo oodoni, kombo kandegura gidemboro guranangge kuri yokowo. ³⁷ Merako ngano, ko gura Anutdo teweroyi, kowuri ma oorootete. Hamoo oorengo kini. Anutdo ene oo bidodo temukowa. Eyingo.

³⁸ Mariyando gumi eyingo. Ene ngu ooga ngu nono eteku, ngu mete tewa. No ngu oo bidodo Simburi, nguro kirikiri bare nangge. Eyingo. Arisa, sambono oningga ngundo Mariyando oo teteku ngu ingomukoro ene toongeyingo.

Mariyando Ilisabet Kenowero Oorowuyingo

³⁹⁻⁴⁰ Ngu naruno, Mariya ootoogero oo bidodo yomosiyo, sodedomangge yade yade oororo, Yudiya merako ende gura puri sanganimo nguno ooreyingo. Ene Sekarayiyando yano oororo ya newendemo uro, Ilisabetno eyingo. O momo, Ilisabet! Ero eyingo. ⁴¹ Ilisabetdo, Mariyaro, manggowo ingootoni, Ilisabet kawuyimo simoongonggaku parero ooretoni, Yuka Kundingiyimbo Ilisabetro newendemo uro angeyingo. ⁴² Ngundiro tetoni, ene ki urungga, ero eyingo. Anutdo ge Kumana gunooteku ngu, gedo bare gidarega ngu dagayerootete. Ge kawunggemmo nangonggega oorooteku nguya ene kumanadodo. ⁴³ No ndadiro nguro, noorengo Oo Bidodo Simburi Simbunani, nguro nemi, no bingamine okoowero ombute?

⁴⁴ Ingo! No mande gura geno ewero. No soden-
embo gengo manggoge ingootoowe, kawunemo
simoongga oorooteku ngando parero oorero,
oni oni tete. ⁴⁵ Ndawugaro nguro, Oo Bidodo
Simburi Simbunani, ngundo mande wesiyoro
eteku, ge nowoondoge hamoo teteku nguro engge
tunootewa. Nguro ngu, Anutdo ge sobogerootoni,
ge mete oni oni tewa. Eyingo.

Mariyaro Yambo

⁴⁶⁻⁴⁷ Mariyando eyingo. Noro nowoon-
donemonggo Oo Bidodo Simburi, nguro
bingamini oowooyi hahangero okooteno.
Nenengo gabone ngu Anutro oni oni tete.
Anut ngu noro hoorooweneroyingo. ⁴⁸ No
kuri ngu, enengo kirikiri bare angoyi oodoowe
ngu, Anut enengo sumange nunoyingo. Asa,
ngundiro nguro, oni simoo bare kootuyisina
tunootewanggoku, ngundo nguya noro
oowoone bingamine okoowanggo. ⁴⁹ Anut
yanggangonidodo oorengo, ngundo oo urungga
tero, no nunowo. Enengo oowooyi kundingiyi
oorengo orini! ⁵⁰ Enengo sumangeningga ngu,
oni enengo ingoro oowooyi okooro manggowo
keyoro oorootenggoku ngu, ko kootuyisina
nguro oni sowengga tunootewanggoku, ngu
bidodomo nguya oruwa. ⁵¹ Enengo kandeyi
yanggangomo, ngundo ko yanggango oorengo
nenengo tete. Oni ene nowoondoyemonggo
enengo bingamiyemboro nangge ingoro
endeyootenggoku, ngundiro oni ngu, ene
oweyerootoni, songo songo sawanggo. ⁵² Ene
mera ngaro oo sobosobo oni yanggangoyedodo

ngu yowoosoodoni, enengo oowooye ameno ombutoyi, oni oowooye kini ngu yowokoro enengo oowooye bingamiye okootoni, awuno oorewanggo. ⁵³ Anutdo oni oodoro kumooro oorootenggoku ngu, ene oo gomemu yunootoni, oni sitowiyedodo tero oorootenggoku ngu, Anutdo ene oweyerootoni, kingo kande sawanggo. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ene kuri osinani Ebarahamno mande ero gosiyoyingo, nguro nowoondoyi tero, enengo simooye kootuyisina tunootewanggoku, nguro sumangeni teyunowa. Nguro ngu, ene noore enengo ko oni Iserel hoorooweyeroro sumangeni yunowa. Eyingo.

⁵⁶ Ngundiro ero, Mariya, ngu Ilisabetya, kombo kabusa oode yokoro, enengo endemo ko toongeyingo.

Ilisabetdo Yon Bisiyoyingo

⁵⁷ Ilisabetdo simoo bisiyoweroyi naruwo tunootetoni ngu, ene nangoni simoongga bisiyoyingo. ⁵⁸ Ilisabetro ende gobooro oni ko enengo soweniku nguya Ilisabetro Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani Urungga, ngundo sumange teyinoro simoongga inowoku, nguro mandeni ingoro, oni oni urungga oorengo teyingo. ⁵⁹ Naru kandegura gidembo kabusa, nguno (naru 8) mayero simooyenggaku moondeyi yomosiyoro, sunggi yeweroyimbo yambo ya urunggano, (Tembel) mayeyingo. Mayero, yowuruwooro simooyengga nguro oowooyi enengo eweyi oowooyi Sekaraiya ewato, ero ewonggo. ⁶⁰ Ngundiro etoyi, simooyengga ngu nemimbo ngu mandeyega

ngu gumi eyingo. Kini, noore komo oowooyi Yon ero ewato, eyingo.

⁶¹ Oni songokundo nemimboya mande gumi ewonggo. Gengo gumoogumoongge degooge gura oowooyi ngundiro kini. Eyingo.

⁶² Ngundiro tero, kande towootowoo tero eweyi sumoo inoro, eweyimbo nangoni oowooyi ndadiro ewa, ero eyingo. ⁶³ Sekarayiyando oo nakangoweroyi, oo nguro kandeyibo towootowoo tero sumoo eyingo. Ene nguno nangoni oowooyi nakangewero, ero oowooyi Yon nakangoyingo. Oniku ngundiro kenoro nguro ingondudu urungga teyingo. ⁶⁴ Ngundiro nakangootoni ngu, asa, Sekarayiyaro gagingo tango yetoni, ene mande ero Anut bingami ero okooyingo. ⁶⁵ Ngundiro tetoni ngu, enengo ende gobooro oniku bidodo sosoreyingo. Nguro mandeni endeni endeni toongetoni, nguro mande mande urungga ero ingoro, Yudiya mera pupurimo oorootenggoku oni, ngu bidodomo oorowuyingo. ⁶⁶ Oni bidodo ngu mandega ngu ingoro, nguro ingondudu urungga nowoondoyemo ingoro eyingo. Kootuyisina, ngu simooyengga ngu ndawu ooga tewa? Ero eyingo. Oni simoo bare ene ingoyingoku, Anut oo bidodo Simburi Simbunani, nguro yanggangoni, ngundo ngu simooyengga ngu sobowoote.

Sekarayiyando Yambo Utoro Anutro Bingami Okooyingo

⁶⁷ Yuka Kundingiyimbo eweyi Sekaraiya, newendemo angetoni, oo kootuyisina, tunooteweroyi ngu koretero, ero eyingo.

68 Noorengo oo bidodo Simburi Simbunani, Iserel oniro Anutga, nguro bingami okoowato. Ndawugaro nguro, ene noore hoorooweyerowero omburo, noore, enengo oni simoo bare uriyeroro ko yoyowero ombuwa. 69 Anutdo enengo ko oni Dewit, nguro sowenimonggo oni yanggango gura yeni dikaro ngu, ngundo noore ko yoyowero. 70-71 Ene kurimi enengo ingondudu eyingo oni kundingiyi, ngu manggoyemo mande ngundiro ero gosiyootoni, Anutdo noorengo mundi oni yanggango ngu kandeyemonggo noore ko yoyoro; oni nooreya nowoondoye biyomi yero boguwootenggoku, ngu kandeyemonggo nguya ko yoyowa. 72 Ene noorengo osisambanani ngu sumange teyunoro hoorooweyeroyingo. Ene kurimi sunggi mande kundingiyi ero, nguro suwooyi sano ingondudu teroroote. Ene ma kabetewa. 73-75 Ene hamoo mande sorumimonggo Ebarahamno sunggi mande ngandiro eyingo. Ene noorengo mundi oni kandeyemonggo andangeyeroro yoyootoni, nguro noore Anutro koni tewero ma sosorewato. Noore naru bidodomo keta ootooro, nguno ngu, noore gome nenengo oorengo kundingiyi ootooro; asa, noore enengo koni murini kundingiyinimo, ko muri gome nenengo nguno noore mete enengo doongeyimo endeyowato. 76 Ngundiro ero, Sekaraiya yowoorengoro nangoni kenoro eyingo. Ge nangone, oni geyoro geya ero Anut awuno oorengo nguro ingondudu eyingo oni, ero ewanggo. Ge Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngu koreteyinoro nguro oore yomosiyoynowa. 77 Gedo enengo oni simoo bare

ngu, nguro mande ero etuyerootoyi, ene nguno ingowango. Ene enengo weti mbumbuwaye andangeyunoro ko yoyowa. ⁷⁸⁻⁷⁹ Noorengo Anutga nguro sumangeni nowoondoyini urungga, ngundo noorengo ngandiro tete. Anutdo enengo nangoni soweyootoni ombuteku, ngu noorengo nowoondonani oo biyomi oorooteku andangeyunowa. Ngu sengero ooreri toongooteku, ngundiro ene oni nowoondoyemo ooreri biyomi oorooteku, ngu himi yunowa. Ene sambo endeboro himingga ngu yeni nooreno omburo himi ngu, oni ooreriko ooroottengoku, ko oni kumoowero tero ooroottengoku nguya himi yunowa. Noorengo kenani yoonenengootoni, ayibi imakeyingo, oore metemimo nguno oororo omburo tewato. Ero eyingo.

⁸⁰ Kootuyisina, ngu simooyenggaku uru tetoni, enengo goweyi ingonduduni yukani nguya yang-gangonidodo uru teyingo. Ene toongero, diguno oni kini merako nguno enesu nangge ootooro oruwoku, ngu naruno, ene Iserel oni simoo bare doongeyemo, Anutro mande etuyerowero tunootewa.

2

Mariyando Yisas Bisiyoyingo (*Matiyu 1:18-25*)

¹ Ngu naruno, mera bidodomo sobosobo oni koreteyingo, oowooyi Sisa Ogastas, ngundo mana mande gura yero eyingo. Mera bidodomo oni simoo bare komo bidodo oowooye bukno nakangowero eyingo. ² Sayiriniyas oningga

ngundo Siriya mera nguro Gabuman sobosobo koreteyingo oruwo. Ngu narungga nguno, amana oorengo damoni yero, oowooye bukno nakan-goyingo ³ Ngundiro nguro, oni simoo bare bidodo ene ende damonimo saro, nguno oowooye bukno yeyingo.

⁴ Ngundiro nguro, Yosep ngu Dewitro soweni, ene Galili merako Nasaret ende ngu yokoro, ene Yudiya merako Dewitro endemo yade yade oorowuyingo. Ngu endega ngu oowooyi Betelehem. ⁵ Yosep ngu enengo bare rogo teyingo, ngu oowooyi Mariya nguya oorowuworiyo. Ene oowooyari bukno yeweroyimboru. Ngu narungga ngu, Mariya kawuyidodo. ⁶ Yosep Mariya eraga ngu endemo nguno oodori, Mariya simoo bisiyoweroyi naruni tunooteyingo. ⁷ Ngu naruno, endemo wereweroyi ya ngu kuri onindo ndindi teyingo. Nguro ngu, erambarisa Bulmakawuro yano oororo oode, nguno Mariya nangoni gogoro simoongga bisiyoro, kumbagado dobengoro yoro, Bulmakawuro oo neweroyi koondomo yeni wereyingo. Ndadiro nguro, wereweroyi ya onindo kuri ndinditeyingo

Engel Onindo Sipsip Sobosobo Onino Eyingo

⁸ Ngu merasina nguno, Sipsip sobosobo oni gidarega ende dabemimo suwoono Sipsip soboworo oriyingo. ⁹ Oo Bidodo Simburi Simbunanimboru sambono Engel oni, ngundo Sipsip sobosobo onino omburo tunooteyingo. Urunggado enengo soru himi duridarini urungga yeni omburo, ngundo Sipsip sobosobo oniku pawayeroro himi yeyingo. Ngundiro tetoni ngu,

Sipsip sobosobo oniku sosoreyingo urungga teyingo. ¹⁰ Ene Engel gurado mande yunoyingo. Ye ma sosorewero! Ingoyi, no mande gome mesarango ngu yengo yoro ombuteno. Ngundo ngu oni simoo bare bidodo yoyeni, oni oni tewanggo. ¹¹ Ngu sa narunggano, nguno Dewitro endemo bare gura simoo bisiyoote. Ngu simoongga ngu noorengo oo bidodo Simburi Simbunani. Ene Krayis, Anutdo rogo tetoni, noore ko yoyowero sunggi yeyingo oni ngu! ¹² Ye ngu simooyengga ngu kenoweroyi, sunggini ngu ngandiro. Kumbabo dobengoro, Bulmakawu ngundo oo neweroyi koondomo yetoni, werooteku ngu! Ero eyingo.

¹³⁻¹⁴ Sambono onindo ngundiro etoyi, arisa, sodedomangge sambono oni oowooyingga oorengo omburo tunootetoyi, yowuruwooro, Anut bingami okooro, yambo utoro, ngandiro eyingo. Anut awuno oorengo, noore gengo oowoongge bingamingge okooro, noore gengo yemboongetooye, oni simoo bare mete gedo nowoondoge yunoro, gengo imakeyingo muringga nguya yunowa, ero yambo ureyingo.

Sipsip Sobosobo Oni Oororo Yisas Kenoyingo

¹⁵ Sambono oniku ngundiro tero, ene ko sambono ooreyingo. Arisa, Sipsip sobosobo oniku enengo nangge mande ero ingoro eyingo. Noore sodedomangge Betelehem endemo ooroya, ngu ooga ngu Oo Bidodo Simburi Simbunani ngundo ewoku, ngu oororo kenowato. Ero eyingo.

¹⁶ Ngundiro ero, ene sodedomangge oororo, Mariya Yosep eraga yeyoro, ko simooyeng-gaku Bulmakawu koondomo wetoro oodoni kenoyingo. ¹⁷ Ngundiro kenoro ngu, sambono onindo ngu simooyengga nguro mande ewonggoku ngu, wesiyoro eyingo. ¹⁸ Oni simoo bare bidodoboro, Sipsip sobosobo onindo mande ngu etoyi ingoro, ene mande nguro ingondudu urungga oorengo teyingo. ¹⁹ Ene nemi Mariyando, ngu mande ngu bidodo gome newendemo yero, gome dowooro, ene mande nguro ingondudu teroruwo. ²⁰ Sipsip sobosobo oniku, enengo kono ko oororo, Anutro duridarini sambono onindo etoyi, oororo kenowonggoku, nguro ene Anutro oni oni tero, oowooyi bingami okoororiyingo.

Simiyon, Ana Eragado Anutro Yambo Ya (Tembel) Nguno Yisas Kenoworiyo

²¹ Kootuyisina, sa naru kandegura gidem-boro kabusagomo (Naru 8) simooyengga ngu moondeyi yomosioweroyi naruwomo, oowooyi Yisas, ero eyingo. Mariya kawuyidodo ma tey-ingomo ngu, oowooyingga ngu Engel oninggado eyingo.

²² Mosesro mamana mandeno eteku, Mariya ngu keyoro oodoni, ngu narunggaku tunootetoni, ene yambo yano uro, Anut doongeyimo ko goweyi metemi teweroyimboroo rowuyingo. Ngundiro nguro, Mariya, Yosep erambarisa, ngundo Yisas yoro, Yerusalem endemo oororo, yowuru ya urungga (Tembel), nguno Oo Bidodo Simburi Simbunanimoo wooroo yewero

oorowuyingo. ²³ Ngu Oo Bidodo Simburi nguro mamana mandeno nakangootoni oorooteku ngundi. Nemimbo nangoni gogoro bisiyootoni ngu, nangoningga ngu, yoro Oo Bidodo Simburi Simbunaningga nguro kundingiyi oni eyingo. Anutdo ngu nangoni gogoroga ngu sunggi yeyingongga, ngu enengo ko teni ero eyingo. ²⁴ Nguro Anutno wooro yewero ngu, nu mumukondiri ururumu eraya, ngundi, owita duriyo eraya yoro, ngundo Anutno wooro yeweroyimboro. Eyingo.

²⁵ Mosesro mamana mandeno ewoku, ene ngundi teyingo. Ngu naruno, oni gura oowooyi Simiyon ngu Yerusalemno oruwo. Ene Anut doongeyimo oni nenengo gome oorengo. Ene Anutno suwooyi sano yambo mande nangge teroruwo. Yuka Kundingiyi ngundo Simiyondodo oruwori. Ene Iserel oni nowoondoye yeni imakero nguro kowuriye andangeweroyi oningga, ngu soboworo oruwo.

²⁶ Yuka Kundingiyi ngundo Simiyonno kuri eyingo. Ge oode oo Simburi nguro Anutdo noore yoyowero sunggi yeyingo oni, Krayis, kenorogogo ge kumoowa, eyingo. ²⁷⁻²⁸ Arisa, Yuka Kundingiyimbo yokutuwootoni, ene ootoogero, yambo ya newendemo uyingo. Uro doongetetoni, Mariya Yosep erambarisa nangoyari Yisas yoro, yowuru yano mamana mandeno eyingo, ngundi tewero ombuworiyo. Simiyonndo Yisas yoro, doworo, Anut oowooyi bingami ero okooro, ngandiro eyingo. ²⁹ Noorengo Oo Bidodo Simburi Simbunani, ataga gengo ko oningga nga yokootooga, sumangengemo

oorowuwe. Ataga no mete kumoowano. Noro nowoondone imakeyingo ootooro, kuri gengombo eyingo, ngundiro ataga tunootete.

³⁰ No doongenembo gedo noore yoyoweroyi oningga rogo tewoku, ngu ataga kenooteno.

³¹ Ge nga oningga ngu rogo tetoyi, omburo oni simoo bare bidodo hoorooweyeroweroyimboro.

³² Ene ngu sorungga ngu Yisas oni sowe gidarega yunoro oore etuyerooni, Anutno nowoondoye yewanggo. Ngundo ngu, Iserel oni simoo bare nguya oowooye urungga yunowa. Ero eyingo.

³³ Yisas eweyi nemi ngu, Simiyonndo mandega eteku nguro soriyokoro ingondudu urungga teworiyo.

³⁴ Simiyonndo kumana yunoro, simooyengga ngu nemi Mariyano oo eme tunooteweroyi, nguro eyingo. Ingo,

nga simoongga nga ngu, Anutdo rogo tero soweyowoku ngu, ye Iserel oni simoo bare enengo yanggangoni ngu etuyero. Ene

ngundiro tetoni, nguro Iserel oni simoo bare oowooyingga enengo mandeni ngu ingoro, gidarega nowoondoye hamoo tetoyi, gidaregado

ene kootu inoro, eneya mudi tewanggo.

³⁵ Nga nangonggega ngando ngu oni simoo barero ingonduduye bidodo nowoondoyemo kombitero oorootenggoku, ngu yeni tunoo oorengo

etuyerowa. Kootuyisina, kowuri urungga eneno tunootewaku, nguno ge nguya nowoondoge kowuri oorengo dugebo gosanggawetoni

ogingooteku ngundiro ingowa. Eyingo.

³⁶⁻³⁷ Anutro ingondudu eyingo bare gura oowooyi Ana ngu, eweyi Panuwel, ko enengo soweni oowooyi Aser. Ana ngu kuri dogoni

oorengomu, ene kuri kameyimboya dagoma kandegura gidemboro eraya (7) nange oode, ngu naruno, kameyi kumooyingo. Kameyi kumootoni, enesu wabu oodoni, dagomani onibi namoraya ko dagoma namoraya nguya (84) wabu oruwo. Ene (Tembel) yowuru yangga ngu ma yokoyingo. Ene suwooyi sano, Anutno yambo mande tero, oruwo. Ene ngundiro tero nguno, naru oowooyingga ene oowari roogo tero, nguro yemboongeroruruwo. ³⁸ Ngu naruno, Ana nguya omburo, Yisas kenoro, Anutno esosootero, Anut bingami okooro, Yisasro mandeni oni simoo bareno wesiyoro eyingo. Yerusalem endemo oni, ko Iserel oni ngu bidodo ko yoyoweroyi oningga Anutdo yunowero eyingo ngu sobowooro oorootenggoku, ngu oningga ngu, Yisas nga!

Yosep, Bareye, Nangoyari, Nasaret Endemo Ko Oorowuyingo

³⁹ Yosep, Mariya eragado, ene Oo Bidodo Simburi Urungga, nguro mamana mandeno eteku ngundiro temukoro ngu, asa, ene Tembel ya ngu yokoro, Galili merakoruruwo enengo ende Nasaretno ko oorowuyingo. ⁴⁰ Simooye bodagaku uru tero, ingondudunidodo urungga tero, yanggangonidodo teyingo. Enengo ingo ingoni, ngu gome oorengoro. Anutro sumangeni, ngundo ene wiriyoyingo.

Yisasro Dagoma Kande Eraya Kegidemboro Eraya Tetoni, Tembel Yano Oorowuyingo

⁴¹ Dagoma bidodomo, Yisas eweyi nemi, Yosep Mariya eraga ene Yerusalem endemo Anutro sunggi kenoro dagayeroyingo oowooyi Pasowa, nguno oororo oorooteri. ⁴²⁻⁴³ Yisasro

dagoma ngu kande eraya kegidemboro eraya, (12) tetoni, arisa, ngu naru kundingiyingga, nguno Yosep Mariya eraga, ko Yisas nguya yoro, ene Yerusalemno oorowuyingo. Kootuyisina, Pasowaro narungga ngu kinitetoni, Yosep Mariya eraga, oni songoku ngu bidodo enengo endemo endemo ko sayingo. Ene Yisas enesu nangge, Yerusalemno oodoni, enengo eweyi nemimbo nguro ma ingoyingo. ⁴⁴ Yosep, Mariya eragado ngu, Yisas ngu oni simoo bare gidaregaya kuri oororo satenggo, ero ingoro, ene nguya ngu sanggano nguno ooreko doongetero doongetero oorowutori, kiniteyingo. Enengo konebeyi dobookuriyi kewooroyemo doongetetori nguya kini.

⁴⁵ Erayaga ngu Yisas erewetori, nguya kini. Ngundiro tetoni, nguro erayaga ngu, ene Yerusalemno Yisas erewero ko oorowuyingo. ⁴⁶ Yosep Mariya eragado, Yisas erewero endeyoro oodori, sa kabusa kiniteyingo. Kootuyisina, Tembela ya newendemo oodoni kenowori. Yisas ene oo nakangoro etuyeroyingo oni kewooroyemo bibitero, mande etoyi ingoro, ko enebana sumoo ngu oniku nguya yunoro oruwo. ⁴⁷ Ngu ingondudu etuyeroyingo oni, ngundo Yisasro mandeni ingoro, ko ingonduduni ingoyingongga, ko enengo mandeye gumi yootunoro ewokungga, nguro ene soriyokoyingo. ⁴⁸ Eweyi nemi eraga nguya ngundiro kenoro sosorewori. Nemimbo eyingo. Nangone, ge ndatero nguro, ge nooreya ngundiro teyunoote? Noya awanggeboya nowoondonari ngu kowuri oorengo yetoni, noore ge erewenggeroyingo

urungga tetero. Ero eyingo.

⁴⁹ Yisasdo enengo mande gumi ero eyingo. Yari ndawugaro no erewenerooteri? Nondo awaro ko teweroyi, ngu yari ngundiro ma ingooteri, bine? Ero eyingo. ⁵⁰ Ene eragado, Yisasdo mandega eneya ewoku ngu, muri ma ingoyingo.

⁵¹ Arisa, Yisas ootoogero, eweyi nemimboya oorowuyingo. Oororo, yade yade Nasaretno tunooteyingo. Yisas ene suwooyi sano, eweyi nemimboro manggoyari koorowooro, kirikiri teyunororowo. Nemi Mariyando ngu mande ngu bidodo ingondudunimo yero, gome dowooro, ingonduduwooro oruwo. ⁵² Yisas uru tetoni, enengo ingoyingo nguya gome urungga oorengo tunooteyingo. Anut doongeyemo, oni simoo bare doongeyemo nguya, ene oni gome nenengo oorengo, ero ingootenggo.

3

Sono Yeroyingo Yondo Mande Wesiyoro Eyingo (Matiyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Yon 1:19-28)

¹ Mera bidodomo, tabango koreteyingo oni oowooyi Tayibiriyas Sisa, ngu dagoma kande eraya kengga (15) ngu oni simoo barero sobosobo oruwo. Pondiyas Payilat ngundo ngu, ene Yudiya oniro sobosobo koreteyingo oruwo. Ngu naruno, Herodndo ngu Galili mera nguro sobosobo koreteyingo oruwo. Beyi, Pilipdo ngu Ituriya ko Taronayitis mera nguro tabango oruwo. Layiseniyas, ngundo ngu Abilini mera nguro tabango tero oruwo. ² Ngu naruno, Anas ko Kayiyapas eraga, ngundo ene Anutro wooro

yeyingo oni kundingiyi nguro sobosobo oni ko-retero tero oriyingo. Ngu narunggano nguno nangge, Sekaraiya nangoni Yon, ngu diguno oni kini merako nguno oruwo. Yon nguno oodoni, Anutdo enengo mandeni soweyootoni, eneno ombutoni ingoyingo. ³ Ngundiro tetoni, Yon ene oororo, Yodan sono dabemiwoore endeyoro oororo, oni simoo bare bidodo komo nowoondoye yowoorengoro Anutno yetoyi ngu, asa, Anutdo oni simoo bare nguro weti mbumbuwaye andangeyunoro kabeteyunoyingo. Ngundiro tetoni ngu, asa, Yondo sono kundingiyimbo sonoyeroyingo. ⁴ Nguno ngu Anutro ingondudu eyingo oni oowooyi Ayisaya, ngundo kuri nakan-goro ngandiro eyingo. Etoni, diguno oni kini merako, oni manggowo gura oni simoo bare gidaregaro meno ewo. Oo bidodo Simburi Simbunani, nguro oore yoonenengoyino! Enengo oore gome yomosiyoyino! ⁵ Anutdo oore gigongo, mewuyi ngu bidodo wiriyoyi. Mera pupuri ngu doongootoyiga guwu yeni. Oore wigiwagayingo ngu yoonenengoyino. Oore mera pigipoguri ngu yomosiyoyino. ⁶ Nguno ngu, oni simoo bare bidodo ngu, Anutdo noore ko yoyowero ko teteku, ngu kenoro ingowanggo. Eyingo.

⁷ Oni simoo bare oowooyingga oorengo Yon kandeyimo sono kundingiyi gimuwero ombuyingo. Ngundiro ombutoyi, yeyootoni, nowoondoye ma yowoorengootoyi, nguro ngu, Yon sanggiri urungga tero ene mamanayeroro, eyingo. Ye sire dingeyi gosonggini biyomidodo! Onendo yeno etoni, ye mete Anutro sanggirini kootuyisina tunooteweroyi ngu dagaro

sawanggo, bine? ⁸ Ye komo nowoondoye yowoorengootoningga ngu, ye komo engge yeyiga tunooteni. Yengo nowoondoyemonggo ngandiro ma ewero. Ebaraham ngu noorengo awanani, nguro Anutdo nooreya ma sanggiri tewa ero, ma ingondudu tewero. Nondo yeno eteno. Anutdo, ene mete nga digi nga yoyeni, Ebaraham simoongo tunootewanggo. Ye Anutro ko yokootenggoku ngu, asa Anutdo mete oni gidarega yoyootoni, enengo ko tewanggo. ⁹ Anutro Soboro de damonimo kuri yetoni oorooto. De bidodo engge gome ma enggewaku ngu, ene doongooro, de nombono oorongootoni dewa. Eyingo.

¹⁰ Yondo ngundiro etoni, oni simoo bare bidodo enengo mandeni ngundiro ingoro sumoo eyingo. Noore ndadiro tewato? Eyingo.

¹¹ Yondo manggoye gumi eyingo. Oni gura ene nengguro eraya moore ngu, oni gura kenootoni ene nengguro kinitetoni, asa, ngu gura in-owa. Oni oowarinidodo ngu, ene komo nguya ngundiro tewa. Eyingo.

¹² Gabuman Takis beye yoweroyi oni gidarega nguya, sono kundingiyi yowero Yonno mayero eyingo. Mande etuyeroyingo oni, noore ndawu ooga tewato? Eyingo.

¹³ Yondo gumi eyingo. Ye ngu komo mera ngaro oo sobosobo onindo etenggoku, ngundiro nangge, beye ngu yoyi. Yengombo, yengo ingonduduno beye sanganimu gura ma yowero. Eyingo.

¹⁴ Ngu naruno, kumba ootuwoo oni gidarega nguya Yon sumoo inoro eyingo. Noore ndadiro tewato? Etoyi, Yondo mande gumi eyingo. Ye

komo oni yutoro, nguro enengo digi beye kingo ma sobiyoro yowero. Ye oni songomo godange mande ero beye sitowiye ma yowero. Ye komo yengo koye nguro uriyi ngu nenengo yoya nguro oni oni teya oriye. Eyingo.

¹⁵⁻¹⁶ Oni simoo bare ingonduduyemonggo, ingondandangero, Yonro eyingo. Nga ngu Krayis bine, ngundi kini, bine? Ero ingoyingo. Yondo enengo mandeye ingoro nguro gumi eyingo. Nondo ngu sonombo nangge ye sono kundingiyi gimuyunooteno. Ngundiro, oni gura no ken-eroro ombuwa. Ngu oningga nguro yanggan-goni, ngundo noro yanggangone, ngu hamoo oorengo dagate. Nondo enengo keyi goweyiga nguro utoyi wesiyoweroyi, ngu ereremo kini. No enengo kirikiri oni nangge. Enendo ngu Yuka Kundingiyimbo, ko debo nguya yowuru-wooro, ngundo ye sono kundingiyi gimuyunowa. Ero eyingo. ¹⁷ Kootuyisina, Yisas oningga, ngundo omburo oni simoo barero nowoondoye hamoo teyingo ngu wirikoyero-toni, oni simoo bare bidodo eneno nowoondoye hamoo tetoyi ngu, enendo yoyoro eneya sambo endemo oruwanggo. Nguro ngu, oni simoo bare bidodo eneno nowoondoye hamoo ma tero, Yisas ma keyootoyi ngu, asa, Anutdo ngu oni ngu soweyerootoni, Setanro ende biyomi de nombo ma kumooweroyi, nguno uwanggo. Eyingo. ¹⁸ Yondo mande mande yanggangomonggo ero, ngundo oni simoo bare ingonduduye yokutuwooweroyimboroyi eyingo. Ngu muringgano ngunonggo, Yondo mande keta mesarango ngu oni simoo bareno wesiyoro eyingo.

Herod Mera Sobosobo Oni Ngundo Yon Yoro Ya Biyomimo Yeyingo

¹⁹ Yondo Galili mera nguro oo bidodo sobosobo oni urungga oowooyi Herod, ngu kenoro ero mamananoyingo. Herodndo muri biyomi gura gura tero, ngunonggo koneyo Pilip bareyi Herodiyas woosoro yoyingo, nguro nguya mamananoro kenoro eyingo. Ngundiro tero, ngu muri biyomingga nguya tetoni tunoo oorengo teyingo. ²⁰ Ngundiro tero, ngu muri biyomi nga, ngunonggo muri gura soweyoro tewo. Ngu Yon dowooro ya biyomimo yeyingo.

*Yondo Yisas Sono Kundingiyi Newendemo Dowooro Uro Gimuyinoyingo
(Matiyu 3: 13-17; Mak 1: 9-11)*

²¹⁻²² Yondo oni simoo bare oorootenggoku, ngu bidodo sono kundingiyi newendemo yodowooro uro sonoyeromukoro oodoni ngu, Yisas nguya Yondo dowooro sono kundingiyimbo sonowooyingo. Ngundiro tetoni, Yisas ngu Anutno yemboongero oodoni, ngu naruno, Sambo yamuko goosotoni, nguwoore Yuka Kundingiyi ombuyingo. Onindo ngu Yuka Kundingiyingga ngu kenoyingo ngu, nu mumukondiri ngundiro teyingo. Ngundiro tero, Yuka Kundingiyingga Yisas tabango sanganiwoore bawooro oororo omburo, tero uyingo. Anutdo Sambononggo meno ero ngandiro eyingo. Ge noro nangone oorengo, no gengo gome ingootenoku ngu! Nowoondone ngu bidodo gengo oni oni teteno! Eyingo.

*Yisasro Soweni Osi Sembeni Nguro Oowooye
(Matiyu 1:1-17)*

²³ Yisasro dagomani ngu onibiga kande eraya tetoni, (30) ene nguno enengo koni nenengo damoni yero teyingo. Oni simoo baredo ngu Yisas kenoro ngu, ingondudu tero, ngu Yosep nangoni ero ingoyingo.

²⁴ Hilayi ngu Matat nangoni.

Matat ngu Liwayi nangoni.

Lwayi ngu Melakayi nangoni.

Melakayi ngu Yanayi nangoni.

Yanayi ngu Yosep nangoni.

²⁵ Yosep ngu Matatayiyas nangoni.

Matatayiyas ngu Emos nangoni.

Emos ngu Neyam, nangoni.

Neyam ngu Esalayi nangoni.

Esalayi ngu Nagayi nangoni.

²⁶ Nagayi ngu Meyat nangoni.

Meyat ngu Matatayiyas nangoni.

Matatayiyas ngu Semen nangoni.

Semen ngu Yosek nangoni.

Yosek ngu Yoda nangoni.

²⁷ Yoda ngu Yowanan nangoni.

Yowanan ngu Resa nangoni.

Resa ngu Serababel nangoni.

Serababel ngu Siyalitiyel nangoni.

Siyalitiyel ngu Nerayi nangoni.

²⁸ Nerayi ngu Melakayi nangoni.

Melakayi ngu Edayi nangoni.

Edayi ngu Kosam nangoni.

Kosam ngu Elemedam nangoni.

Elemedam ngu Eya nangoni.

²⁹ Eya ngu Yosuwana nangoni.

Yosuwa ngu Eliyesa nangoni.
Eliyesa ngu Yorim nangoni.
Yorim ngu Matat nangoni.
Matat ngu Liwayi nangoni.
³⁰ Liwayi ngu Simiyon nangoni.
Simiyon ngu Yuda nangoni.
Yuda ngu Yosep nangoni.
Yosep ngu Yonam nangoni.
Yonam ngu Elayiyakim nangoni.
³¹ Elayiyakim ngu Meliya nangoni.
Meliya ngu Mena nangoni.
Mena ngu Matata nangoni.
Matata eweyi ngu Netan nangoni.
Netan ngu Dewit nangoni.
³² Dewit ngu Yesi nangoni.
Yesi ngu Obet nangoni.
Obet ngu Bowas nangoni.
Bowas ngu Salomon nangoni.
Salomon ngu Nason nangoni.
³³ Nason ngu Aminadap nangoni.
Aminadap ngu Admin nangoni.
Admin ngu Anayi nangoni.
Anayi ngu Hesaron nangoni.
Hesaron ngu Peres nangoni.
Peres ngu Yuda nangoni.
³⁴ Yuda ngu Yekob nangoni.
Yekob ngu Ayisak nangoni.
Ayisak ngu Ebaraham nangoni.
Ebaraham ngu Tera nangoni Neho nangoni.
³⁵ Neho nangoni ngu Serak nangoni.
Serak ngu Riyu nangoni.
Riyu ngu Pelek nangoni.
Pelek ngu Iba nangoni.

Iba ngu Sila nangoni.
³⁶ Sila ngu Kenan nangoni.
 Kenan ngu Apaksat nangoni.
 Apaksat ngu Sem nangoni.
 Sem ngu Nowa nangoni.
 Nowa ngu Lemek nangoni.
³⁷ Lemek ngu Metusala nangoni.
 Metusala ngu Inok nangoni.
 Inok ngu Yeret nangoni.
 Yeret ngu Mahalalil nangoni.
 Mahalalil ngu Kenan nangoni.
³⁸ Kenan ngu Inos nangoni.
 Inos ngu Set nangoni.
 Set ngu Adam nangoni.
 Adam ngu Anut nangoni.

4

Setando Yisas Towoongoyingo (Matiyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Yuka Kundingiyi, ngundo Yisas newendemo angetoni, Yisas ene ootoogero Yodan sono yokoro oorowutoni, ngu naruno, Yuka Kundingiyimbo yoro, oni kini kingo mera, diguno toongeyingo.

² Yisas ene, oni kini merako oororo, nguno naru onibi eraya (40) oode, ene oo ma neyingo. Ngu narungga ngu, kinitetoni ngu, Yisas oodoro kumooyingo urungga oorengo teyingo. Ngu naruno, Setando Yisas towoongowero ombuyingo.

³ Setando Yisasya eyingo. Ge Anutro Nangoni tetoningga ngu, arisa, ge nga digiga ngaya etooga, oo manongoyingo oowari teni. Eyingo.

⁴ Yisasdo Setanro mande gumi ero eyingo. Anutro mande nakangoyingomo, ete. Oni ene oowariro nangge ngu keta ma oorootenggo. Eyingo.

⁵ Ngundiro tetoni, Setando sodedomangge Yisas yoro, mera puri ndandayingonggano oorero, mera ngaro oo gome gome nga keno ero bidodo etungoyingo. ⁶ Setando Yisasya eyingo. Mera bidodomo nondo yanggango gunootoowe sobowoowa. Oo sitowi gome gomemu oorooteku ngu nguya gunowano. Nga oo nga ngu bidodo noromu, no oni gura inowero ero ngu, no mete ene inowano. ⁷ Ge nono bagootero nono yemboongetoyi ngu, asa, oo nga bidodo gengomu oorengo tewa. Eyingo.

⁸ Yisasdo mandeni gumi, ero eyingo. Anutro mandeno ete.

Ge komo gengo Urungga Oo Bidodo Simburi Simbuge, gengo Anut nguno nangge yambo mande teya, ene guranangge nguro koni ngu nangge teyino. Eyingo.

⁹ Asa, Setando Yisas yoro Yerusalemno (Tembel) ya urunggaku, ngu sanganimo awuno ooreyingo. Tembel ya ungoomo awuno dikaro ngunonggo Setando Yisasya eyingo. Ge Anut Nangoni tetoningga ngu, asa, nganonggo pareya soreya u. ¹⁰ Anutro mande nguno ngandiro ete.

Anutdo enengo sambono Engel oni, nguno etoni, ngundo omburo sobogeroro goyoro merako goyewanggo.

¹¹ Enengo kandeyebo godowooro goyoro utoyi, digi oo gurado kengge ma sanggawero tutuwoowa. Eyingo. (Sam 91:11-12)

¹² Yisasdo Setanro mandeni gumi, ero eyingo. Ge komo gengo ingondudugemonggo oo biyomi gura tero nguro Anutdo hoorooweneroni ero ma ewero. Anutro Mande nakangoyingo oorooteku ngu ngandiro.

Gengo oo bidodo Simburi Simbuge, ngu gengo Anut, ngu ma towoongowero! Eyingo.

¹³ Setando Yisas ngundiro oo ngu bidodomo towootowoongoro yokoro, naru gurano ko towoongowero ingoro ene toongeyingo.

*Yisas Galili Merako Ko Damoni Yero Ko Teyingo
(Matiyu 4:12-17; Mak 1:14-15)*

¹⁴ Yisas ngu Yuka Kundingiyi nguro yanggangoni, ngundo yoro, Galili merako ko oorowuyingo. Yisasro mandeni ngu Galili mera ngu bidodo ero endeyootoyi ingoyingo. ¹⁵ Yisasdo suwooyi sano Yudaro yowuru yano uro, oni simoo bare mande yunootoni, nguro oni simoo bare bidodo Yisas bingami, ero okooyingo.

Nasaret Ende Nguro Onindo Yisas Kootu Inoyingo

(Matiyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Yisas Nasaret endemo oorowuyingo. Kuri Yisas bodagano ngu endemo nguno oode urungga teyingo. Yisas enengo murini ngu ngandiro. Kando naruno (Sabat) ene suwooyi sano Yudaro yowuru yano oruwo. Ngu naruno, ene dikaro, Anutro mande kandiseyewero eyingo. ¹⁷ Ngundiro etoni, ene Anutro ingondudu eyingo oni, Ayisayaro buk nakayangga yoro, Yisas inoyingo. Yisasdo bukga ngu yoro wesiyoro, ene mande ngandiro nakangoyingomu ngu

erewero kenoyingo. ¹⁸ Ngu ngandiro, Oo Bidodo Simburi Simbunani, nguro Yuka Kundingiyi nono oorooto. Ngundo no rogonerootoni, ngunonggo no angoyi oni simoo bare Anutro mande keta mesarango nga wesiyoro yunowano. Ene no surenerootoni ombuwonoku, ngu mande ngandiro etoowega, ye ya biyomimo oorootenggoku, ngu yokoya sayi. Oni doongeye kiringomu ene doongetero, mera kenowanggo. Ene no sowenerootoni ombuwonoku ngu, oni hoorooweyeroro, enengo mundi oniro kowuriye yunootoyi, andangeweroyimboru ombuteno. ¹⁹ No mande wesiyoro ngu Oo Bidodo Simburi Simbunani nguro, naru gome ataga oorooto. Ero eyingo.

²⁰ Yisasdo mande ngundiro kandangero yokoro, ene Bukgaku ukingoro Buk simburi inoro yokoro ene bibiteyingo. Ene oni simoo bare yambo yano oruwonggoku, ngu bidodo Yisas nangge kenondadangeyingo. ²¹ Ngundiro kenootoyi, Yisasdo mande ngandiro, ero eyingo. Anutro mande nakangoyingo nga ngu, ene ataga engge tunootero oorooteku nga! Eyingo.

²² Oni bidodo Yisasro oni oni tero, enengo bingami okooro ero enengo mandeni nga gomemu tunoo oorengo ewoku, nguro soriyokoro ingondudu tero eyingo. Ene nga oningga nga Yosepro nangoni nangge, bine? Eyingo.

²³ Yisasdo mande gumi eyingo. Hamoo oorengo, yengo ingonduduyemonggo mande ngandiro nono ewanggo, bine? Sayi mambu yomosiyeroyingo oni (Doguta), ge komo gengo

sayingge yomosiyo. Ge Kapeniyam endemo oo tewoku ngu, noore ingowooto. Ngundiro nangge, gengo ende damonimo ngano nguya ngundiya te. Eyingo.

²⁴ Yisasdo mande ero eyingo. Hamoo oorengo yeno eteno. Anutro ingondudu eyingo oni gura, enengo ende damonimonggo mandeni ngu gome ma ingoyingo. ²⁵ Nga ingonduduyega nga ngu, yengo osi sambayeboro oo biyomi ingoyingoku, ngundiro ingootenggo. No hamoo oorengo yeno eteno. Ilayiyaro naruno, Iserel bare wabu oowooyingga oruwonggo. Ngu naruno, dagoma kabusa ko kombo kandegura gidemboro guranangge sa nangge oodoni, sono ma ombuyingo. Ngundiro tetoni, oowariro kumooyingo naru urungga mera bidodomo tunooteyingo. ²⁶ Ngundiro tetoni, Anutdo Ilayiya sureyootoni, Iserel oniro bare wabu gurano ma oorowuyingo. Kini, Anutdo Ilayiya soweyootoni Sarepat ende Sayidon merako, bare wabu gura nguno oorowuyingo. ²⁷ Ngundiro nangge, Anutro ingondudu eyingo oni, Ilayisaro naruno nguya, Iserel oni gori mambudodo oowooyingga oruwonggo. Ngu kewooroyemo gura ma mete teyingo. Kini, Siriya oni oowooyi, Neyamando nangge mete teyingo. Yisasdo ngundiro eyingo.

²⁸ Oni simoo bare Yuda oniro yambo ya newendemo oruwonggoku, ngu mandega ngu ingoro, sanggiri biyomi teyingo. ²⁹ Ngundiro sanggiri tero, oni simoo bare ootoogero, Yisas ureyi kumoowero teyingo. Ngu endega ngu, puri san-ganimo nguro, ene ootoogero, Yisas owero moguruwooro yoro uro ende wengamo, kembemo

wenggeremootoyiga uni ero ngundiro teyingo.
³⁰ Ngundiro tero utoyi ngu, Yisas ngu kewooroye-
 monggo kini tero toongeyingo.

*Yisasdo Oni Gurano Yuka Biyomingga
 Oweyingo*

(Mak 1: 21-28)

³¹ Ngu naruno, Yisas ngu Galili mera nguno
 ende gura oowooyi Kapeniyam, nguno uyingo.
 Ngu endemo nguno kando naruno, Yisasdo
 oni simoo bareno Anutro mande wesiyoro
 etuyerowero damoni yeyingo. ³² Yisasro
 mandeni ingoro, nguro sori yokoyingo. Ndadiro
 nguro, enengo mandeni ngu yanggango oorengo.

³³⁻³⁴ Yambo ya nguno oni gura mbooro biy-
 omimbo yoyingomu omburo, nguno oruwo. Ngu
 oningga ngundo manggaru urungga tero eyingo.
 Ehe! Yisas Nasaret oni! Ge ndawu ooga
 noore teyunowero ombute? Ge bine noore
 yomburiyerowero ombute? No ingooteno. Ge
 Anutro oni kundingiyi! Eyingo.

³⁵ Ene Yisasdo manggaruwooro eyingo. Ge
 manggoge ukingo! Ngu oningga ngu yokoya
 toonge! Eyingo. Ngundiro etoni ngu, asa, meram-
 booro biyominggakundo oninggaku wenggere-
 mootoni, oni songoku kewooroyemo merako we-
 doni mboorogaku besero toongeyingo. Ene on-
 inggaku goweyi moondeyi ma utoro yomburiy-
 oyingo.

³⁶ Oni bidodo ngundiro kenoro soriyokoro
 enengo nangge mande, ero ingoro eyingo. Nga
 ndadiro mandega? Enengo yanggango oorengo
 etoni, merambooro yanggangododo, ngu besero

oni yokoro toongeteku nga! Eyingo. ³⁷ Yisasro mandeni ko oo tewoku nguro, mande ngguyi bingamini, ngu mera nguro ende ngu bidodo rogowooyingo.

Yisasdo Pitaro Konggeyi Yomosiyooyingo

³⁸ Naru gurano, Yisas ootoogero, ngu yambo yangga ngu yokoro, Sayimon Pitando yano oororo uyingo. Sayimon Pita konggeyi ngu sayi urungga oorengo tero, moondeyi kookingo urungga teyingo. Ngundiro tetoni, nguro Yisasdo yomosiyoni, ero sumoo eyingo. ³⁹ Yisasdo ngu baregakuno oororo ngu sayinggakuya etoni, sayinggaku besero toongeyingo. Arisa, ngu baregaku ootoogero mete tero, oowari kayunowero kirikiri teyingo.

Yisasdo Oni Simoo Bare Oowooyingga Yomosiyeroyingo

(Matiyu 8: 16-17; Mak 1: 32-34)

⁴⁰ Sa nemimo uwero tetoni, oni enengo do-bookuriyemo sayi damoni gura gura, yoyoro mayeyingo. Yisasdo kandeyi ngu sayi onikuno songo songo yetoni, ngu sayi oniku goweye moondeye gome mete temukoyingo. ⁴¹ Ngundiro tero, mera mbooro biyomiku nguya, oni simoo bare oowooyingga yoyokoro besero satoyi, oni mete teyingo. Ngu mera mbooro biyomi, ngundo meno manggaru tero eyingo. Ge Anutro Nangoni! Ero etoyi, ene Yisasdo eyingo. Ye mande ma ewero, ero roogo teyunoyingo. Ndadiro nguro, ene ingootenggoku ngu, Yisas ngu Krayis.

Yisas Ende Songomo Nguya Ko Tero Endeyoyingo

(Mak 1:35-39)

⁴² Sengetoni suwoononggo Yisas ootoogero, endesina oorero, mera eruwoongomo oni kinimo toongeyingo. Ngundiro tetoni ngu, oni simoo bare ootoogero ereweyingo. Ngundiro pawangootooyega, ene ma yoyokoro toogeni, ero ngundiro teyingo. ⁴³ Ene Yisasdo eyingo. No komo endeni endeni nga bidodomo Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani ngundo simoo bare enengo sobowooteku, ngu ero wesiyoro etuyerowano. Ndawugaro nguro, no Anutdo nga kongga ngaro surenerootoni ombuwono. Eyingo. ⁴⁴ Enengo mandeni emukoro ngu, Yisas ene oororo, Galili mera nguro ende, ngu bidodomo Yuda oniro yambo ya newendemo uro, nguno Anutro mande onino ero etuyeroyingo.

5

Yisasdo Etoni, Pitando Iso Oowooyingga Yoyingo

(Matiyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Naru gurano, Yisas ngu Genesaret sono koongeyingo ngu dabemimo dikatoni, oni simoo bare oowooyingga oorengo, Anutro mande ingoweroyimboru mayero, musiyu bidodo ndindi teyingo. ² Yisas ene doongetero wanggo bodi eraya yeyootoni ngu, sono koongeyingo ngu tamako nguno oriyingo. Wanggo simbukuriyi ngu sono koongeyingo tamakono uro, isoro siri sonowooro oriyingo. ³ Yisas ngu Sayimondo

wanggoga ngu sanganimo oorero Sayimonya eyingo. Wanggo bodaga woosodoga sono ke-woorokoyi oorowuni, ero eyingo. Ngundiro ero, ene wanggono bibitero, oni simoo bare ngu Anu-tro mande ero etuyeroyingo.

⁴ Yisasdo mande ero yokoro ngu, yowoorengoro, Sayimon Pitano eyingo. Wanggo woosodoga sono kewooroko oorowutoningga, ye isoro si oorongooya, iso yoyi, ero eyingo.

⁵ Sayimon Pitando Yisasro mandega ngu gumi eyingo. Oni urungga, noore suwoono naru urungga ngu si oorongoowootoku iso gura ma yoyingo. Ene gedo etoyi nguro, asa, towoongoro ko oorongoowano. Eyingo.

⁶ Ene ngundiro tetoyi ngu, iso urungga oorengo si newendemo uyingo. Ene isombo si omboongewero teyingo. ⁷ Ngundiro tetoni, ene dobookuriye wanggo gura sanganimo oruwonggoku, ngu negoyerootoyi, omburo ngudodo iso sigaku woosoro yoro, wanggo eraya eraya angero ooretori, sono newendemo uwero teyingo.

⁸ Sayimon Pitando ngundiro kenoro ingoyingo, Yisas komo ngu oni kundingiyi. Nguro, ene Yisas keyi damonimo bagootero eyingo. Oni urungga Oo Bidodo Simburi Simbunani, ge no noyokoya toonge. No weti mbumbuwa oni biy-omi. Eyingo. ⁹⁻¹⁰ Pita iso oowooyingga oorengo yoro, ngu kenoro soriyokoyingo. Oni gidarega nguya, ngundiro nangge, soriyokoyingo. Sebedi simoongo erayagaku ngu oowooyari Yemus, Yon, erabasa nguya ngu Sayimon ko gobooro oniku nguya soriyokoyingo. Soriyokootoyi; asa, Yisasdo

Sayimonya eyingo. Ge ma sosorewero! Kootuy-isina, ge oni simoo bare Anutro mande keta mesarango nguno ngundiro yoyowa, eyingo.
 11 Ngundiro tero, Pita garo enengo wanggo woosoro sagigo yero, enengo oo bidodo yokoro, ene Yisas keyoro endeyoyingo.

Yisasdo Oni Gura Gorimambudodomu Yomosiyoyingo

(Matiyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

12 Naru gurano, Yisas ende gurano uyingo. Ngu endemo nguno oni gura gorimambubo goweyi kondibo yokoyingongga oruwo. Ngundo Yisas tanggeyimo bagootero wetoro, ngguyinggayi tero sumoo eyingo. Oni urungga Oo Bidodo Simburi Simbunani, ge ma yokowero, ge no yomosine-rootooga ngu, asa, no gowene metemi tewano. Eyingo.

13 Yisasdo kandeyi sayi oninggakuno yero eyingo. Nondo ge gowege metemi teni ero ingooteno. Asa, ge metemi te! Ngundiro etoni, arisa, sodedomangge ngu gorimambuku tootero kiniteyingo.

14 Yisasdo ngu oningga nguya mande yanggango, ero eyingo. Ge oni gurano ma ewero. Ene ge ooroya, gowege Anutno wooro yeyingo oni kundingiyi ngu etuyero. Ge gowege metemi teteku nguro Mosesro mamana mandeno eteku ngundiro, gowege nguro Anutno wooro yetoyi, oni simoo bare nguno ingowanggo. Ge gowege metemi tewo. Ero ingoyingo.

15 Yisasdo ko mande oo tewoku, nguro ende bidodomo ero sayingo. Ngundiro tetoyi, oni

simoo bare oowooyingga oorengo Yisasro mandeni ingowero mayeyingo. Enengo sayi oni nguya yomosiyeroni, ero eyingo. ¹⁶ Ene naru guranangge nangge, nguno Yisas enesu nangge torige oni kini mera eruwooyingomo toongero, nguno Anutno yemboongero oruwo.

Yisasdo Oni Gura Kekandeyi Bingo Yeyingomu Yomosiyooyingo
(*Matiyu 9:1-8; Mak 2:1-12*)

¹⁷ Naru gurano, Yisas oni simoo bare Anutro mande yunoro oruwo. Mamana mandero sobosobo oni oowooye Parisi, ko mamana mande etuyeroyingo oni gidarega nguya, ngu Yudiya mera nguro endeni endeni bidodomonggo, Yerusalem ende urunggano ngunonggo ko Galili merako ende ngu bidodomonggo mayero oruwonggo. Anut oo bidodo Simburi urungga, ngundo yanggango Yisas inootoni, ngundo sayi oni yoyeni metemi tero sayingo. ¹⁸ Oni gidaregado oni gura wimbuyi ko kekandeyi bingo yeyingomu, ngu yabanidodo sumooro kooroworo mayero, yoro ya newendemo Yisas keyi damonimo yewero teyingo. ¹⁹ Ene simoo bare urungga oorengo nguro ya newendemo uweroyi kini. Ngundiro nguro, ene kooroworo, ya sanganimoo oorero, ya uyi andangero, nguwoore oni simoo bare kewooroyemo sayi oninggaku wetorodoni yawasadodo yeyi, Yisas omukumundoongosina uyingo.

²⁰ Yisasdo ngu oniku enengo nowoondoyemo hamoo teyingo ngu yeyoro, sayi oninggakuya

eyingo. Doboone, gengo weti mbumbuwage andangegunooteno. Eyingo.

²¹ Ngundiro etoni ngu, mamana mande etuyeroyingo oniya, Parisi oni ngudodo enengo nangge ingonduduno, ero ingoro eyingo. Nga oningga nga onendo? Ene Anut yomooyinoro mande ngundiro ete. Onendo weti mbumbuwa andangeweroyi ingoote? Ngu kongga ngu Anutromu nangge, Anut enengombo ngu weti mbumbuwa andangeweroyi ngu ingooteku ngu! Eyingo.

²²⁻²⁴ Yisasdo ngu oni nguro ingonduduye ingoro, nguro mande gumi ero eyingo. Nondo kowuri kini, no mete gengo weti mbumbuwa ngu andangewano. Ndadiro nguro, ye ma ingootenggoku, ngu hamoo bine, ngundi kini bine? Ene nondo ngandiro ewanoku ngu, ge mete ootoogeya, oorowuwero etoowe, asa, ye ngu tunoo kenoro, ngunonggo ingowanggo. No Anutro Oniro Nangoni no yanggangonedodo no mete weti mbumbuwa nguya andangewano. Asa, no mete nga oni kekandeyi biyominggaya ewanoku ngu, ge ootoogeya oorowu! No ngundiro etoowe ngu, ye kenoro, ngu ye ingowanggo. No nguya mera nga bidodoboro simoo barero weti mbumbuwa ngu mete andangeyunowano. Ene ngundiro ero, Yisas yowoorengoro, oni wimbuyi bingo yeyingonggakuya eyingo. Asa, ge ootoogeya gengo yaba yoya, koorowooya, gengo yano oorowu! Eyingo. ²⁵ Ngundiro etoni, asa, ngu oni simoo bare ngu doongeyemo, ngu oni biyominggaku ootoogero, enengo yabaga kuri ngu sanganimu wetoro oruwokungaku, ngu

yoro koorowooro, Anut bingami urungga ero okooro, enengo yano oorowuyingo. ²⁶ Ngundiro tetoni ngu, oni simoo bare bidodo ngu kenoro, soriyokowonggo. Ngundiro tero, ene nguya Anutro oowooyi bingami, ero okooyingo. Nowoon-doye sosorero eyingo. Ataga, noore muri songo oorenggo gura kenootetoku ngu! Eyingo.

*Yisasdo Liwayi Oningga, Ngu Negongoyingo
(Matiyu 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Kootuyisina, Yisas ootoogero, oororo, oni gura kenootoni, Gabumanro beye yoweroyi tookoododo yano bibitero oodoni kenoyingo. Ngu oningga ngu oowooyi Liwayi, (oowooyi gura Matiyo), Yisasdo kenoro eyingo. Ge ombuya, no keneroya endeyo. Eyingo. ²⁸ Ngundiro etoni, Liwayi ootoogero, enengo oo sitowi bidodo yokootoni oodoni, ene Yisas keyoro oorowuyingo.

²⁹ Liwayindo enengo yano oo Simbo urungga Yisasro kayingo. Gabumanro digi beye yoyingo oni oowooyingga, ko, oni simoo bare gidarega nguya eneya bibitero oo neyingo. ³⁰ Parisi oniya, mamana mande etuyeroyingo oni, ngudodo Yisasro kirikiri onikuya boguwooro mande mande urungga eyingo. Ndawugaro ye oni muriye biyomi Gabumanro digi beye yoyingo oni, ko, weti mbumbuwadodo oniya sono oowari netenggo? Eyingo.

³¹⁻³² Yisasdo manggoye gumi eyingo. Oni goweye moondeye gome metemimu, ngu sayi oni yomosiroyingo onino (Doguta) ma oorowuwanggo. Kini, sayi onindo

nangge ene nguno oorowuwanggo. Ngundiro nangge, no oni nenengo oorootenggoku, ngu negoyerootoowega, nowoondoye yowoorengoyi, ero ma ombuyingo. Kini, weti mbumbuwadodo oni ngu negoyerootoowega nowoondoye yowoorengoyi, ero nguro ombuwono. Eyingo.

Yisasdo Oo Kundingiyi Teweloyimboro, Nguro Eyingo

(Matiyu 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Ene Yisasno eyingo. Yonro kirikiri oni, ko Parisi oniro kirikiri oni nguya, ene oowari yokoro kundingiyi tero, naru urungga yemboongero oorootenggoku, ndawugaro gengo kirikiri oni, ngundo ngu muringga ma teyingo? Ene oowari sono nguya netenggo. Eyingo.

³⁴⁻³⁵ Etoyi, Yisasdo mande adingayi gumi eyingo. Ye bine oni gura bare yoweroyi naruno, nguro keyimo dobookuriyi ngu oodoyi, ene oowari mete roogo tewanggo, bine? Kini, kootuyisina, ngu oni bare yoweroyiga ngu yoro satoyigogo, ngu naruno, nowoondoye kowuri yero, ene oowari roogo tero, kundingiyi tewanggo. Eyingo. Yo, ngundiro nangge, ngu naruno enengo kirikiri oni Yisasya oode, ene oni oni tero oriyingo. Ene Yisas toongeweroyi naruno, nguno ngu, enengo kirikiri oniku, kowuri yoro, nguro oowari roogo tero yemboongewanggo.

³⁶ Yisasdo mande adingayi gura, ero yunoyingo. Oni gurado kumba ketangga omboongero, ngundo kumba kuriminggano witu ma ukingoro wesibiyowa. Ene oni gurado ngundiro tewaku

ngu, ene kumbani ketanggaku yomburiyowa. Ngu kumba ketangga ngu kumba kurimingga nguya mete kini. Eyingo. ³⁷ No mande adingayi gura yeno eteno. Oni gurado bo nangoni keta ngu yoro, siri ngu kurimi nguno ma siriyowa. Ene ngundiro tewaku ngu, bo nangoni, ngundo ngu bo siga ngu oomboongero bo nangoni merako sorero yomburiyowa. Ngundiro tetoni, enengo si, bo nguya biyomi yewari. ³⁸ Kini, oni ene komo bo nangoni ketamu si ketamu nguno siriyowa. Ngundiro tewaku ngu, enengo eraya eraya keta nguro, ene gome oruwari. ³⁹ Ngundiro nangge, oni dogoni ngundo mande muri keta ngu keyoro endeyoro oruweroyi, ngu kowuri oorengo. Ngundo mande muri kurimi, nguro ngandiro ete. Muri gome metemi, ero ete.

6

Yisas Ngu Kando Naru, Nguro Sobosobo Simburi Urungga Oorengo

(Matiyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Kando naru gurano, Yisas, enengo kirikiri oniku nguya, nggire ko gura oore kewoorokuri endeyoyingo. Kono endeyoro, Yisas enengo kirikiri onikundo kono nggire nguro engge gidarega andangero yoro, kandeyebo besooro dangero nunungooro neyingo. ² Parisi onindo ngundiro yeyoro eyingo. Kando naruno, ngundiro oo ngu ma teweroyi ngu roogo oorengo. Ndawugaro ye ngundiro tetenggo? Eyingo.

³⁻⁴ Yisasdo mandeye gumi eyingo. Ye Dewitdo teyingo ngu ma kandangero ingootenggo,

bine? Dewitdo enengo keyimo onikuya oowariro kumooro biyomi tero, ene ndadiro teyingo? Dewitdo Anutro yano uro oo manongoyingo, Anut doongeyimo oruwoku yoro nero, gidarega enengo keyimo oniku yunootoni neyingo. Ngu oo manongoyingo ngu kundingiyi, kingo onindo ma neweroyi, yambo yaro sobosobo oni, ngundo nangge mete newanggo. Ye bine ngu ma kandangero ingootenggo? Eyingo. Ngu Dewitdo ngundiro teyingo metemi bine, nguro noro kirikiri onikundo teyingo ngu, nguya metemi nangge. Eyingo. ⁵ Ngu naruno, Yisasdo mande gura ero eyingo. Oniro Nangoni ene kando naru, nguro Simburi urungga oorengo. Noso nangge mete oni oo gura Sabatno tewero ingowanggoku, no mete sobowoowano. Eyingo.

Yisasdo Oni Kandeyi Bingo Yeyingongga Kando Naruno Yomosiyoinggo
(*Matiyu 12:9-14; Mak 3:1-6*)

⁶ Kando naru gurano, Yisasdo Yuda oniro yambo ya gura nguno uro mande ero, oni simoo bare etuyeroyingo. Oni gura nguno oruwoku ngu, oningga ngu kandeyi metemisina bingo yeyingo. ⁷ Mamana mande etuyeroyingo oni, ko mamana mandero sobosobo oniku oowooye Parisi, ngundo Yisas ureyi kumooweroyimboro kenondadangero sobowooyingo. Yisasdo kando naruno sayi oningga ngu yomosiyoowa ngundi kini, bine? Ero ingoyingo. ⁸ Yisasdo ngu oni nguro ingonduduye biyomi ngu ingoro, ene yowoorengoro oni kandeyi biyomingga nguya eyingo. Ge ootoogeya kewooroyemo dika.

Ngundiro etoni, oni kandeyi biyominggaku ootoogero kewooroyemo dikayingo.

⁹ Yisasdo ngu onikuya eyingo. No ye sumoo yunooteno. Noore kando naruno, muri metemimu tewato, bine; ngundi, muri biyomi ngu tewato binengga? Oni yomosiyoro yowato, bine; ngundi, yomburiyowato bine? Eyingo.

¹⁰ Ngundiro ero, enendo oniku yeyondandangero yokoro, yowoorengoro kandeyi biyominggakuya eyingo. Kandege yoonenengo, ero etoni, ene ngundiro tetoni, kandeyigaku metemi teyingo. ¹¹ Ngundiro tetoni, onikundo ngundiro kenoro nguro sanggiri biyomi oorengo tero, enengo nangge mande ero ingoro eyingo. Noore ndadiro ooga ngu Yisas teyinowato? Eyingo.

Yisas Enengo Kirikiri Oni Kirarongo Kande Eraya Ke Gidemboro Eraya Yoyoying
(Matiyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Ngu naruno, Yisas mera puri gurano kira ewero ooreyingo. Ngu suwoonggano nguno Anutno kira ero oodoni oororo sengeyingo.

¹³ Sengetoni suwoononggo enengo kirikiri oniku negoyerooni, ombutoyi, kewooroyemo kande eraya kegidemboro eraya yoyoro oowooye Aposel, ero eyingo. (Aposel, ngu muri ngandiro ngu Yisasro kirikiri oni kirarongo.) ¹⁴⁻¹⁶ Ngu oniku, ngu oowooye nga: Sayimon, Yisasdo oowooyi Pita, ero eyingo. Oowooyi gura ngu Enduru ngu Sayimonro koneyo, Yemus, Yon, Pilip, Batolomeyu Matiyu, Tomas, Yemus, ngu Alipiyasro nangoni, Sayimon. Enengo murini ngandiro, enengo mera ngu mera gura onindo

sobowooweroyi ingonduduni kini oorengo. Yudas ngu Yemusro nangoni, Yudas Iskariyoot, nguya yoyoyingo. Yudas Isakariyoot, ngundo kootuyisina, damodamoni tero, Yisas mundi onino yootunoro yunowa.

*Yisasdo Sayi Oni Oowooyingga Oorengo
Yomosiyeroyingo
(Matiyu 4:23-25)*

¹⁷ Yisasdo enengo kirikiri onikudodo mera purimonggo uro, mera ngguwugano dikaro oodoyi, oni simoo bare oowooyingga oorengo mayeyingo. Ene Yudiya meranonggo, Yerusalem endemonggo, ko wendeyi tamako ende Tayiya Sayidon ngunonggo, Yisasro mandeni ingowero mayeyingo. ¹⁸ Enengo sayi oni nguya Yisasdo yomosiyeroni, ero yoyoro mayeyingo. Oni gidarega ngu mbooro biyomimbo yomburiyeroyingomu, nguya Yisasdo yomosiyerootoni metemi temukoyingo. ¹⁹ Oni simoo bare urungga oorengo Yisas dowooro ingowero ingoyingo. Ndadiro nguro, enengo yanggangoni ngu goweyimonggo tunooteyingo. Ngundo sayi oni bidodo yomosiyerootoni, oni metemi tetenggo.

*Oni Ene Oni Oni Teweroyi, Ko Kowuri In-
goweroyi Nguro Mande
(Matiyu 5:1-12)*

²⁰ Yisas doongetero enengo kirikiri oniku yeyoro eyingo. Ye angoyi oni, oo gidaregaro wenonoro ngu, ye oni oni teya ingoyi. Anutdo ye ngu oo nguro hoorooweyerowa. Ataga ko kootuyisina nguya, Anut enengo endeningga

sobowooro oorooteku nguno uwanggo. ²¹ Ye ataga Anutro mandeni murini gome nguro hahangero ooroottenggoku, kawuyemboro kumootenggoku ngundiro tetenggoku, ene kootuyisina, ye samboro oowari nero kawuye ndindi tetoni, nguro oni oni tewanggo. Ye ataga weti mbumbuwa tetenggoku nguro nowoondoye ogingootoni, sendoro ooroottenggoku ngu, kootuyisina Anutdo yengo kowuri ngu yowoorengootoni gome metemi tunootetoni, ye nguro oni oni tero nggonggangoro oruwanggo. ²² Ye oni oni teya oriyi, mera ngaro onindo ye yeyootoyi, Oniro Nangoni, nguro mande murini ngu keyoro oodoyi ngu, yeyoro nowoondoye biyomi kowoo oorengo ingoro, ye owero yoyokoro, mande biyomi ero, yengo oowooye nguya oo biyomimonggo ewanggo. Etoyi ngu, Anutdo ngu kowuriye ngu yoro yowoorengootoni gome metemi tunootetoni, ye komo oni oni teyi.

²³ Naru gurano, yeno ngundiya teyunootoyiga ngu, ye ootoogeya Anutno oni oni teyi. Nguro yengo uriye sitowiye sambo endemo ngu urungga oorengo ooroote. Kowuri ye yunootenggoku, kurimi enengo osi sambayebo Anutro ingondudu eyingo oni, nguya ngundiro teyunoyingo. ²⁴ Ene ye beye sitowiyedodo oni, ye ingonda teyi! Gowugowurongo! Yengo nowoondoye ngu sitowiyemboro ingonduduye nguro yetoyi, dowoomomoro ooroote. Ye nowoondoye yomosiyooyingo oo ngu ye kuri yomukowonggo. ²⁵ Ye mera ngaro oowari, ko oo ngu oo sitowi yomukowero hahangero endeyoote. Nguro gowugowurongo!

Anutdo oowari gomemu yunootoni, kawuye ndindi teweroyimu ngu ye yokootenggokuro, kootuyisina, ye komo biyomi oorengo tewanggo. Ye ataga oni oni tero yomooro gonggangootenggo. Ene kootuyisina, ye ngu sendoro biyobiyomi tero oruwanggo. ²⁶ Ene oni simoo bare bidodo ye oowooye bingamiye okootoyiga ngu, arisa, ye ingonda teyi! Kurimi, osi sambayebo ingondudu eyingo oni godange, nguro onino nguya ngundiro teyingo. Ene Anutro ingondudu eyingo oni hamoo, oni simoo baredo enengo mandeni ma ingoro, nguro ene mande inoro, kowuri gura gura inoyingo.

Mundi Oni Nowoondoyi Teyunoweroyi, Nguro Muri
(Matiyu 5:38-48)

²⁷ Ye noro mandene ingootenggoku oni yeno eteno. Yengo mundi oni ngu nowoondoyi teyunoyi. Oni yeya nowoondoye biyomi yetoyiga ngu, yendo ngu komo muri gome nangge eneno teyi. ²⁸ Oni yeya mande biyomi eya yomburiyerooyiga ngu, ye nguro Anutno yemboongetoyi, Anutdo ene hoorooweyerowa. Oni ene kingo ye yomburiyerooningga ngu, ye Anutno yemboongetoyi, Anutdo ene hoorooweyerowa. ²⁹ Oni gurado gagiye gidaresina oorongooya yudoningga ngu, arisa, gagiye gidare nguya yowooren-gootooga ureni. Oni gurado yengo dogigiro neng-guro sobiyoya yootoningga ngu, ye yengo kumbaye nguya ma sorengowero. Ngu nguya yokoyinootooga, sobiyoya yoni. ³⁰ Oni gurado yeno oo guraro kira etoningga ngu, ye komo ngu ooga

ngu inoyi. Oni gurado yengo oo gura sobiyoya yootoningga ngu, ye komo ko yowero ma ewero.

³¹ Ye oni nowoondoye yunoro muri metemi tetenggoku ngu ngundiro oni songombo yeno muri metemi tetenggo, nguro yengo nowoondoye ngundiro ingootenggo.

³² Oni ye nowoondoye yunootenggoku ngu, ye nguya ene nowoondoyi teyunoro ngu, asa, ngungga ngu, oo urungga kini. Weti mbumbuwadodo oni nguya, ene oni nowoondoyi teyunootenggoku, ene nguya nowoondoye yunootenggo.

³³ Oni gura yeno muri gome tero, yooneneyerero yomosiyerootenggoku, ye gumi ngundiro nangge yomosiyoro ngu, asa, ngungga ngu, ngu nguya urungga kini. Weti mbumbuwadodo onindo nguya ngundiro nangge tetenggo.

³⁴ Ye oo gura oni yunoro ngu, ndadiro nguro ye ingootenggoku, enebana gumi yunowa, ero ingootenggo. Ye nguro ngu ndadiro esosongga tewanggo? Hamoo oorengo kini. Weti mbumbuwadodo onindo enengo dobooyi oo kingo inoro ngu, enebana oo gumi ngundiro nunowa, ero ingootenggo.

³⁵ Ene nondo yeno eteno. Ingoyi! Yengo mundi oni ngu komo nowoondoyi teyunoyi, ye komo nenengo muri gome ngu teya, oo kingo duwoo yunoyingo. Nguro ye ngu oo nguro gumi wendangero, oo gura yunoyi, ero ma ingowero. Oni Anutno esoso ma tetenggoku ko oni biyobiyomi nguya Anutdo ene sumange teyingoote. Ye ngundiro tero ngu, kootuyisina, yengo uriye urungga oorengo Anutro sambo endemo yoro, Anut urungga nguro simoongo

tero oruwanggo. ³⁶ Yengo Awayembo yengo nowoondoyi teyunooteku, ngundiro nangge, ye komo nguya oni songomboro nowoondoyi teyunoyi.

*Oni Wirikoyeroweroyi, Nguro Muri
(Matiyu 7:1-5)*

³⁷ Ye oni gidarega goweye sanggawero mande ero ma wirikoyerootenggoku ngu, asa, Anutdo nguya ye ma wirikoyerowa. Oniro kowuriye, wirikoyunoro, nguro kowuriyengga tewonggoku, nguro yengo ingonduduyemo sugi sugi ma ingondudu tero oruwero. Ye ngundiro tetoyi ngu, Anutdo yengo kowuriye nguya ma ingonduduwooro oruwa. Ye oni guminggaro weti mbumbuwaye andangero kabetewanggoku ngu, Anutdo yengomu nguya andangeyunoro kabetewa. ³⁸ Ye komo oni oo gidarega yunowanggoku ngu, enebana ye yunowa. Yo, yengo oo wirikoyingo gome nenengo onindo nguya ngundiro oo gome nenengo oorengo wirikoro, urungga oorengo si wongondidiboro siriyootoyi, manggowoomo oorero, wendoni uweroyi tetoni, nguro kowuri okooweroyi kinitetoni, ye yunowanggo. Yendo oni yunowanggoku, ngundiro nangge, Anutdo ye nguya ngundiro yunowa. Ero eyingo.

³⁹ Yisasdo mande adingayi gura nguya ero eyingo. Oni gura doongeyi kiringo, ngundo oni gura nguya doongeyi kiringomu oore etungowa, bine? Kini, enengo eraya eraya mereno yoyoro sorewari. ⁴⁰ Skul simooye ngu oo etuyeroyingo oni ngu ma dagayerowanggo. Kini,

ene uru tero ingoyingo gome yorogogo ene etungoyingo oninggakundo ko tetenggoku ngundiro ko tewanggo. Eyingo.

⁴¹ Ene mande adingayi gura ngandiro eyingo. Ndawugaro dobooge doongeyimo oo kakawu bodaga oorooteku ngu kenoro ete, ko gengo doongengemo de sosi urungga oorooteku ngu ma ingowo? ⁴² Ge ndatero nguro doboogeboya eteku, doboone, doongengemo oo kakawu bodaga oorooteku ngu, yewega toongeni, ero ete, ene gengo doongengemo de sosi urungga oorooteku, ngu ge ma kenoyingo? Ge mebuge tegedodo oni! Ge koretaya komo gengo doongengemo de sosingga oorooteku ngu, ngu yega toongetoningga, arisa, kootuyisina, ge dobooge doongeyimo oo kakawu oorooteku, nguro gome doongetero yeyi toongewa. Ero eyingo.

*De Biyomi Ngu Engge Biyomi Enggewa
(Matiyu 7:17-20; 12:33-35)*

⁴³ De metemi, ngundo engge biyomi ma enggete. Ngundiro nangge, de biyomi ngundo engge metemimu ma enggewa. ⁴⁴ Onindo ngu de engge nguno kenoro ingootenggoku, ngu de metemi ngundi de biyomi. Onindo bata dega nguro engge ngu utoo sanggiridodo oowooyi dimoo utoo, ngu bungomonggo ma dangero yootenggo. Ngundiro nangge, bo nggire ngundo nggire oorengo engge ma enggewa. ⁴⁵ Oni gome metemingga ngu, ene newendemo ingoyingoni gome metemimu newendemo oorote. Nguro ingonduduni mandeni gome gome nangge ingoro, enengo ootoo ootoo murini, nguya gome

metemi ngu yeni tunootete. Oni biyomi ngu enengo ootoo ootoo murini nguya biyomi, ko ingonduduni biyomi ingooteku, ngu nguya yeni tunootete. Enengo newendemo muri oorooteku, ngundiro nangge ene koyi tero, manggowoomo nguya yeni tunootete.

Ya Yeweroyi Muri Eraya
(*Matiyu 7:24-27*)

⁴⁶ Ndawugaro ye noya ngandiro etenggo, Urungga, Urungga oo bidodo Simburi Simbunani, ero etenggo, nguro ye noro manggone ma keyootenggo? Ene ye noro mandene murine ma keyootenggoku ngu, asa, ye noya Oo Bidodo Simburi Simbunani, ero ma ewero. ⁴⁷ Oni gura gura no tanggenemo omburo noro mandene ingoro keyooteku ngu, no enengo murini nenengo etuyerowano. ⁴⁸ Ngu oni ngu ngandiro. Oni gura ene ya yewero ingooteku ngandiro. Oni ya yewero ngu, ene mera sero gasiyoro mera yanggangonggakuno mere sero de nongginggaku nguno yetenggo. Ngundiro tero ngu, asa, ngu sanganimu ya yewa. Kootuyisina, sono doogo urungga tero mewuyi omburo ya samango damoni setoni, yanggaku onggi anggi ma tewa. Yanggango dikaro oruwa. Ndadiro nguro, ene koretero ya nonggini ngu mera yanggangomuno mere sero nguno ya yewoku nguro. ⁴⁹ Ene oni gura noro mandene ingoro yokoro, ngu ma keyooteku ngu, ene oni gura mera mbumbuwango sanganimu mere bodaga nangge sero, nguno nonggini pararo ya nonggini ma samangoyingo.

Ngundiro tero, ene kingo mera bodagado damoni wiriyoro nguno ya yeyingo. Ngundiro yetoni, kootuyisina, sono mewuyi tuwi uro yanggaku bungomo oorongootoni, yanggaku onggi anggi tero, ukero uwa. Oni ene noro mandene ingoro yokoro, enengo ingonduduni keyooteku ngu, ngundiro tewa. Ero eyingo.

7

Yisasdo Me Oniro Tabangongga Nguro Kirikiri Oningga Yomosiyoyingo (Matiyu 8:5-13)

¹ Asa, Yisasdo oni simoo bare doongeyemo mande ngu yootunoro ero etuyeroro yokoro, ene Kapeniyam endemo uyingo. ² Me oniro tabango gura nguno oruwoku, ngu oningga ngu Rom Gabuman (Yuda oni kini) ngunonggo mayero, ene me oni ngu onibi kandegura (100), nguro sobosobo oningga oruwo. Ngu oningga nguro kirikiri oningga nguro gome ingooteku, ngu sayi urungga yoro kumoowero teyingo. ³ Ngu me oniro tabangongga ngu mande ingoworomu ngu, Yisas Kapeniyamno oorooto. Ngu ingoro, ene Yuda oni tabango gidarega soweyeroro eneno etoyiga ombuya enengo kirikiri oningga ngu yomosiyoni, ero eyingo. ⁴⁻⁵ Ngundiro etoni, ene Yisasno omburo ngguyinggayi tero, Yisasno eyingo. Ge komo ma yokowero, ene oni gome, enengo kirikiri oni, ngundo sayi urungga kumoowero tetoni, nguro ge mete ene hooroowe! Enendo, noorengo Yuda oniro yambo ya gura yeyunoyingo. Ene Yuda oni simoo bare

noorengo gome ingoro, newende yunoote. Ero eyingo. ⁶ Yisas enengo mande ingoro, arisa, ene ootoogero ngu Yuda oniro tabango onikuya oorowuyingo. Yade oororo, ya tanggeyimo oorowutoyi, ngu me oniro tabangongga, ngundo dobookuriyi gidarega sureyeroro eyingo. Ye ende ooreya ngandiya eyi. Urungga Oo Bidodo Simburi, ge ngaro ko urungga ma tewero. No oni nenengo kini, ngundiro nguro, ge noro ya newendemo ma ombuwero. ⁷ Nguro ngu, no nengombo ge tanggegemo ma oorowuyingo. Nguro ge mande gura nangge etooga, noro kirikiri oningga nga ko metemi teni. ⁸ Ngu ngundiro; no ngu oni ko no nunootenggoku, nguro kirikiri oni. Nondo nguya ngu me oni gidarega sobosobo oorooteno. Ene nondo ngu me oni ngu guraya eteno. Ge oorowu, ero etoowe ngu, ene oorowute. Guraya eteno. Ge ombu ero etoowe ngu, ene ombute. No kirikiri oni guraya eteno. Oo ngu yomosiyo, ero etoowe ngu, ene oo yomosiyoote. Eyingo.

⁹ Ngundiro ero yokootoni ngu, Yisasdo ngu mandega ngu ingoro, nguro ingondudu urungga ingoro, yowoorengoro, oni simoo bare urungga ene keyoro endeyootenggoku, nguno eyingo. No yeno eteno. Iserel oni kewooroyemo oni gura, nga oningga newendemo hamoo teyingongga, ngundiro ma kenooteno. Eyingo. ¹⁰ Me oni tabangongga ngundo oni sureyerootoni, Yisasno oorewonggoku ngu, ya newendesina uro, sayidodo oninggaku kenoyingomu, ene kuri metemi oorengo teyingo.

Yisasdo Nayin Endemo Simoo Oore Gura Kumootoni Yokutuwooyingo

¹¹ Kootuyisina, Yisas ootoogero, Nayin endegano nguno oorowuyingo. Yisas enengo kirikiri oni ngu bidodo, ko oni simoo bare oowooyingga oorengo nguya enedodo oorowuyingo. ¹² Yisas garo yade oororo, endesoono oorowuyingo. Ngu endega nguro onindo, oni gura kumootoni, bingo sumooro koorowooro uyingo. Ngu simoongga kumoowoku nguro nemi ngu, nangoni komo guranangemu kumooteku ngu! Ngu endega nguro oni simoo bare urunggaku ngu bare wabugakundo sendoro utoyi, nguro ene keyoro uyingo. ¹³ Urungga oo bidodo Simburi, Yisas, ngundo ngu bare wabuga ngu kenoro, nowoondoyi urungga tero, eneno eyingo. Ge ma sendowero. Eyingo.

¹⁴ Yisas ene onibi sumooro ombuyingomu tanggeyimo oororo, onibigakuro Pawusdodo dowooyingo. Oni onibi koorowooyingo oniku dikaro nenetero oodoyi, Yisasdo eyingo. Simoo oore, no geya eteno. Ge ootooge! Ero eyingo.

¹⁵ Ngu oni kumooyingonggaku ootoogero bibitero, mande etoni, Yisasdo dowooro, oororo nemi ko inoyingo.

¹⁶ Ngundiro tetoni ngu, oni simoo bare bidodo soriyokoro, Anutro bingami okooro eyingo. Anutro ingondudu eyingo oni urungga, noore kewooronanimu ataga tunootete, ero eyingo. Ngundiro ero, Anut kuri ombuwoku, ngundo enengo oni simoo bare hoorooweyerowero! Eyingo. ¹⁷ Yisasdo ngu kongga tewoku, nguro

mandeni ero endeyootoyi, Yuda mera ngu rogowootoni, oororo mera songomo nguya, ero soweyoro sayingo.

*Sonoyeroyingo Yondo Enengo Kirikiri Oni Eraya Yisasno Mande Yoro Oorowuyingo
(Matiyu 11:2-19)*

¹⁸⁻¹⁹ Sonoyeroyingo Yondo, enengo kirikiri onindo Yisas ko tewoku, ngu bidodoboro murini, Yonno etoyi ingoyingo. Ngundiro tetoyi, ene ingoro, Yondo enengo kirikiri oni eraya negoyerootoni ombutori, sureyerootoni, Oo Bidodo Simburi urungga, nguno mande yoro oorowu-woriyo. Yari Yisasno ooroya, ngandiya sumoo eri. Ge Anutdo surenggerootoni, noore yoyoweroyi oninggaku, ngundi, noore komo oni guraro doongetero sobowoowato, bine? Eyingo.

²⁰ Ngu oni erayaga ngu Yisasno omburo eworiyo. Sonoyeroyingo Yon, ngundo noore ngandiro ero sureyerootoni ombutero. Ge nga oningga nga, Anutdo surenggerootoni noore yoyowero, binengga, ngundi, noore oni gura sobowoowato, bine? Eyingo.

²¹ Ngu narunggano nguno, Yisasdo oni simoo bare urungga oorengo, sayi muri gura gura yomosiyeroro, oni merambooro biyomidodomu oowooyingga oweyeroro, oni doongeye kiringomu yooneneyerootoni, ene doongetero oo kenoyingo. ²² Ngundiro tero yokoro, Yisasdo Yonro kirikiri oni erayagakuya eyingo. Asa, yari ooroya, Yonno eri. Oo ataga yarindo kenoro ingooteriku nga! Oni doongeye kiringomu ene doongetetenggo. Oni kekandeye

bingo yero biyomi yeyingomu, ene mete tero, metemi endeyootenggo. Oni gorimambudodomu ngu goweye metemi tetenggo. Oni sodeye tuwoomu, mera mande ingootenggo. Oni kumooyingomu, ko keta ootoogetenggo. Angoyi oni, ene Anutro mande keta mesarango nga ingootenggo. ²³ Oni ene noro newendemo hamoo tero buribari ma teyingo ngu, asa, ngu oni ngu, ene mete oni oni tero oruwa. Eyingo.

²⁴ Sonoyeroyingo Yonro kirikiri oni erayagaku mande ngundiro ingoro, ene Yon tanggeyimo ko oorowuoriyo. Ngu naruno, Yisasdo oni simoo bareno Yonro eyingo. Kuri oni kini kingo merako nguno, ye oororo ndawu ooga kenoyingo? Ye nggusi duwoo doogobo yowooraringootoni, kenowero oorowuyingo, bine; ngundi ye oororo oningga oo buribari tetoni kenoro oorowuyingo, bine? Kini, Yon ngu ngundiro oni kini. ²⁵ Ngundi ye ndawu ooga kenowero oorowuyingo? Oni gura towikumba gome gomemu tero oodoni kenowero, bine? Kini, ingoyi! Oni towikumba gome gomemu tero ngu, ene sitowiyedodo tero, enengo ya gome oruwanggo. Kini, Yon ngundiro kini. ²⁶ Ene ye ndawu ooga kenowero oorowuyingo? Ye Anutro ingondudu eyingo oningga kenowero, bine? Yo, no yeno hamoo eteno. Yon ngu Anutro ingondudu eyingo oni. Enendo Anutro ingondudu eyingo oniku, ngu dagayeroro, enendo nangge urungga oorengo. ²⁷ Ngu Yonngga, nguro Anutro mandeno Anutdo enengo Nangonimboya ngandiro eyingo. Ingo, no oni gura sureyootowe, ngundo noro mandene yoro, ge koretangunoro oororo,

gengo oore yomosiyonggunowa. Eyingo.
(Malakayi 3:1)

²⁸ No yeno eteno. Yondo Anutro ko teteku ngu, ngu oni merako ngano ko tero oorootenggoku, ngu bidodo dagayeroote. Ene oni Anutro nowoondoye hamoo teyingo, ko noro mandene keyootenggoku ngu muringga ngundo Yon ko yanggango tewoku ngu dagaro urungga. Eyingo.

²⁹ Yisasdo Yonro mande etoni, oni simoo bare bidodo ingoro yokoro, asa, simoo baredoya, digi beye yoyingo oniya eyingo. Yo, Anutro mande murini ngu gome oorengo. Eyingo. Ngu oni ngu, ene Yon kandeyimo sono kundingiyi gimuyingo.

³⁰ Ene Parisi oni, ko mamana mande kandan-gero etuyeroyingo oni nguya, ene Yondo ma sonoyeroyingo. Ene ngu Anutdo oore gomemu etuyerooni, ene kootu inoro yokoyingo.

³¹ Yisasdo eyingo. Nondo nga naruno, oni simoo bare endeyootenggoku ngaro muriye wirikootowe, ndadiro oningga ngundiro? ³² Ene ngu simooye iriritero ngandiro teyingo. Ene ende kewooroko bibitero, enengo nangge meno manggaru tero ewanggo. Noorendo sumbi uwootooye, ye yambo ma utoro kunoyingo. Noorendo oni kumootoni ngguyinggayi tero nowoondoyi teweroyi yambo urewootoku, ye ma sendoyingo. Eyingo. Simooye gidega oo tetoyi ko nguro simooye guminggado sureye kiniteyingo.

³³ Ene sonoyeroyingo Yondo omburo, ene oo manongoyingo ma nero, Wayin sonoyi nguya ma neyingo. Yendo ngu ewonggo. Mbooro biyomi eneno oorooto, ero eyingo. ³⁴ Ene Oniro Nangoni Kirarongo omburo, ene oowari

nero, sono nguya netoni, yendo ngu kenoro etenggo. Kenoyi, nga oningga nga, ngu oo bidodo nemukoro, Wayin sonoyi nguya gome gome neteku nga! Nga oningga nga, ngu beye yoyingo oni, weti mbumbuwadodo oni nguro dobooye, ero etenggo. Noorendo oo gura tetoowe ngu, ngu bidodo ye nguro ma ingootenggo. ³⁵ Oni simoo bare Anutno nowoondoye hamoo teyingo ngu, enengo keta oruweroyi ngu enggedodo. Oni gidarega keta oruweroyi gomemu ngu kenoro ngundiro ingootenggo. Anutro mande ngu hamoo oorengo, ero ingootenggo.

Weti Mbumbuwadodo Baregado Yisas Keyi Bo Urumimbo Sonowooyingo

³⁶ Naru gurano, Parisi oninggado Yisas ne-gongootoni, enengo yano ombutoni, eneya gob-ooro oo neweroyimboro eyingo. Ngundiro etoni, asa, Yisasdo omburo, eneya oo neweroyimboro oororo, Parisi oningga ngundo yano uro, oo neweroyi yabano bibiteyingo. ³⁷ Ngu endemo nguno, bare gura oruwo. Ngu barega ngu, ene buribari sebo barese muri biyomi keyooteku, ngundo ingoworomu, Yisas Parisi oningga nguro yano uro, oowari netenggo. Nguro ngu, barega ngu ene ootoogero, digi nggusiyi gomenggano bo urumi ndindingo gomengga yoro ombuyingo. ³⁸ Ngu barega ngu omburo, Yisas kootuyisi-nanggo omburo, Yisas keyi damonimo dikaro sendootoni, doongeyi sonoyimbo uro Yisas keyi sonowootoni ngu, enengo tabango uyimbo yong-gurumooyingo. Ngundiro tero, Yisas keyinggaku

dureyoro, nguno bo urumi gomengga ngu wendoro, ngundo Yisas keyi sonowooyingo.

³⁹ Parisi oninggado Yisasno etoni, enengo yano ombuwokungga, ngundo ngundiro tetoni ngu, kenoro, ene ngandiro ero ingoyingo. Nga oningga nga, ngu Anutro ingondudu eyingo oni tetoni ngu, asa, ene barega ngaro murini biyomini ngu kenoro ingoro asa, nga bare biyomingga ngando omburo tanggeyimo roogo yetoni, ma ombuwa, ero ingoyingo.

⁴⁰ Ngundiro ingootoni, Yisasdo ngu oninggakuro ingonduduningga ngu gumi ero eyingo. Sayimon, no geno mande gura ewero. Etoni, Sayimondo eyingo. Oo etuyeroyingo oni, mete mandega ngu e. Eyingo.

⁴¹ Yisasdo mande adingayi gura eyingo. Beyedodo oninggado oni eraya beye gumimboro yunoyingo. Oni gurano doobe onibi eraya kande eraya (500 Kina) inoro, ko oni gurano doobe kande gura (50 Kina) nangge inoyingo. ⁴² Kootuyisina, beyeku wendangero gumi ngundiro inoweroyi nguya ereremo kini. Nguro beye simburiga, ngundo nguno yokori, ero eyingo. Arisa, ngu oni erayaga ngu, onendo beye simburiga nguro gome oorengo ingoro eroruwa? Eyingo.

⁴³ Sayimondo ngundiro ingoro, gumi eyingo. Ngu oningga beye urungga kingo inoyingongga ngundo. Ngundiro etoni, Yisasdo ko eyingo. Ge hamoo nenengo ingoro ete. Eyingo.

⁴⁴⁻⁴⁵ Yisasdo baregakusina yowoorengoro, kenoro Sayimonya eyingo. Nga barega nga keno. No gengo ya newendemo ombutoowe, kene sonowooweroyi sono gura ge ma nunoyingo. Ene

nga barega ngando enengo doongeyi sonoyimbo kene sonowoote. Ngundiro tero, enengo tabango uyimbo yonggurumooro yomosiyoote. Ge no ma yenggonaneroro dureneroyingo, kuri gengo yano ombuwonoku, ngunonggo omburo anangu nga! Ene nga bare weti mbumbuwadodoga ngando, ngu ene kenengga ame dureyowero gome ingoro, hahangero yade mayero dureyoote. ⁴⁶ Ge noro tabane bo urumimbo ma sonowooro dowooyingo, nguro ngu, ene barega ngando moondeye dowooweroyi kumu bo urumi gome, ngundo kene sonowooro yoonenengoote. ⁴⁷ Ngundiro nguro, no geno eteno. Nga barega ngando, ene noro nowoondoyi urungga oorengo teteku, nguro nondo enengo weti mbumbuwani urunggaku andangetoowe ute. Ene oni guraro weti mbumbuwani bodaga tewoku ngu, Anutdo ngu andangero inootoni uwa. Ngu oningga ngundo newende bodaga nangge Anutno esosootewa. Eyingo.

⁴⁸ Yisasdo ngu barega nguya eyingo. Gengo weti mbumbuwage nondo kuri andangeteno. Eyingo. ⁴⁹ Oni Yisasya oo newero bibitewong-goku, ngundo ngu ingoro, enengo nangge mande ero ingoro eyingo. Nga oningga nga, ngu oone, ene mete weti mbumbuwa andangero yokowa? Eyingo.

⁵⁰ Yisasdo ngu barega nguya eyingo. Ge Anutro nowoondogemo hamoo teyingongga ngunonggo Anutdo ge ko goyoote. Ge mete sumangedodo toongeya nowoondoge imakeyingomo ootoo. Eyingo.

8

Bare Gidarega Ene Yisas Keyoro Endeyoyingo

¹⁻³ Kootuyisina naru gidaregano, Yisasdo enengo kirikiri oni kande eraya kegidemboro erayaga nguya, Anut oo bidodo Simburi Simbunani, ngundo enengo narungga sobowooteku nguro mande mandeni murini, ngu ende ururu, ende bobodi ngu bidodomo, oni simoo bareno wesiyoro ero etuyeroro, oororo omburo teyingo. Bare gura gura nguya, ngu bare ngu Yisasdo kuri mera mboorododomu owero andangeyingoku ngu, ko sayidodomu yomosiyeroyingoku, ngundo Yisas keyoro endeyoyingo. Nguromu, bare gura oowooyi Mariya nguya ngandiro etenggoku, Mariya Magadala bare, ero etenggo. Ngu baregano nguno merambooro kandegura gidemboro eraya (7) oweyeroyingo. Bare gura oowooyi Yowana, ngu Herodro yanimu ko sobosobo oningga, oowooyi Kusa, nguro bareyi; Susana, ko bare gidarega nguya Yisas keyoro, mandeni ingoro yariyingo. Ngu bare ngundo enengo beyebo Yisas, ko enengo kirikiri oniya hoorooweyerootoyi, ngundo oowari oo uriyoro nero endeyoyingo.

Oni Oowari Yuwooyi Kono Kuriyoyingo Nguro Mande Adingayi

(Matiyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Endeni endeni oni simoo bare oowooyingga oorengo ende bidodomonggo mewoosooro Yisas tanggeyimo mayero yowuruwooro dikayingo. Ngu naruno, Yisasdo mande adingayi gura ngu

oni simoo barekuno ero eyingo. ⁵ Oni gurado Rayis yuwooyi kono yoro oororo kuriyoyingo. Ngundiro kuriyootoni Rayis yuwooyi gumingga oorekono soretoni, onindo wongoomukootoyi, numbo mayero newonggo. ⁶ Oo yuwooyi gidarega mera digi gorogorono soreyingo. Ngu oo yuwooyiku ngu gome ooreyingomu, ene mera nguno urumi kini. Ngundiro nguro, oorero ari yero bidodo koomukoyingo. ⁷ Gidarega huru sodabo, kakari so oo kewoorokono soreyingo. Ngu huru so kakari ookudodo oorero ngundo doobeyerootoni siyagongo yeyingo. ⁸ Rayis yuwooyi gidarega mera gome metemimo soreyingo. Ngu nangge gome oorero engge oowooyingga oorengo enggeyingo. Yisasdo ngundiro ero yokoro, manggaru tero eyingo. Oni gura mande ingoweroyi sodeyidodoga tetoningga ngu, ene komo mande nga gome oorengo ingoni! Eyingo.

*Yisasro Mande Adingayi Nguro Damoni Eyingo
(Matiyu 13:10-17; Mak 4:10-12)*

⁹ Yisas enengo kirikiri onindo, Yisas sumoo inoro eyingo. Ge mande muri wiriyoro, ge mande adingayi nangge eteku nguro damoni ndadiro? ¹⁰ Etoyi, Yisasdo gumi eyingo. Ye ngu, Anut oo bidodo Simburi Simbunani ngundo simoo bare enengo sobowooteku, ngu mande kombiteyingingga ngu ye kuri Anutdo etuyerowo. Ene simoo bare gidaregado ngu, ene mande adingayi nangge ingootenggo. Ene kenowero doongetewanggoku, ene ma kenowanggo. Ene mande ingowanggoku, ene nowoondoyemo mande ngu ma ingoyingo.

11 Mande adingayi ewonoku, ngu muri ngandiro. Ngu oo yuwooyiga ngu Anutro mandeni. 12 Oo yuwooyi gidarega oorekono sorete, ero ewonoku ngu, oni simoo bare Anutro mande ingootoyi; kootuyisina, Setando omburo ngu mandeku, oni nowoondoyemonggo andangero yootoni, nguno ene Anutro nowoondoyemo hamoo ma teyingo. Nguro ngu, Anutro ene ma yoyowa. 13 Digi sanganimo ero ewonoku ngu, oni simoo bare koretero Anutro mande ingoro, nguro gome ingoro, oni oni tero ngu koyi teyingo. Ene ngu nowoondoyemo hamoo teyingo ngu bodaga nangge tetoyi, ngu naruno kowuringga kenoro, nguno enengo hamoo ingowonggoku ngu yokowo. 14 Oo yuwooyi so dabo sanggiridodo oorooteku kewooroko, ero ewonoku ngu ngandiro. Simoo bare Anutro mande ingootenggoku, kootuyisina, mera ngaro kowuri gura gura, beye oo sitowi, oo nguro hahangero ingondudu teyingo. Oo nguro nowoondoyemo mande oo ngu dobengoro wiriyootoni, ari yero, enggeye moore kini. 15 Mera gomemo oo yuwooyi sorero oorete, ero ewonoku ngu, simoo bare Anutro mande ingoro, ene nowoondoye gome yomosiyo, hamoo ingoro yoro yanggango dowooro keyootenggo. Anutro nangge ingondandangero endeyootenggoku ngu, ene gome enggetenggo. Ero eyingo.

*Soru Kumbe Newendemo Oongooyingo
(Matiyu 4:21-25)*

¹⁶ Oni soru karo kumbe oo newendemo ma yero wiriyoro, ko yaba newendemo nguya ma yetenggo. Kini, yaba sanganimoyetoyi, ngundo oni gumingga nguya himi yunoote. Oni gidarega ya newendemo omburo ngu, ene soru ngu kenowanggo. ¹⁷ Nga mande Anut oo bidodo Simbunani ngundo simoo bare enengo sobowooteku, ngu oo bidodo kombiteyingo ngu, kootuyisina oo ngu tunootewanggo. Oo bidodo onindo oongooyinggo ngu, kootuyisina, Anutdo yeni tunootemukowa. Oni oo ngu doongeyembo tunoo kenomukowanggo. ¹⁸ Ye komo ingonda teyi! Ye komo ndadiro mandega ngu gome ingoyi! Oni ene Anut oo bidodo Simburi Simbunani ngundo simoo bare enengo sobowooteku ngu, nguro ingoyinggo bodaga ingoro oorootenggoku ngu, ene newende bidodo hahangero enengo mande ingoro keyootenggoku, asa, Anutdo enengo ingoyingongga ngu yeni urungga yewa. Ene oni ene Anut oo bidodo Simburi Simbunani ngundo simoo bare enengo sobowooteku ngu, nguro muri bodaga ingooteku ngu, asa ngu ingoyingongga soweyoro gumi ma ingootoni ngu, asa, Anutdo enengo ingoyinggo bodaga ngu yoro oongoowa. Ero eyinggo.

*Yisas Enengo Nemi Ko Konedoboongo
(Matiyu 13:18-23; Mak 4:13-20)*

¹⁹ Ngu naruno nguno, Yisas enengo nemi, ko enengo konedobooge ngundo Yisasno mayeyinggo. Ene oni simoo bare urungga oorengo nguro, ene Yisas tanggeyimo ombuweroyi nguya kini. ²⁰ Oni gidaregado Yisasno eyinggo. Gengo nanggeboya konedobooge ge geyowero mayero

endesina dikatenggoku awe. Eyingo. ²¹ Ngundiro etoni, Yisasdo mande gumi eyingo. Oni ene Anutro mande ingoro ngu keyootenggoku, ngu noro namone, ko noro konedoboone. Ngundiro ero eyingo.

Yisasdo Doogo Ko Sono Koongeyingo Nguya Mande Yunootoni Imakeworiyo
(*Matiyu 8:23-27; Mak 4:35-41*)

²² Naru gurano, Yisasdo enengo kirikiri oniya wanggo gura sanganimoo oorerero eyingo. Ye wanggo woosootoyiga noore sono koongeyingo anduroko uroorewato. Yisasdo ngundiro etoni, wanggo woosoro wenggeremooro urooreyingo. ²³ Wanggo sono koongeyingo sanganiwoore ururuwootoni, Yisas wanggo sanganimoo wetoro kabeteyingo. Ngu naruno, doogoga sono koongeyingo kewoorokono tunooteyingo. Ngu doogo urungga, ngundo wanggo yowooraringootoni, wanggo nguya sono koongetoni, ene oonootewero teyingo.

²⁴ Ngundiro tetoni, kirikiri oniku oororo, Yisas yokutuwooro eyingo. Awa, Awa! Noore oonootewero tetetoku nga! Eyingo.

Etoyi, Yisasdo ootoogero, doogogakuya sono koongeyingo nguya yeyoro etoni, imakero kinite-woriyo. Doogogaku ko sono koongeyingonggaku ma dokero ikakooteyingo, kondibo imakeyingo.

²⁵ Ngundiro tetoni, Yisasdo kirikiri oniku manayerero eyingo. Yengo nowoondoye hamoo ngu ndano? Eyingo.

Kirikiri oniku goweye mboorombooro tero, sosorero ngunonggo, enengo nangge ero ingoro

eyingo. Nga oningga nga onendo? Doogoya ero, ko sono koongeyingomboya etoni, enengo eraya eraya ene manggowo ingooteriku ngu! Eyingo.

Yisasdo Gegesa Oningga Mboorombo Yoyingongga Oweyingo

(Matiyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Kootuyisina, ene Gegesa merasina nguno oorowuyingo. Ngu mera ngu, Galili sono koongeyingo ngu gidaresina oorooto.* ²⁷ Yisas ene kirikiri oniya wanggo yokoro wendeyi tamako uyingo. Nguno ende gura oruwoku, nguno oni gura oo mbooro biyomimbo yoyingomu, ngundo Yisasno ombuyingo. Ngu oni meramboorombo yoyingongga ngu, ene naru pirungga towikumba ma yemuyingo, ene mbirimbi endeyoro ootooro, ene ya gurano nguya ma oriyingo. Kini, ene naru bidodomo oni yoyeyingo merewoore nangge wetoro oruwo. ²⁸⁻²⁹ Kuri ngu, mbooro biyomingga nguro yanggangoni ngundo oningga ngu gome dowooro oodoni, nguno enengo onindo ene dowooro kekandeyi gome gome gosiyoyingo. Gosiyoro ya biyomimo oni ngundiro sobowooro oriyingo. Ene mbooro biyomi nguro yanggangoni, ngundo ngu sen uto bidodo oomboomboonger ootooro, ene oni yeni oni kini merasina nguno toonger endeyoro oruwo. Ngu oningga, ngundo Yisas kenoro meno manggaru tero, Yisas keyi damonimo ukero merako wereyingo. Ngu oni mboorombo yoyingongga, ngundo manggaru

* **8:26:** (oowooyi gura ngu Gadara, ko oowooyi nguya Gerasin).

urungga oorengo tero eyingo. Ge Yisas, Anut awuno oorengo nguro Nangoni! Ge nono ndawu ooga tewa? No geno ngguyinggayi tero, kira etenoku, ge no ogingo ma nunowero! Eyingo. Yisasdo ngu mbooro biyomingga nguya kuri, ene ngu oningga ngu yokoya toongeni ero ewo.

³⁰ Arisa, Yisasdo sumoo inoro eyingo. Ge oowoongge ngu ndawuga? Etoni, mbooro biyomingga ngundo gumi eyingo. No oowoone Ami ewo. Ndadiro nguro, mbooro biyomi oowooyingga oorengo, ngu oningga ngu newendemo uro oorootenggo. ³¹ Ngu mbooro biyomi, ngundo mande yanggango oorengo Yisasno ngguyinggayi tero sumoo sumoo eyingo. Ge noore soweyerootoyi mere ooriroyi oorengo wenga kini nguno ma uwero! Eyingo.

³² Ngundiro etoyi, ngu mera puri bodaga namokono, nguno bo oowooyingga nguno so erewero neroruwonggo. Ene ngundiro kenoro Yisasno ngguyinggayi tero sumoo sumoo eyingo. Mete noore bo ngu nowoondoyemo uwato, bine? Etoyi, Yisasdo gumi eyingo. Yo, ye ngundiya teyi. Ero eyingo. ³³ Arisa, ngu mbooroku oninggaku yokoro, sodedomangge ene oororo boku nowoondoyemo utoyi, asa, ngu boku yanggango oorengo kendutero oororo, mera biyomi kembemo sorero sono koongeyingomo uro sono nero kumoomukoyingo.

³⁴ Ngundiro tetoni, bo sobosobo oniku ngundiro kenoro, sodedomangge endemo saro, ene oo tunootewoku ngu mandega ngu wesiyoyingo. Ngu mandega ngu ende urunggano onino, ko diguno ende bobodikuno onino

nguya ero endeyoyingo. ³⁵ Ngundiro etoyi, simoo bare ngu ooga ngu kenowero Yisas tanggeyimo mayero mayero oni mboorombo yoyingongga ngu kenoyingo. Mbooroku ene kuri yokoro besero satoyi, ene towikumba yemuro ingonduduni nguya himi yetoni, ene nenengo Yisas tanggeyimo bibitero oorote. Oni simoo baredo ngundiro kenoro ene soriyokoyingo. ³⁶ Oni Yisas kenootoyi, oni mboorombo yoyingonggano oo tewoku nguro mandeni, simoo bare ngu kenowero kootu mayetenggokuno eyingo. Kuri ngu mbooro biyomimbo nga oningga nga, dowooro oruwo. Ene ataga ngu, ene metemi teteku nga! Eyingo. ³⁷ Gegesa merasina oni simoo bare bidodo ngu oningga ngu kenoro, ko bo nguro nguya ingoro, nguro ene sosoreyingo urungga tero, Yisasya eyingo. Ge komo noore yoyokoya toonge! Ngundiro etoyi, nguro Yisas ene kirikiri oniya wanggo sanganimoo oorero, ene sono koongeyingo gidaresinanggo ko oorowuyingo.

³⁸⁻³⁹ Ngu oningga ngu mbooro biyomi ngundo yokowonggoku, ngundo Yisasya toongewero Yisas sumoo sumoo inoro, eyingo. No komo geya oorowuwero. Etoni, Yisasdo sureyoro eyingo. Kini, ge gengo endemo ooroya, Anutdo geno oo tetoni tunootewoku, nguro mandeni yootunoya e. Eyingo. Ngundiro nguro, ngu oningga ngu ko yowoorengoro oorowuyingo. Ene Yisasdo oo tetoni tunootewoku, nguro mandeni enengo endemo oni simoo bare bidodomo yootunoro eyingo.

*Yisasdo Tabango Oni Gura Oowooyi Yayiras
Namboni Yokutuwooro, Ko Bare Gura Nguya
Yomosiyoyingo*

(Matiyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Yisas ko yowoorengoro ombuworomu ngu, simoo bare urungga oorengo wendeyi tamako yowuruwooro Yisasro doongetero oriyingo. ⁴¹⁻⁴² Ngu naruno, oni gura oowooyi Yayiras ngu, ene Yuda oniro yowuru ya nguro tabango oruwoku, ngundo Yisas tanggeyimo omburo, keyi damonimo bagootero, sumoo sumoo eyingo. Ge komo noro yano u. Eyingo. Ene ngundiro ewoku ngu ndawugaro, Yayiras ngu namboni gurananggemu enengo dagomani ngu kande eraya kegidemboro eraya, (12) ene komo kumoowero namokono teyingo.

Asa, Yisas ene Yayirasdo yano oorowuwero oorowutoni, ene simoo bare urunggakundo oore doongooyingo. ⁴³ Nguno bare gura nguya oruwoku, ene komboro sayi yoro, yambiyootero, dagoma kande eraya kegidemboro eraya (12) oruwu. Sayi mambu yomosiyoweroyi oni gurado enengo sayiningga ngu yomosiyoyinoweroyi nguya kini. ⁴⁴ Ngu barega, ngundo Yisas kootuyisina, kendungomo omburo, torige kandedibiyi, Yisasdo nenggurono yeyingo. Ngundiro tetoni ngu, sodedomangge enengo sidudaroniku sori yetoni, ko ma ombuyingo.

⁴⁵ Ngundiro tetoni, Yisasdo eyingo. Onendo kandeyi nono yete?

Etoni, oni bidodo mandeni gumi eyingo. No kini, no kini eyingo. Etoyi, Pita garodo eyingo. Oo etuyeroyingo oni, simoo bare urunggado

pawanggeroro ngundo woorogogerootenggo. Ndawugaro, ge ngundiro sumoo ete? Eyingo.

⁴⁶ Ene Yisasdo eyingo. Oni gurado kandeyi nono yetoni, no ingootoowe, yanggangone gidega noyokoro, eneno oorowute. Eyingo.

⁴⁷ Asa, ngu barega ngu ingoyingo, ene kombiteweroyi nguya kini. Ngundiro nguro, ene sosorero mboorombooro tero, ene omburo, Yisas keyi damonimo bagootero, enengo sayini nguro muri wesiyoro simoo bare doongeyemo eyingo. No sayi, ngundiro nguro, omburo kandene Yisasro nenggurono yetenoku ngu, ndawugaro nguro, no nowoondone hamoo tetoowe, Yisasdo mete yomosinerowa. Ngundiro tetoowe, nenengo sayine sodedomangge kinitete. Ero eyingo. ⁴⁸ Ngundiro etoni, Yisasdo gumi eyingo. Nambone, gengo nowoondogemo hamoo teteku, nguro Anutdo goyeni mete tete. Ngundiro nguro, ge mete ooroya, nowoondoge imakeyingomo ootoo. Eyingo.

⁴⁹ Yisas ngu mande ngu ewoodoni, Yayirasro yanonggo oni gura omburo, tabango oninggakuno eyingo. Gengo namboge ngu kuri kumote. Ge oo etuyeroyingo oni ngu keyi ma ogingoro oorowuero. Eyingo.

⁵⁰ Yisasdo ngu mandega ngu ingoro, tabango oninggakuya eyingo. Ge ma soriyowero. Ge komo nowoondogemo hamoo teni. Namboge ngu ko mete tewa. Eyingo.

⁵¹ Arisa, Yisas tabango oninggakundo yano oorowuyingo. Yisasdo simoo bare eneya ya newendemo ma uwero, ero, nguro ene oweyeroyingo. Yisasdo Pita, Yon,

Yemus, ko eweyi nemi ngudodo yoyoro, ya newendemo uyingo. ⁵² Oni simoo bare urungga ngu simooyengga nguro sendo moguru teroruwonggo. Nguro ngu, Yisasdo eyingo. Ye ma sendowero, ero eyingo. Nga ngu ma kumooyingo. Ene ngu wetoro ooroote. Eyingo.

⁵³ Yisasdo ngundiro etoni, nguro ene urungga yomooyinoyingo. Ene ingoyingomu ngu hamoo oorengo kumooyingo. ⁵⁴ Ene Yisasdo bare bodaga ngu kandeyi dowooro, meno ero eyingo. Bare buniyo, ge ootooge! Eyingo. ⁵⁵ Arisa, ngu bare bodaga nguro gaboyi omburo woorogongootoni, ene sodedomangge ootoogeyingo. Ngundiro tetoni, Yisasdo mande yunoro eyingo. Ye oowari inootoyiga neni, ero eyingo. ⁵⁶ Ngundiro etoni, bare bodaga nguro eweyi nemi ngundo urungga oorengo soriyokoro, oni oni tetori. Arisa, Yisasdo mande yanggango oorengo eweyi nemimo eyingo. Yari ngaro mandeni oni gurano hamoo oorengo ma ewero, ero eyingo.

9

Yisasdo Enengo Kirikiri Oni Kande Eraya Kegidemboro Erayaga Ngu Ko Yunoyingo
(*Matiyu 10:5-15; Mak 6:7-13*)

¹ Yisasdo enengo keyimo kirikiri oni kande eraya kegidemboro eraya ngu negoyerooni, omburo yowuruwooyingo. Ngundiro tetoyi, Yisasdo mbooro biyomi ko sayi muri gura gura nguya yomosiyoweroyi yanggango urungga yunoro ro-goyeroyingo. ² Ngundiro sureyerooni, saro, Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo

enengo simoo bare sobowooteku muri nguro mandeni ngu ero etuyeroro, ko sayiye nguya yomosiyerootoyi, mete teyingo. ³ Yisasdo ene eyingo. Ye sawero ngu, oo sitowi gura gura ma yowero. Ye usudogo, kasi, oowari, oo uriyowero digi beye, towi nengguro eraya eraya ma yowero. ⁴ Oni gurado yoyoya, enengo yano utoningga ngu, ye komo ngu yanggano nguno nangge oriya. Ye ootoogero saweroyi narunggano, nguno nangge, ngu yangga ngu yokoya sayi. ⁵ Ye yoyoro yano ma utoyiga ngu, asa, ye ngu endega ngu yokoya sayi. Yengo keyemo ende nguro gugukakawu no-goru keyemo damoowoku, ngu enengo endemo nguno ko gasiyootoyiga uni. Ngundiro tetoni ngu, endemo oni ngu enengo muriye biyomi nguro nangge ingondudu tero oruwanggo. Eyingo. ⁶ Ngundiro etoni ingoro ngu, asa, ene sayingo. Ene ende bidodomo saro, Anutro mande gome mesarango ngu wesiyoro ero etuyeroro, sayi oni oowooyingga ende bidodomo yomosiyerootoyi, metemi temukoyingo.

Herodndo Yisasro Mandeni Ingoro Nguro Ingondudu Urungga Teyingo
(Matiyu 14:1-2; Mak 6:14-16)

⁷ Yuda mera nguro oo bidodo sobowooyingo oni koreteyingo oowooyi Herod, ngundo Yisasro kirikiri onindo oo tetenggoku, nguro mandeni ingoro, nguro ingonduduni buribari ingoyingo. Ndadiro nguro, gidaregado sonoyeroyingo Yondo kumoononggo, ko ootoogete, ero eyingo. ⁸ Gidaregado eyingo. Ilayiya ko omburo tunootete, ero etoyi, gidaregado, ero eyingo. Oni

gidaregado etenggo. Anutro ingondudu eyingo oni gura ko ootoogewo, eyingo. ⁹ Ngundiro nguro, Herodndo eyingo. Nondo Yon bungeyi toongootoowe kumooyingo. Ngundo binengga ngundiro ko muri gura gura tetoni, nguro mandeni etoyi ingooteno, bine? Eyingo. Herod nguya Yisas kenoro ingoweroyimboro doongetero sobowooyingo.

Yisasdo (5,000) Oni Simoo Bare Oowari Yunoyingo

(Matiyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Yon 6:1-13)

¹⁰ Aposel oni ko mayero, Yisasno ko tewonggoku, nguro mandeni eyingo. Yisas enengo kirikiri oni nangge yoyoro, oni simoo bare gidarega yoyokoro enesu nangge, ende gura oowooyi Betisayida ngu tanggeyimo oorowuyingo. ¹¹ Ene simoo bare ngundiro yeyoro ingoro, enebana keyeroro oorowuyingo. Ene ngu simoo bare keyeroro mayetenggoku ngu yeyoro, sureye ma kini yeyingo. Kini, ene oni oni tero, Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo simoo bare enengo sobowooteku muringga, nguro mande ngu wesiyoro ero etuyeroyingo. Gidarega sayidodomu yomosiroyingo.

¹² Ngu sangga ngu suwootetoni, Yisas enengo kirikiri oni kande eraya kegidemboro erayaga, ngundo Yisasno omburo eyingo. Ge simoo bare nga yoyokootooga, enengo endemo songo songo saya oowari kenoya neya wereyi. Ndawugaro nguro, noore ngano kingo merako ngano oorootetoku, nga merako ngano oni kini. Ero eyingo.

¹³ Ene Yisasdo mande gumi eyingo. Yendo nangge oowari yunootoyi newanggo.

Ngundiro etoni, enebana eyingo. Noore oowari kini. Noorengo oomanongoyingo ngu kandegura, ko iso eraya nangge nguya ooroote. Noorendo bine saya oowari uriyoya mayeya nga simoo bare nga bidodo yunootooye, mete newanggo, bine? Eyingo. ¹⁴ Simoo nangge kandangetoyi, 5,000 teyingo.

Arisa, Yisasdo kirikiri onino eyingo. Ye ooroya oni ngu kandayeroya onibi eraya kande eraya, (50), wata gura gura bibitetoyiga ngundiya tambuga tambuga bibiteyi. Eyingo. ¹⁵ Yisasro kirikiri onikundo ngu tetoyi, oni simoo bareku ngundiro bibitemukoyingo. ¹⁶ Ngundiro tero, oo manongoyingo kandeguragaku, ko iso erayagaku yoro yowuruwooro dowooro, sambono randoro doongetero, Anutno esosootero yokoro, oo manongoyingoku iso erayagaku nguya oososowooyingo. Ngundiro tero, enengo kirikiri oniku yunootoni, ngundo oni simoo bareku bayetero yunoyingo. ¹⁷ Ngundiro tetoyi, oni simoo bare oowari netoyi, kawuye pakini yemukoyingo. Ene oowari gugumi oodoni ngu yowuruwooro si kande eraya kegidemboro eraya (12) siriyootoyi, manggowoomo ooreyingo.

*Pitando Yisasro Damoni Yootunoro Eyingo
(Matiyu 16:13-19; Mak 8:27-29)*

¹⁸ Naru gurano, Yisas enesu nangge songo ootooro, ene yemboongero oruwo. Enengo kirikiri onindo nangge tanggeyimo oorowuyingo. Ngu naruno, Yisasdo kirikiri oniku sumoo yunoro

eyingo. Oni simoo baredo noya ndadiro etenggo. No ndawu oningga, ero etenggo? Eyingo.

¹⁹ Kirikiri onindo gumi eyingo. Ene ngandiro etenggo. Ge ngu sonoyeroyingo Yon; gidaregado etenggo. Ge Ilayiya; ko gidaregado etenggo. Ge Anutro ingondudu eyingo oni kurimiku gura ko ootoogewo, ero etenggo.

²⁰ Yisasdo yowoorengoro, kirikiri oniya eyingo. Ene yendo ngu noya ndawu oningga, ero etenggo? Ngundiro etoni, Pitando mandeni gumi eyingo. Ge ngu Krayis Anutdo noore yoyoweroyi nguro sunggi yeyingo oni. Eyingo.

Yisasdo Kumooro Ko Ootoogeweroyi Nguro Eyingo

(Matiyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)

²¹ Yisasdo mande yanggango oorengo kirikiri onino ero eyingo. Ye komo oni gidaregano nga mandega nga ma ewero ero soreyeroyingo.

²² Naru gurano, Yisasdo eyingo. Anutro Nangoni Oni Kirarongo ene ogingo urungga oorengo ingowa. Yudaro tabango oni, ko Anutno wooro yeyingo oni kundingiyi nguro sobosobo oni, ko mamana mande etuyeroyingo oni, ngundo kootu inoro, ureyi kumoowa. Ene naru kabusa yokoro ko yokutuwootoni ootoogewa. Eyingo.

²³ Ngundiro ero, enengo kirikiri oni mande gura yunoro eyingo. Oni gura no kenerowero ngu, ene komo enengo ingonduduni murini biyomingga ngu komo yokoya meyeya oodoni, nguro simoo bare nowoondoye hamoo ma teyingo, ngundo kowuri inowanggoku, ngu koorowoowa.

Ene komo ngundiro tero, ngu keneroro endeyowa. ²⁴ Oni gura enengo ingondudunimonggo nangge enengo oo teweroyi ko keta oruweroyi ingooteku ngu, asa, kootuyisina naru wengamo, ene oonootewa. Ene oni newende ngu bidodo Anutno yeteku ngu, ngu oningga ngu enengo ingonduduni oororo omburo teteku, ngu komo yokowa. Ngundiro tero ngu, asa, ene kootuyisina suwooyi sano Anutya keta oruwa. ²⁵ Oni gura mera ngaro digi beye oo sitowi nguno ingonduduni bidodo yero endeyooteku ngu, kootuyisina, ene Setanro ende biyomimo oororo oruwaku, nguno ndadiro tero oo ngundo ene hooroowewa? ²⁶ Oni gura noro mandene, ngaro oyimo yowaku ngu, asa, kootuyisina, no Oni Nangoni noro duridarine ko awane nguro Engel oni kundingiye ombutetoku naruno, no enengo oyimo yowano. Ero eyingo. ²⁷ No hamoo oorengo yeno eteno. Oni nga dikatenggoku nga ngu, gidarega ma kumooyingomo, ene oni oowooyingga oorengo Anutro nowoondoyemo hamoo teyingo murimo nguno uro kenowanggo. Eyingo.

*Yisasro Moondeyi Yowoorengoro Guradiro
Tunooteyingo*

(Matiyu 17:1-13; Mak 9:2-13)

²⁸ Yisasdo ngu mandega ngu ero yokoro, oode naru kandegura gidemboro kabusa yokoro, ene Pita, Yon, Yemus, oni kabusaga ngu yoyoro, mera puri gurano awuno, Anutno yemboongewero ooreyingo. ²⁹ Yisas nguno yemboongero oodoni, enengo omukumundoongo

yowoorengoro guradiro oorengo tunooteyingo. Enengo towikumbari nguya sarayi oorengo soru ngundiwo wadori oorengo yeyingo. ³⁰⁻³¹ Ngu naruno, Moses, Ilayiya oni erayaga, ngundo Anutro duridariniwodo tunootero Yisasya mande ero ingoyingo. Ngu oni erayaga, ngundo kootuyisina Yerusalem endemo nguno Yisas goweyimo oo tunooteweroyiku nguro mande mandeni ero ingoyingo. ³² Pita ko enengo dobookuriyi erayagakuya kubooyerooni, werewero teyingo. Ene ma wereyingo, Yisasro moondeyimo oo wadori kenoro, ko oni songo erayaga nguromu nguya kenoyingo. ³³ Ngu oni erayagaku yoyokoro sawero tetori, Pitando Yisasno eyingo. Oni urungga, noore ngano oruweroyi ngu gome. Ge etoyi ngu, noorendo mete tookoododo kabusa yewato. Tookoododo gura gengo, gura Mosesro, gura Ilayiyaro yewato. Eyingo. Ene Pitando ngu ma ingoro nguro ngundiwo mande eyingo.

³⁴ Pitando ngu mande ngu ewoodoni, sode-domangge goboore gura omburo, tabaye sanganimo ombutoni, ngundo ene bidodo doobeyerooni nguro ene sosoreyingo. ³⁵ Goboore newendemonggo Anutdo meno ero eyingo. Nga noro nangone nga! Nondo ene rogo tewonoku ngu! Ye komo enengo manggowo ngu ingoyi! Eyingo. ³⁶ Ene mandeni ngu ingoro yokoro, ene doongetero Yisas enesu nangge kenootoyi oriyingo. Ene mande gura ma ero, ene nenetero oriyingo. Ngu naruno nguno, oo kenowonggoku ngu, oni gidaregano ma eyingo.

Yisasdo Simoo Oore Gurano Oombooro Biyomi

Gura Yomosiyoingo

(Matiyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Yangeni ngundiro purimonggo utoyi, simoo bare oowooyingga oorengo mewoosooro omburo Yisas garo ooreko yeyoyingo. ³⁸⁻³⁹ Ngu oni simoo bare urungga ngu kewooroyemonggo, oni gurado ngguyinggayi tero eyingo. Oo etuyeroyingo oni, no geno kira eteno. Ge noro nangone nga keno. No komo nangone guranangge nga. Oombooro biyomi gurado ene woorogongoro ngundiro dowootoni, ene sodedomangge, kiyero biyobiyomi tero oorote. Ngu oombooro biyomingga, ngundo yanggango oorengo merako wenggeremootoni, uro sagaga tero nosiriri udoni kumootoni manggowoomo kooto sarayimu oorero oorote. Ngu oombooro biyomingga, ngundo ene gome gome utoro goweyi urungga yomburiyoro ene sodedo ma yokoro toongete. ⁴⁰ No kuri gengo kirikiri onino etoowe, ene ngu oombooroga ngu owetoyi toongeweroyi, ene ereremo kini. Eyingo.

⁴¹ Ngundiro etoni, Yisasdo mandeni gumi ero eyingo. Ye simoo bare, nga naruno ngano oorootenggoku, ye nowoondoyemo hamoo teyingo ngu kini. Yengo nowoondoye ngu nenengo oorengo kini. Naru ndadiro noyeya ootooro yengo kowuriye kooroworo oruwano? Ero, ene yowoorengoro oninggaku kenoro eyingo. Ge nangongge yoya omburi. Eyingo.

⁴² Ene nangoni yoro ombuwootori, ngu oombooro biyomingga, ngundo simooyenggaku yanggango oorengo wenggeremootoni merako wetoro sagaga tero yowooraringoro gome gome ureyingo. Yisasdo kandesisi tero ngu mboorogaku

kenoro ero ene simooyenggaku yomosiyo, yoro eweyi ko inoyingo. ⁴³⁻⁴⁴ Ngu simoo bare, ngu bidodo Anutro yanggangoni urungga ngu kenoro, ene urungga oorengo soriyokoyingo.

Ngu oo Yisasdo tewoku nguro, simoo bare ngu kenoro sosorero, nguro ingondudu urungga teyingo. Ngundiro tetoyi, ene Yisasdo enengo kirikiri onino ero eyingo. Ye mande nga gome sodeyeya, gome oorengo ingoyi! Naru bodaga nangge yokoro, Oni Nangoni ngu yoro oni songo kandeyemo yero yunowanggo. Eyingo. ⁴⁵ Ene kirikiri onindo ngu mandega ngu gome ma ingoro, yoro dowooyingo. Mande ngu muri kom-biteyingo, ene nguro nowoondoyemo gome ma ingoyingo. Nguro ene Yisasro sosorero nguro ma sumoo tero ingoyingo.

Kirikiri Oni Onendo Urungga Oruwa?
(*Matiyu 18:1-5; Mak 9:33-37*)

⁴⁶ Yisasro kirikiri oniku enengo nangge mande ero, onendo songo bidodo dagayeroro urungga oruwa? Ero mande gumi gumi ero ronggeyoyingo. ⁴⁷⁻⁴⁸ Yisasdo enengo kirikiri oni nowoondoyemo ngu mandega ngu oodoni kenoro ingoro, ngundiro nguro, ene simooye bodaga yoro enengo tanggeyimo yero eyingo. Oni gura ene no owoonemboro simooye ngandiro gura yoro yomosiyo yoonenengowaku ngu, ene no hoorooweneroro yomosinerooteku ngundiro. Oni gura no hooroowenerooteku ngu, ene oni no awane surenerootoni, ngano ombuwonomungga ngu hooroowero yomosiyoote. Oni gura ye kewooroyemo nguno enengo owooyi bingami

ero ma okooro, ene Anutro ko nenengo tewaku ngu, hamoo oorengo, ngu oningga ngu, ene oni gidarega dagayeroro urungga tewa. Eyingo.

*Oni Yeya Mundi Kini Ngu Yengo Dobookuriye
(Mak 9:38-40)*

⁴⁹ Ngu naruno, Yondo mandeni gumi eyingo. Oni urungga, noore oni gura kenootooye, ene ge oowoonggemo oombooro biyomi oweyerootoni kenowooto. Ene ngu noore ma keyeroro endeyootenggoku, nguro noorendo ene roogo teyinowooto. Eyingo.

⁵⁰ Ene Yisasdo Yonya eyingo. Ye ene ma roogo teyinowero. Oni yeya muniyi kini, ngu oningga ngu yengo dobooye. Eyingo.

*Sameriya Oni Gidaregado Enengo Ende Soren-
goro, Yisas Oweyingo*

⁵¹ Yisas ngu sambo endemo ooreweroyi naru namoko tetoni ingoro nguro ene ingonduduni gosiyoro Yerusalem oorowuyingo. ⁵² Yisasdo oni gidarega sureyerootoni, enengo mandeni yoro oorowuyingo. Ngu oni ngu koretero Sameriya nguro ende gurano uro nguno Yisas oruweroyim-boro oo yomosiowero. ⁵³ Ene ngu endemo oni, ngundo Yisas yoro, enengo yano oorowuwero yokoyingo. Ndadiro nguro, ene ingoyingo, Yisas ngu ene Yerusalem oorowute, ero ingoyingo. ⁵⁴ Yisasro kirikiri oni eraya Yemus, Yon eragado enengo muriye biyomi kenoro sanggiri tero eworiyo. Oo Bidodo Simburi Simbunani, ge etooga, sambononggo de ombuya nga oni nga yodemukoni. Ngundiro eyingo. ⁵⁵⁻⁵⁶ Ene Yisasdo

yowoorengoro yeyoro mamanayeroro yokootoni, asa, ene ende gurano sayingo.

*Oni Yisas Keyoweroyimboro Nguro Mande
(Matiyu 8:19-22)*

⁵⁷ Yisasdo enengo kirikiri oniya yade ooreko oorowutoyi, oni gurado Yisasno omburo eyingo. Ge ende bidodomo toongeteku ngu no nguya kenggeroro no nguya toongewano. Eyingo.

⁵⁸ Yisasdo ngu oningga nguro mandeni gumi eyingo. Mando ngu, ene mera newendemo takiyododo, ko nu nguya de sanganimu takiyododo, ene Oniro Nangoni ngu, ene bibitero wereweroyi musiyoni nguya kini. Eyingo.

⁵⁹ Yisasdo oni guraya eyingo. Ge ombuya no keneroya oorowu. Eyingo.

Ene ngu oningga ngundo eyingo. Oo Bidodo Simburi Simbunani, ge mete noyokootoyi no oororo awane kumootoni kenoro, merengoorogo eme ko ombuwano. Eyingo.

⁶⁰ Yisasdo nguro mande gumi eyingo. Nguno yoko, oni noro nowoondoyemo hamoo ma teyingo, ngundo ene sobowooya oodega kumootoningga ngu, enengo bingo merengooyi. Ene ge ngu ooroya, Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani ngundo simoo bare enengo sobowooteku, ngu wesiyoya oni simoo bare etuyero. Eyingo.

⁶¹ Oni gurado eyingo. Oo bidodo Simburi Simbunani, no nguya ge kenggeroro endeyowano. Ene gedo mete ero etoyi ngu, asa, no oororo nenengo oni kandeye dowoorogogo. Eyingo.

62 Ngundiro etoni, Yisasdo oningga nguro mandeni gumi eyingo. Anutdo oni gura enengo koni rogo teweroyimboro negongootoni nguno oodoni, ene ko gura gurano endeyoro oode ngu, asa, ngu oningga ngundo Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo enengo endega oni simoo sobowooteku, nguno ma uwa. Ero eyingo.

10

Yisasdo Oni Onibi Kabusa Ko Kande Eraya (72) Yoyoro Anutro Kono Soweyeroyingo

¹ Kootuyisina, Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo oni onibi kabusa kande eraya kegidemboro eraya (72) rogoyeroro enengo ko teweroyimboro eraya eraya sureyeroootoni sayingo. Ngundiro saro ngu, ene ende bobodi, ende ururu ngu bidodomo nguya koretero satoyi, asa, kootuyisina Yisas enebana keyeroro toongeyingo. ² Yisasdo ngu oniku mande adingayi gura yunoro eyingo. Oowari kono gome enggemukoote. Ene ko oni oowooyingga kini. Ngundiro nguro, ye ooroya ko simburi Anutno kira etoyiga, ngundo ene mete ko oni sureyeroootoni, oororo, kono oowari engge ngu yoro yowuruwoowanggo. Oowari ngu oni simoo bare ene Anutro mandeni ingowero ingootenggo. ³ Ye oorowuyi! Ingoyi, nondo ye sureyerootoowe, satenggoku ngu, bo Sipsip nangoni imakeyingo muriningga ngundiromu ngu bo koki kewooroyemo sureyerootoowe satenggo. ⁴ Ye beye siri, kasi, ko keye goweyi nguya ma yowero. Saro ooreko oni simoo bare

yeyoro nguya, mande mande ma ewero kini ye komo dagayeroya sayi.

⁵ Ye saro ya gura newendemo uya ngu, ngandiya eyi. Nga ya newendemo simoo bare nga Anutnonggo sumange ayibidodo ombuteku ngu yeya oriyi. Eyingo. ⁶ Ene ngu yano nguno oni simoo bare gura ene nowoondoye muri imakeyingo ngu oodoyi ngu, asa, yendo Anutro sumange ayibiningga yunootenggoku ngu, oororo ngu oningga nguya oruwa. Ene kinitetoni ngu, yengo sumange ayibiga ngu ko yowoorengoro yengomo ko omburo oruwa. ⁷ Ye komo ngu ya gurananggega nguno nangge oriyi. Ye enendo oowari sono oo yunootenggoku, ngu nero oodoyi, nguno yengo ko tetenggoku, nguro uriyi mete yowanggo. Ye komo ngu yangga nguno nangge wetoya ngunonggo saya ko teyi.

⁸ Ene ende gurano saya utoyiga, ngu endemo oni, ngundo ye yoyoya enengo yano utoyiga nguno oowari yunootoyiga, ngu nangge neyi. ⁹ Ye mete ngu endemo sayi oni yomosiyeroya, ye ngandiya eyi. Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo simoo bare soboyeroweroyi naruni, ngu kuri ye tanggeyemo ombuteku nga, eya eyi. Eyingo. ¹⁰⁻¹¹ Ye ende gurano oorowutoyiga, ngu oni, ngundo ye ma yoyoya yano uya yoyokootoyiga ngu, asa, ye ooroya, endesoona nguno dikaya ye ngandiya eyi. Yengo ende ngaro gugu nogoru noore kenanimo damoowoku ngu gasiyootooye, yengo endemo ko uteku nga, eya Anutro sumbuyi andangeya yunootoyiga orini. Ene ye gome ingondudu teyi! Ndadiro nguro, Anut Oo Bidodo

Simburi Simbunani, ngundo naru enengo simoo bare sobowooteku, ngu kuri namokono omburo sobowooyerooteku nga! Eyingo. ¹² No yeno hamoo eteno. Anutdo wirikoyeroweroyi naru wenga urunggano, nguno ngu ende gurado Anutro ko oni ma yoyoro kawararayeroro ngu, asa, ene nguro ngu naruno kowuri urungga oorengo yowanggo. Ngu ogingo urungga ngu Sodom endemo oni muri biyomi teyingongga nguro ogingo yowanggoku ngu endemo oni muri biyomi tewonggoku ngu dagayeroro ogingo urungga oorengo yowanggo. Ero eyingo.

Ende Gidaregaro Oni Nowoondoye Ma Yowoorengoyingo Ngu Oni Oniyooqe!

(Matiyu 11:20-24)

¹³ Ye Korasin ende oni, ye Betisayida ende oni ye gowugowurongo! Tayiya Sayidon ende eraya nguno muri songo oorengo gura onindo ma teweroyimu ngu, yeno tewonoku ngundiro nguro tetoowe ngu, ene mete nowoondoye yowoorengootoyi, nguro ngguyinggayi tero, de nombo dabemimo bibitero oriyingo ngundiro.

¹⁴ Hamoo oorengo Anutdo wirikoyeroyingo naruno, yendo kowuringga yoweroyiga ngu, ngu Sayidon Tayiya ende erayaga ngundo kowuri yoweroyi ngu dagayeroro urungga oorengo yowanggo. ¹⁵ Ye Kapeniyam endemo oni ngundo yengo oowooye bingamiye okootoyi sambono oorero oorootenggo, bine? Hamoo oorengo kini. Ye Anutro nowoondoyemo hamoo ma teyingo nguro Anutdo yoyoro de nombono nguno oorongooyerootoni uwanggo. Eyingo.

¹⁶ Yisasdo enengo kirikiri onino eyingo. Oni ene ye manggoye ingootenggoku, ngu ene no manggone nguya ingoowe. Oni ene kootuyunootenggoku ngu, asa, ene no nguya kootu nunoote. Ene no kootu nunooteku ngu, ene Anutdo sowenerootoni ombuwonomu nguya kootu inoote. Eyingo.

Ko Oni (72) Ko Yowoorengoro Mayeyingo

¹⁷ Enengo ko oni onibi kabusa kande eraya kegidemboro eraya ngundo kono sayingoku ko mayero oni oni urungga tero Oo Bidodo Simburi Simbunani nguno eyingo. Urungga Oo Bidodo Simburi, noore saro ko tero nguno, gengo oowoongge etooye oombooro biyomi ngu noorengo manggonani nguya, gome keyoro sawonggo. Eyingo.

¹⁸ Yisasdo gumi eyingo. Kurimi, no Setan kenootowe, sambononggo himi, yowari ngundiro sorewo. ¹⁹ Ye ingoyi! Ngu hamoo oorengo. Nondo yanggango ye kuri yunowono. Nguro ngu, ye sire biyomi, putegooro dogingo ko oo biyomi gura wongoowanggoku nguno, ko ye mundi oni oo biyomi nguro yanggangoye ngu, ko oo biyomi gurado ye ma yomburiyerowa. ²⁰ Oombooro biyomimbo yengo manggoye ingoro keyowanggoku nguro, ye ma oni oni tewero. Kini, Anutdo yengo weti biyomi ngu andan-geyunowokuro nguro yengo oowooye ngu sambo endemo kuri nakangoyunowoku, nguro ye Anutro oni oni teyi. Eyingo.

*Yisasdo Oni Oni Tero, Eweyi Anutno Es-
osooteyingo*

(Matiyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ngu naruno nguno, Yuka Kundingiyi, ngundo Yisas yeni oni oni tero, ero eyingo. Awa, ge sambo ende nguro, ko mera ngaro nguya oo ngu bidodoboro simburi urungga oorengo oorote. Nguro no geno esosootero yembooneteno. Gedo kuri oo ngu oni ingonduduye mande mandeyedodo onino ngu oongooyingo. Ene ge simooye bobodi nangge tunoo etuyeroote. Yo, Awa gengo ingonduduge ngundiro.

²² Nenengo Awanembo oo bidodo no kandenemo yemukowo. Oni gurado enengo Nangoni nguro ma ingootoni ngu, Awa enengombo nangge Nangonimboro ingoote. Oni gurado Awa ma ingooteku, enengo Nangonimbo nangge Eweyi ingoote. Ene oni ngu Nangonimbo Eweyi etuyerooni ngu, ene nguya Eweyimboro muri ingowango. Eyingo.

²³ Yisas enengo kirikiri oni nangge oodoyi ngusina yowoorengoro eyingo. Oni ene oo yendo kenootenggoku nga, ene nguya ngu kenoro ngu, ene oni oni tero oruwango. Eyingo. ²⁴ No yeno hamoo eteno. Kurimi, Anutro ingondudu eyingo oni, ko mera ngaro oo sobosobo oni Koreteyingo nguya ene oo nga kenowero ero ene ma kenoyingo. Yendo ataga oo kenootenggoku, ngandiro ene ma kenoyingo. Ene nga mandega yendo ingootenggoku nga ingowero eyingo. Ene ma ingoyingo. Eyingo.

Sameriya Oninggado Mundi Oningga Nowoon-doyi Teyinoyingo

²⁵ Naru gurano, mamana mande etuyeroyingo oninggado Yisas towoongowero eyingo. Oo etuyeroyingo oni, no ndadiro terogogo, no suwooyi sano keta gome oruwano? Eyingo.

²⁶ Ngundiro etoni, Yisasdo mande gumi eyingo. Mamana mandeno ngu ndadiro nakangoyingo? Ge ndadiro kandangero ingoote? Eyingo.

²⁷ Ngu oningga ngundo gumi eyingo. Anut ngu gengo Urungga Oo Bidodo Simburi Simbuge. Gengo nowoondoge bidodo, gaboge bidodo, ingonduduge bidodo yanggangongge ngu bidodo ene ino. Gengomboro ingooteku ngundiya nangge oni dobooge tanggegemo oorootenggoku nguro nguya gome ingo. Eyingo.

²⁸ Yisasdo ngu oningga nguya eyingo. Ge hamoo nenengo ete. Ge ngundiro nangge tero endeyoro oruwaku ngu, ge keta suwooyi sano oruwa. Eyingo.

²⁹ Ngu mamana mandero oningga ngu newendemonggo Yisasdo mandega ewoku ngu ingowero yokoro, enengo ingonduduningga wesiyoro ewero no oni nenengo ero, ene nguro sumoo gura eyingo. Oni no tanggenemo oorooteku ngu, oone ngu noro doboone?

³⁰ Etoni, arisa, Yisasdo mande adingayi gura ngandiro eyingo. Oni gura Yerusalemnonggo Yeriko uwero uyingo. Ngundiro uwootoni, yakaka oni biyomi, ngundo ooreko kenoro, dowooro ureyi kumoowero tetoni yokoro, enengo sitowini sobibiyoro yomukoro satoyi, oninggaku kumoowero namoko teyingo. ³¹ Ngu

naruno, Anutno wooro yeyingo oni gura, oore ngu keyoro uro, ngu oningga ngu kenoro, ene oore dabemisinanggo torige torige uro dagaro toongeyingo. ³² Ngu naruno nangge, yambo yaro kirikiri oni ngu oorega ngu keyoro uyingo. Ngu oningga ngu kenoro yokoro, ene oore dabemisinanggo dagaro uro toongeyingo. Liwayi ngu Yekob nangoni gura, nguro soweni. Anutdo ene wooro yeweroyi nguro oo kirikiri teweroyi ko yunoyingo ³³ Kootu oorengo Sameriya oni gura, ngu oorega ngu nangge keyoro ombuyingo. Yuda oni ngu Sameriya oni ngu ko gobooro ma tetenggo. Ngundiromu ene Sameriya oningga ngu omburo, ngu oningga ngu kenoro, nowoondoyi urungga teyingo. ³⁴ Tanggeyimo omburo kenoro, Wayin sonoyi ko bo urumimbo nguya mambuni sonowooro yomosiyoro Marasinmbo mambuniku gosiyoro yokoro, okooro, enengo Hos bodaga oowooyi Donggi, ngu sanganimu yero endemo toongero, nguno ooreko oni mayero wereweroyi yano uro, nguno yomosiyoro gome sobowooro oruwo. ³⁵ Sengetoni, ene toongewero ootoogero, sa guranangge nguro ko uri beye ngu ya simburigaku inoro eyingo. Ge nga oningga nga gome sobowooya ootoo. Gengo beye gura nga oningga ngaro yokowaku ngu, nobana ko omburo, wendangero gumi gunowano. Eyingo.

³⁶ Ge ndadiro ingoote? Oni kabusa ngu oorega ngu keyoro ombuyingo. Onendo ngu oningga ogingo biyomi yoro oruwoku, nguro dobooyi oorengo? Eyingo.

³⁷ Ngundiromo ero yokootoni, mamana mande

etuyeroyingo oningga ngundo mande gumi eyingo. Ngu oningga nguro nowoondoyi tero hoorooweyingongga nguro dobooyi. Etoni, Yisasdo gumi eyingo. Ge ooroya, ngundiya, nangge te. Eyingo.

Mata, Mariya Erayaga Nguro Mande

³⁸ Naru gura, Yisasdo enengo kirikiri onidodo, yade yade oororo, ende bodagano tunooteyingo. Nguno bare gura oowooyi Mata, ngundo Yisas garo yoyowero enengo yano oorowuyingo.

³⁹ Mata nguro koneyo oowooyi Mariya. Mariya ngu omburo Yisas tanggeyimo bibitero, mande etoni ngu ingoro oruwo. ⁴⁰ Ene Matando ngu oowari, ko oo urungga tero, yomosioweroyi nguro oororo omburo teyingo. Ngundiro tero, nguno Mataro ingonduduni ngu oowari oo ngu yomosiworo, nguro ingondudu urungga teyingo. Ngundiro tero, Matando Yisasno oororo eyingo. Oo Bidodo Simburi, konegene Mariya ngu ene no noyokootoni, noso nangge oo yomosiwotoowe, ene ngu kingo bibitero oorote. Gedo ene sureyootooga, no hoorooweneroni. Ge nguro ma ingondudu tete, eyingo.

⁴¹⁻⁴² Yisasdo manggowo gumi eyingo. Mata, Mata, gengo ingonduduge ngu ge oo oowooying-garo ingondudu buribari tero, ge nguro gome ingoote. Ene ge oo guranangge nguro ge ma ingoote. Mariyando ngu ene oo gomengga nguro ingoote. Noore ngu oo gomengga Mariyando ingoro yootekungga, ngu ma sobiyoro yoyinowato. Eyingo.

11

Yemboongeweroyi Nguro Muri (Matiyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Naru gurano, Yisas enesu nangge songo oriroko oororo, nguno yemboongero oode, yokootoni, kootuyisina enengo kirikiri oni gurado omburo eyingo. Urungga Oo Bidodo Simburi Simbunani, ge noore nguya yemboongeweroyi muri ngu etuyero, Yondo enengo kirikiri oni etuyeroyingo ngundiro. Eyingo. ²⁻⁴ Ngundiro etoyi, Yisasdo gumi eyingo. Ye yemboongewero naruno ngu, ye mete ngandiya eyi. Awa, noorendo gengo oowoongge ngu komo kundingiyi orini, nguro ewero eteto. Noorendo gengombo naru oni simoo bare enengo soboyerooteku ngu komo ombuyarini, noore ewero eteto. Noorengo oowari engge nga narungga ngaromu, ko naru bidodoboromu nguya yunororuwa. Oni gidaregado nooreno weti mbumbuwa teyunootenggoku nguro noore kowuriye andangero kabetyunowato. Ngundiro nangge, mete ye nguya noorengo kowurinani andangeyunoya kabete. Gedo oo biyomi noore towooyeroweroyimo, nguno ma yowoosooro oorowuwero. Ero eyingo. ⁵⁻⁶ Yisasdo ko eyingo. Ye kewooroyemo nguno oni gura enengo dobooyibo, suwoo kewoorokono oororo ewa. Doboone, ge oomanongoyingo kabusa nuno, ero ewa. Noro doboone gura orirokononggo mayetoni, nguro no oowari gura ene inoweroyi nguya kini. Eyingo. ⁷ Ya newendemo oningga, ngundo mande gumi

ewa. Ge ndatero nguro suwoo kewooroko omburo no yokutuneroote? Yamuko kuri goodoowono. No nenengo simoonedodo yabano kuri werewooto. No ootoogero oo ge gunoweroyi, ereremo kini. Eyingo. ⁸ No yeya eteno. Ene ngu oningga ngu enengo dobooyi oorengo nguro ma ingoro, nguro ene ootoogero oo ma inowa. Ene ngu oningga kira ero eriritero oorooteku nguro ingoro, ene ootoogero, oo bidodo eneno kinimu nguro ewoku, ngu bidodo yoro inowa. ⁹ Ngu no yeno eteno. Ye Anutro nowoondoye hamoomonggo ooro wenonoro, nguro Anutno kira etoyigogo, enendo oo ye yunowa. Ye oo erewero ngu, ye oo kenowanggo. Ye oo ereweya ngu Anutno yemboongetoyi, enendo etuyerero goosooyunowa. ¹⁰ Oni bidodo Anutno kira erogogo oo yootenggo. Oni ene oo erewero ngu, ene oo kenootenggo. Oni yamuko udoni ngu, Anutdo yamuko goosooyunoote. ¹¹ Ye kewooroyemo nguno oni gura nangonimbo isoro etoni, ngu eweyimbo yowoorengoro, sire biyomingga yoro, nangoni inowa, biningga? Kini. ¹² Ene nangonimbo nu mindiyoboro etoni, eweyimbo yowoorengoro, oo biyomi putegooroga inowa, bine? Kini, ngundiro nguya ma tewa. ¹³ Arisa, ye oni biyomi merako oorootenggoku, ngundo yengo simooye ngu oo gomemu yunootoyi ngu, asa, yengo Awaye sambono oorooteku nguno kira etoyi, enendo enengo Yuka Kundingiyi ngundo oo urungga oorengo yengo merako oniro muriye, ngu bidodo dagaro yunowa. Eyingo.

*Yisasdo Goremboorododo Ko Tete Ero Eyingo
(Matiyu 12:22-30; Mak 3:20-27)*

¹⁴ Yisasdo oombooro biyomi gura manggowo kininggado oni gura woorogongoyingomu owetoni toongetoni, oninggaku manggowo tango yetoni, mande eyingo. Ngundiro tetoni, simoo baredo ngu kenoro, ene soriyokoro ingondudu urungga teyingo. ¹⁵ Ene oni gidaregado eyingo. Ene oombooro biyomi oweteku, ngu oombooro tabango urungga oowooyi Beyelesebab (Setan) nguro yanggangoni, ngunonggo ko tete ero eyingo. ¹⁶ Oni gidaregado Yisas towoongowero, ero ewonggo. Samboro onindo ma teweroyi gura teya etuyerootooga kenowato. Ngundiro kenoro ingowato, ge Anutdo rogogerowo. ¹⁷ Ene Yisasdo enengo ingonduduye ngu ingoro, nguro ero eyingo. Ene mera oo sobosobo oni guranangge nguro oni simoo bare wesooootoni, wata eraya tetoni ngu, ngundo enengo nangge ebe utoro, ngu oningga nguro koni ngu biyomi yewa. Ya gurananggemo oni simoonggoro gura nowoondoye guranangge kini wesooootoyi eraya tetoni ngu, ko gura gobooro teweroyi, ene ereremo kini. Asa, nondo Setan yanggangonimbo oombooro biyomi owewonoku, ngu ngundiro nondo nenengo kone yomburiyowano. Ngu hamoo oorengo ngundiro kini. ¹⁸ Ngundiro nguro, Setando enengo keyimo oni wesooootoyi eraya tetoni, ngundo enengo nangge ebe utoro ngu, enengo koni mandeni ngu ndadiro terogogo, yanggango oruwa? Ene ereremo kini. Yendo noya etenggo. Nondo Beyelesebab (oowooyi Setan) oowooyimonggo oombooro gidarega owete,

ero etenggo. Kini, no Setan yanggangonimonggo oombooro biyomi ngu ma oweteno. Kini, no Anutro yanggangonimbo oweteno. No nguro eteno. ¹⁹ Ene nondo Beyelesebab oowooyimo ko ngundo no hooroowenerootoni, oombooro biyomi gidarega owewanoku ngu, onendo yengo ko gobooro ngu hoorooweyerootoni, ene oombooro biyomi ngu owetenggo? Ye ngundiro ingooteng-goku ngu, asa yengo ko gobooro oombooro biyomi owetenggoku ngu Setanro yanggangonimbo nguya tetenggo? Hamoo oorengo kini. ²⁰ Ene Anutro yanggangoni, ngundo no hooroowenerootoni, ngunonggo no oombooro biyomi ngu owetoowe ngu, ye ingowanggoku ngu, Anutdo narungga enengombo sobowooteku, ngu yeno omburo tunooteteku nga! ²¹ Ene oni yanggango gurado (Setan) enengo yani gome sobowooro, sangga dowooro oodoni ngu, enengo yanimo oo ngu bidodo gome oorengo oruwa. ²² Ene oni gura yanggango oorengo, ngundo mayero ngu oni yanggangongga nguya ebe utoro, duge, sangga ooni ngu sobiyoro yoro ngu, asa, ene mete ureni kumootoni, yanimo uro, oo sitowini nguro musiyo, ene watayi ingooteku nguro wiyakoro, bayetero dobookuriyi yunowa. ²³ Oni no doboone kini ngu, ene noya mundi tete. Oni ene noro kone nguro newende guranangge kini ngu, asa, ene kingo buribari tero endeyooteku ngu, ene noro doboone kini. Eyingo.

*Oombooro Biyomi Ko Ombuyingo
(Matiyu 12:43-45)*

²⁴ Yisasdo mande gura eyingo. Oombooro biyomi, ngundo oni gura yokoro toongewa. Toongero mera ariwoore endeyoro yade nguno musiyo ene kengero oruweroyi musiyo gura ma kenoro ngu, ene ewa. No ko oororo nenengo yangga kuri oruwonoku, nguno uro oruwano, ero ewa. ²⁵ Ene ngundiro ero, oororo yanggaku kenootoni, ngu yangga ngu onindo kitikata gasiyoro yomosiyooyi, kingo oodoni, gome teyingo. ²⁶ Ngundiro tero, ene oororo oombooro kandegura gidemboero eraya nguya yoyoro, ngu yanggano nguno ombuyingo. Enengo yanggan-goye ngu koreteroga ngu dagaro biyomi oorengo. Ene ngu oningga ngu koretero bodaga biyomiyi oruwo. Ene ataga ngu, ene biyomi oorengo tero oorote. Eyingo.

Oni Oni Teweroyi Ngu Yoweroyi Murini

²⁷ Yisasdo ngu mandega ngu etoni, simoo bare oowooyingga oorengo oriyingo. Nguno bare gura ngu oni ngu kewooroyemo oruwoku, ngundo meno ero eyingo. Ngu barega ge bisigeroro nono gunoyingongga, ngundo enesu nangge kumana urungga tewa. Eyingo. ²⁸ Ene Yisasdo mande gumi eyingo. Yo, ngundiro oni ngu, ene mande ingoro, nowoondoyemo hamoo tero, Anutro mande ngu gome yoro dowooro, keyootenggoku nguro ene oni oni urungga tewanggo. Eyingo.

Oni Gidarega Muri Songo Oorengo Onindo Ma Teweroyimu Ngu Kenowero Eyingo

(Matiyu 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Oni simoo bare urungga mayero yowuruwooyi, Yisasdo mande yunoro eyingo. Nga

naruno oni simoo bare nga biyobiyomi. Ene muri songo oorengo onindo ma teweroyimu kenowero etenggo. Ene nondo ngu ooga ngu gura tero ma etuyerowano. Yonando mande oo teyingo ngu nangge etuyerowano. ³⁰ Kurimi, Yona ngu Anutro sunggi ngundiro tero, Niniwa oni simoo bare etuyeroyingo. Ngundiro nangge, Anutro Nangoni Oni Kirarongo nguyaya Anutro sunggi ngundiro, ataga nga oni simoo bare nga etuyeroote. ³¹ Kootuyisina, Anutdo simoo bare wirikoyerowoyi naruno nguno, mera ngaro oo sobosobo bare koreteyingo gura oriroko oorengomonggo, nga naruno simoo bare nga kondibo ootoogero; enengo muriye biyomi ngu yootunoyerowa. Ndadiro nguro, ngu barega mera wengamo oo bidodo sobosoboga, ngundo omburo, Solomonro ingonduduni gome ngu etoni ingoyingo. Ene ataga nga oningga nga oorooteku, ngando Solomonro ingoyingoni ngu dagaro oorooteku nga! Bare sobosobo koreteyingongga, ngundo Solomonro mandeni gome ingootoni, ene ye simoo bare ngano oorootenggoku, ngu noro mandene ingowero yokootenggo. ³² Anutdo simoo bare wirikoweroyi naruno nguno, Niniwa oni nguyaya nga naruno oni simoo bare ngaya ootoogero, enengo muriye biyomi ngu ewanggo. Ndadiro nguro, Niniwa oni ngu Yonaro mandeni ingoro, ene nowoondoye yowoorengootoni, ene hamoo Anutro ingoyingo. Ene ataga nga oningga oorooteku, ngando ngu Yona dagate. (Yisas enengomboro eyingo). Ene ye oni simoo bare ataga oorootenggoku ngu noro mande ma ingoro nowoondoye ngu ma yowoorengoote. Ero

eyingo.

Goweyeboro Soru
(*Matiyu 5:15; 6:22-23*)

³³ Oni gurado soru (Lam) karo yoro ya gosin-gomo ngundi kumbe oo gura newendemo ma oongoowa. Kini, oni soru karo ngu, ene tunoo oorengo mindingootoyi, oni ya newendemo utenggoku, ngu nguya soru ngu gome kenowanggo. ³⁴ Doongengge ngu gowegeboru soru ngundiro. Gengo doongengge ngu gome metemi, ngundo gengo gowege moondege ngu bidodo yeni sorudodo tete. Ene gengo doongengge ngu biyomi yetoni ngu, ngu gowege moondege ngu ooreridodo tero oruwa. ³⁵ Nguro ngu, ge ingonda te! Gengo sorungga nowoondogemo oorooteku ngu gome sobowo. Kinitetoni ngu, gengo sorungga ngu ooreri tewa. ³⁶ Asa, gengo gowege ngu bidodo himi oodoni ngu, asa, gumisina ooreri kini. Gengo gowege moondege ngu bidodo himi, ngu soru (Lam) himi ngundiro oruwa. Eyingo.

Parisi Oniya Mamana Mande Etuyeroyingo
Oniya Muri Biyomi Teyingo
(*Matiyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47*)

³⁷ Yisasdo mande ngu ero yokootoni, Parisi oni gurado Yisas eneya oowari neweroyimboru negongoyingo. Ngundiro tetoni, Yisas ene ngu Parisi oningga, ngundo yano uro oo neweroyi yabano bibiteyingo. ³⁸ Bibitero oo netoni, Parisi oningga ngundo Yisas kenootoni ngu, ene kandeyi ma sonowooro ngundo oo dowooro netoni, nguro ene ingondudu urungga teyingo.

(Mosesro mamana mandeno eteku ngu ma keyootoni nguro gome gome kenoyingo.) ³⁹ Yisas Oo Bidodo Simburi, ngundo ngu Parisi oningga nguro ingonduduni ingoro eyingo. Ye Parisi oni ngu koondo toba ngu goweyi nangge sonowooro yomosiyootenggo. Ene yengo nowoondoye ngu yakaka, ko muri biyomi, ngundo nangge angero oorooto. ⁴⁰ Ye wenonoyingo oni! Anutdo ene oo goweyi sangani nangge bine yero, ene newendedodo nguya ma yeyingo, bine? ⁴¹ Ene Anutdo nowoondoye yomosiyooteku ngu, nguro ye nguya oni gura nowoondoye teyunoya hooroowe. Onindo ngundiro kenoro ngu, ene ingowanggo. Gengo nowoondoge ngu gome sarayi. ⁴² Ene ye Parisi oni, ye ingonda teyi! Ye ngu oo soodida, suwe oo bidodo kono oorooteku, ngu kewooro wesoowooro kande eraya nguromu gura Anut inootenggo. Ene ye mande muri gome nenengo ngu dagaro yokoro, nowoondoye Anut inoweroyi muri ngu yokootenggo. Ye oo ngu yunoweroyi muringga ngu mete tetenggo. Ene ye nowoondoye bidodo oorengo Anut inoweroyi muringga ngu ma yokowero. ⁴³ Ye Parisi oni, ye gowugowurongo ye ingonda teyi! Yengo yambo yano ye koretero oni doongeyemo bibitewero gome ingootenggo. Ye oowari uriyoweroyi musiyomo, simoo baredo yeyoya bingaminani eya okooyi ero gome ingootenggo. ⁴⁴ Ye ingonda teyi! Yengo nowoondoye ngu oni mereyi garongooro uteku musiyo ngundiro. Mere sanganimo ngu so irosara oo gomemu oorooto. Ene mere newendemo ngu buwoo biyomi tero, ndindingo biyomi oorooto. Ero eyingo.

⁴⁵ Ngundiro etoni, mamana mande etuyeroyingo oni gurado Yisasro mande gumi, ero eyingo. Oo etuyeroyingo oni, ge ngu mandega ngu nooreya mande kootunanisina ero yimitooro eteku ngu! Eyingo. ⁴⁶ Yisasdo mande gumi eyingo. Ye mamana mande etuyeroyingo oni, ye ingonda teyi! Yendo mamana mande urungga oorengo oni simoo bare yunootenggoku, nguro ene oo kowuri urungga oorengo ene koorowooweroyi ereremo kini. Ene yendo kandedibiye bodaga nguno yero boda ma hoorooweyeroro kowuri ngu ma koorowootenggo. ⁴⁷ Ye ingonda teyi! Yengo osi sambayebo Anutro ingondudu eyingo oni, gidarega kingo yureyi kumooyingo. Ene yengo muriye ngu osisambayeboro muriye ngundiro. Nguro ngu, ye mereye ngu irosarayi teyunootenggo. ⁴⁸ Nguro ngu, ye nguya enedodo muriye guranangge. Nguro ye osisambayeboro mande muriye biyomi ngu, ero etenggo. Yengo nowoondoye ngu muringga teyingongga nguro gome ingootenggo. Ene Anutro ingondudu eyingo oni yureyi kumooyingo. Ye nguro mereye komoongoro irosara teyunootenggo. ⁴⁹ Nguro ngu, Anutro ingonduduni gomemo ene kuri ero ewo. Nondo noro ingondudu eyingo oni, ko nenengo kirikiri kirarongo oni sureyerootoowe, eneno oorowuwanggo. Enendo ngu yutoro, mandeye biyomi ero yomooyunoro, gidarega yureyi kumoomukowanggo. ⁵⁰⁻⁵¹ Nguro ngu naruno, oni simoo bare nga osisambayebo kowuriye yowanggo. Ene kuri Anutro ingondudu eyingo oni yurewonggoku omburo, nga naruno ngano nguya yurootenggo. Kurimi,

Ebel ureyi kumooyingo, ngunonggo yade yade omburo Sekaraiya nguya ureyingo. Sekaraiya ngu Tembel, yambo ya newendemo Anutno wooro yeyingo musiyomo ureyi kumooyingo. Nguro kowuri ngu, ataga nga oni simoo bare oorootenggoku ngano, nguro kowurini weti gumi ngu bidodo ataga yowanggo. ⁵² Ye mamana mande etuyeroyingo oni, ye ingonda teyi! Yendo Anutro hamoo mande ngu oni bidodo ingoweroyingga ngu oongootenggo. Yengombo ngu ma keyoro nguro ye oni gidaregado ingoro keyoweroyinggaku nguya oore goodooyunootenggo. Ero eyingo. ⁵³ Ngundiro ero yokoro, Yisas ngu yangga ngu yokoro, ene endesina ooretoni, mamana mande etuyeroyingo oniya, Parisi onidodo ngu mandega nguro nowoondoye biyomi oorengo ingoro oruwonggo. Ngu naruno, ene damoni yero Yisas ureyi kumooweroyi nguro suwooyi sano oore erewero oo bidodoboro Yisas sumoo sumoo inoro oruwonggo. ⁵⁴ Ene ngundiro tero, Yisas kenondadangero soboworo endeyoro oruwonggo. Yisasdo mande biyomi guradiro gura manggowoomonggo etoni ngu, ingoro, ene ngunonggo doworo mande ero ureyi kumooweroyimboro.

12

Mande Godange Nguro Ingonda Teyi (Matiyu 10:26-27)

¹ Naru gurano, oni simoo bare urungga oorengo, endeni endeni bidodo mayero yowuruwooro, ebe wongoowoonggo tero tero

ombuyingo. Yisasdo ootoogero enengo kirikiri oni mande yunoro eyingo. Ye Parisi oniro ebe ganagana mande nguro ingonda teyi! Ene oni doongeyemo ngu oni muri nenengo keyootenggoku ngundiro tewanggoku, nguno ngu godange tetenggo. Kootuyisina, ngu muri erayaga tetenggoku, ngu endesina tunootewa. ² Oo bidodo oongooro wiriyootoni oorooteku ngu, kootuyisina, ngu tunoo temukowa. Oo doobengootoni oorooteku ngu, kootuyisina, dobe wesiyootoni tunootetoni, oni nguya kenoro ingowanggo. ³ Ngundiro nguro, mande bidodo suwoo oorerikono ewonggoku ngu, oni simoo baredo sano tunoo ero ingowanggo. Mande bidodo yendo ya newendemo torige gisigasononggo ero ingowonggoku ngu, onindo ende kewoorokono dikaro, ngunonggo wesiyoro menno manggaru tero ewanggo. Eyingo.

*Oni Ene Anutro Nangge Sosorewanggo
(Matiyu 10:28-31)*

⁴ Yisas mande gura eyingo. Ye noro do-bookurine, nondo yeno ngandiro eteno. Ye onindo goweyega nga ureyi kumootekungga nguro ma sosorewero. Ndadiro nguro, ene kootuyisina, oo gura yeno teweroyi, ereremo kini. ⁵ Oni ye nguro sosoreweroyi ngu etuyerowano. Ye komo Anutro sosoreyi, ngundo oni ureyi kumoowa. Kootuyisina, ene yanggonganidodo, ngundo oni yoro, de nombo ma kumooteku nguno oorongooni uwa. Yo, no yeno eteno. Ye komo Anutro nangge sosoreyi. ⁶ Ye ingoyi! Nu sibe bobodi kandegura ngu uriyi bodaga

nangge (2 Toya 2 Toya). Ene Anutdo nu bobodi ngundiro ngu ma kabetete. ⁷ Anutdo ye tabaye uye ngu bidodo kandangemukote. Ye nguro ma sosorewero. Anutdo nu bobodi nguro ingoro soboworo oo yunooteku ngu, asa, ye ingooteng-goku, ene ye nguya gome soboyerowa. Eyingo.

Yisas Oowooyi Yootunoro Eweroyi Nguro Muri (Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Yisasdo eyingo. No mande gura nguya yeno eteno. Oni gurado simoo bare doongeyemo no oowoone yootunoro ewaku ngu, no Oniro Nangoni nguya ngu oningga nguro oowooyi Anutro Engel onino yootunoro ewano. ⁹ Ene oni gura simoo bare doongeyemo, noya mande biyomi ero, no kootu nunowaku ngu, no nguya Anutro oni Engel doongeyemo eneya mandeni biyomi ero kootu inowano. ¹⁰ Oni gurado no Oniro Nangoni yomooyinoro mandega ewoku, ngu andangeweroyimboru yemboongewaku ngu, asa, Anutdo ngu oningga nguro weti mbumbuwani andangeyinowa. Ene oni gura Yuka Kundingiyi yomooyinoro mandega ewaku ngu, Anutdo ngu oningga nguro weti mbumbuwani hamoo oorengo ngu ma andangeyinowa. ¹¹⁻¹² Ene oni gidarega ye yoyoro yambo ya newendemo yoyero, ngundi, Gabuman oni doongeyemo yoyero, ngunonggo yoyoro oni oowooyedodomu nguno nguya yoyewang-goku ngu, asa, ye ma sosorero ngandiro ma ingowero. Noore ndadiro mandega ero nguno enengo mande ngu wongoowe utoni sawato? Noore mande ndadiro ewato? Ero ma ingowero

eyingo. Yuka Kundingiyimbo ngu naruno nguno nangge, ye mande eweroyi ngu ingonduduyemo tunootetoni, ye ngu yoro eneno ewanggo. Eyingo.

Oni Sitowiyedodo Teweroyimboro Nangge Ingootenggoku Nguro Mande Adingayi

¹³ Naru gurano, ngu oni simoo bare urungga kewooroyemonggo oni gurado Yisasno ero eyingo. Oo etuyeroyingo oni, no ngandiro ingooteno. Gedo banemo etooga noorengo awanarimboro oo sitowiku wesoowooya gumi gidare no nunoni. Eyingo. ¹⁴ Ngundiro etoni, Yisasdo ngu oningga nguya eyingo. Onendo no roogoneroootoni, no yengo oo wirikoro ngu wesoowooro bayetero, ye yunoweroyi tabango noyewo? Eyingo. ¹⁵ Ngundiro tero, Yisasdo simoo bare bidodomo eyingo. Ye ingonda teyi! Ye oo sitowi urungga yowero ko oo gidaregaro nguya doongeye ma urutewero. Anutdo keta oruweroyiga ngu yunoote. Oo sitowi ngundo keta oruweroyi ngu uriyoweroyi, ereremo kini. Kini, oo sitowi ngu gowenani nga hoorooweyeroyimboro nangge yunoote. ¹⁶ Yisasdo mande adingayi gura ero eyingo. Sitowidodo oni guraro konimo oo urungga enggemukowo. ¹⁷ Ngu sitowidodo oningga ngundo newendemonggo ingondudu tero ewa. No ndadiro tewano? Oowarine nga yeweroyi yane nguya kini. ¹⁸ Ngu oningga ngundo enengo ingonduduno ingoro eyingo. Yo, no nenengo oowariro ya nga toongooro ya ururumu nangge yero, nguno oowari bidodo yoro, nguno wata yewano. Nggire ko nenengo oo gome gomemu

ngu yano nguno yetoowe oruwa. ¹⁹ No ataga mete ero ingondudunemo ingowano. Nenengo oo gome gome urungga oorooteku, ngaro ngu dagoma oowooyingga oorengo yoro netoowe, ma kini tewa. No yoro nero, sonoyi nguya yoro nero, kengero, oni oni tero, oruwano. Ero ingoyingo. ²⁰ Ene Anutdo kenoro eneya eyingo. Ge wenonoyingo oni! Ataga suwoono ge kumoowa. Ngundiro tetoyi, gengo oo yomosiyoro yewoku ngu onendo yowa? Anutdo eyingo. ²¹ Oo ngundiro yeno nguya tunootewa. Oni ene oo sitowi urungga yoro enengo wata yetenggoku ngu, ene Anut nowoondoyemo hamoo teyingongga ngu kini. Anut doongeyimo ngu, ene angoyi oorengo yetenggo. Eyingo.

*Mera Ngaro Oo Sitowi Oowariro Ingondudu
Urungga Tero Nguro Ingowatu Teweroyi
(Matiyu 6:25-34)*

²² Yisasdo ngundiro ero, enengo kirikiri onikuno, ero eyingo. Ngundiro nguro, no yeno eteno. Ye goweyeboro oo nguro ye ma ingondudu urungga tewero. Noore ndawu ooga newato? Ngundi noore ndawu ooga kutuwoowato? Ngundiro ero, ye goweyega ngaro ma ingondudu urungga tewero. ²³ Ketangga Anutdo yunoyingo ngu urungga oorengo. Ngu oowari ngundi towikumba oo nguro ingootenggoku ngu oo bobodimu nangge. ²⁴ Ye nu yeyoya ingoyi. Ene ko tero oowari ma mitenggo. Ene oowari engge ma yoro yowuruwooro wata yetenggo. Ene Anutdo suwooyi sano oowari oo yunoro muwooyeroote. Ye oni simoo bare ngando Anut

doongeyimo ngu, nu oo ngu dagayerootenggo! Anutdo kuri watayi, ye towikumba, oo neweroyi, ya wereweroyi oo ngu yunowero ingoote. ²⁵ Ye kewooroyemo nguno oni gurado enengo ingondudu tero, enengo keta oruweroyi nguro naruni, ene mete soweyowa, bine? Kini, ye ereremo kini. ²⁶ Nguro ngu, yendo oo bobodi ngundiromu ngu ma tetenggoku, ndawugaro ye gidaregado ngundiro ingondudu urungga tetenggo? ²⁷ Ye so irosara nga yeyoya ingoyi. Ene bungge koyi tero towikumba ma tetenggo. Nguro, no yeno eteno. Ye ooro ma ingondudu tero, ma hahangewero. Kurimi Solomon ngu, ene towikumbani gome mesarangomu ngu bidodo teyingo. Ene ataga nga irosarangga kenootenggoku, enengo irosarani ngu Solomonro ngu dagate. ²⁸ Yo, uru so oo kono ooretenggoku ngu, ataga nangge oorero dikatenggo. Yangeni ngu gumooro de nombono oorongootoyi dewa. Kingo so uru ngundiromu ngu, Anutdo ngu gome nakangoyerote. Ngundiro nguro, ye komo gome ingoyi! Ye simoo bare yengo nowoondoyemo hamoo teyingo ngu bodaga nangge. Anutdo yengo nowoondoyi urungga oorengo tero gome soboyerote. ²⁹ Ngundiro nguro, ye ndawu ooga ko sonongga neweroyi ngundiro ingondudu urungga ma tewero. ³⁰ Oni endeni endeni ngu, ene oo ngaro erewetenggo. Ene yengo Awaye sambono oorootekungga, ngundo ngu yengo oo nguro ingootenggoku ngu, oo ngu enendo hoorooweyerootoni yowanggo. ³¹ Ene ye Anutro nowoondoyemo hamoo teyingo nguno nowoondoye yero, ngunonggo dobookuriye

nguya mande nguno hoorooweyeroro ero yunoro ngu, asa, Anutdo oo songo nguno hoorooweyerowa. Ero eyingo.

*Sambo Endemo Oo Gome Yowuruwooweroyi,
Nguro Murini
(Matiyu 6:19-21)*

³² Ye noro nowoondoye hamoo teyingo oni wata bodaga nangge, ye ma sosorewero. Yengo awayembo ene kuri enengo endega enengo simoo bare sobowooteku, ngu yunowero yomosiyooyingo. ³³ Yengo oo bidodo oni yunootoyiga uriyoyi, nguro beyeni ngu yoya, angoyi oni ooro wenonootenggoku, ngu hoorooweyeroya yunoyi. Ngu muri gomengga merako ngano tetenggoku ngu, sambo endemo ngu duwoo ma yokowa. Sambo endemo yakaka onindo oo gomemu ma yowanggo. Nguno googoose ma tetoni, toowumbo nguya ngu ma netoni biyomi yewa. ³⁴ Yengo oo gome oorooteku musiyongga nguno, yengo nowoondoye nguya nguno yetoyi oruwa. Ye oo gome gome ngano oorooteku, nguro hahangero ingoro ngu, asa, nowoondoye ngu bidodo nguno damooro oruwa. Ngundiro nguya ye Anutro ko tewero nguro hahangero ingootenggoku ngu, asa, yengo nowoondoyemo ngu bidodo sambono oruwanggo. Yo, hamoo, Anutdo sambo endemo musiyoyi metemimu nguno noorengo oo gome yoonenengootoni ooroote. Eyingo.

*Doongedoongodoongo Tero Sobowooro
Oruweroyi*

³⁵⁻³⁶ Ye oo yomosiyooya doongedoongoodoongo teya noorengo Simbunani urungga ngu sobowooya oodoyi, ene omburo ko yoyoweroyi, ngu ko onindo enengo sobosobo oni urungga sobowootenggoku ngundiro. Ene towikumba ingonda tero, yemuro, wanggayemo utombo gome gosiyoro, enengo soruye karo dowooro oorootenggo. Ngundiro tero, oodoyi, enengo oni urunggaku bare kameyoweroyi oo simbo ngu kinitetoni suwoo kewooroko omburo, enengo ko onikuno yamuko udoni, ya goosootoyi, nguno yeyootoni, doongedoongoodoongo tero ootooro, nguro ene sodedomangge yamuko goosooyinootenggo. ³⁷ Oni urungga ngu omburo, enengo kirikiri oniku yeyootoni, ma weryingo doongetero oodoyi yeyoro ngu, kirikiri oni ngu, ene oni oni tewanggo. No hamoo oorengo yeno eteno. Kirikiri oni enengombo kumba yemuro kimbonambo wanggaye gosiyoro, ya simburibo sobowooro oodoni, omburo oo neweroyi yabano bibitetoyi, enengombo oowari yunowa. ³⁸ Ngu oni urunggaku suwoo kewooro oorengomo ombuwa, bine, ngundi, sengeweroyi tero, nu kotoori koretero etoni nguno, bine, omburo, enengo kirikiri oni yeyootoni, ma weryingo. Nguro ngu, kirikiri oni ngu, ene mete oni oni tewanggo. ³⁹ Ye nga mande oo nga gome ingoyi! Ya simburi ngu, ene yakaka oni ombuweroyi naruwo ingoro, ene nguro doongedoongoodoongo tero oruwa. Ndadiro nguro, yakaka oni enengo yano ma ombuwero ero nguro. ⁴⁰ Ye komo nguro suwooyi sano doongeteya, doongedoongoodoongo teya oriyi!

Oniro Nangoni ngu naru gurano ombuweroyi ngu, ye ma ingootoyi nguno ene ko ombuwa. Eyingo.

*Kirikiri Oni Gome ko Kirikiri Oni Biyomi Nguro
Mande Adingayi
(Matiyu 24:45-51)*

⁴¹ Pitando eyingo. Urungga oo bidodo Simburi Simbunani, ge ngu mande adingayingga ngu nooreya nangge ete, bine; ngundi simoo bare bidodoboro ete? Eyingo. ⁴² Etoni, Urungga oo bidodo Simburi Yisas, ngundo mande gumi eyingo. Oone ngu newende gomemo sobosobo ootooro enengo ko gome tete? Enengo oni urungga, ngundo ngu oningga ngu yetoni, ngundo enengo ko oni ngu soboyeroro, naru nenengo oorengo roogoyimo ingoro oowari yunowa. ⁴³ Kootuyisina, oni urunggaku ko yowoorengoro omburo, ngu ko sobosobogaku kenootoni, ko kuri teroruwoku ngundiro tero oodoni kenoro ngu, asa, ngu sobosobo oninggaku ngu, ene oni oni urungga teyinowa. ⁴⁴ Hamoo oorengo no yeno eteno. Oni urungga, ngundo ko oni gome ngundiro kenoro, asa, enengo beye sitowi bidodo ngu sobosobo oningga ngu kandeyimo yetoni ngundo gome sobowoowa. ⁴⁵ Ene ngu ko oningga nguro ingondudunimonggo ingowaku ngu, nenengo oni urungga ngu sodedo ma ombuwa, ero ingoro, nguro ene damoni yero, ko oni simoo bareku yutoro, ene sono kowoo nero, ngundo yeni wenonoro oruwa. ⁴⁶ Ene ngundiro tero ngu, enengo oni urungga ngu ma sobowooro

oodoni, naru gurano, enengo oni urunggaku ko omburo ngu, ko sobosobo oninggaku gome gome utoro yomburiyoro yoro oni enedodo ko gome ma sobowooro oorootenggoku nguno yetoni oruwa. ⁴⁷ Ko sobosobo oninggakundo enengo oni urungga nguro ingonduduni koni murini ngu gome oorengo ingooteku ngu, ene oo ma yomosiyoro enengo oni urungga nguro ingonduduni ma keyoyingo. Ngundiro nguro, enengo oni urungga, ngundo gome gome utoro, ureni biyomi yeyingo. ⁴⁸ Ene ko sobosobo oningga ngu enengo oni urungga nguro ingonduduni ngu, ene ma ingoro, ngundiro ko biyomi tero, nguro enengombo kowuri bodaga ngu yowa. Oni ene oo oowooyingga yowoku ngu, ene ngundiro nangge gumi oowooyingga wendangero hoorooweyerowa. Simoo baredo oo urungga oni gura kandeyimo yetoyi, gome sobowoowaku ngu, asa, ingootenggoku ngu oningga ngu, ene mete ko oo urungga oorengo tero ngu gome sobowoowa. Eyingo.

Yisas Ngu Oni Simoo Bare Wesoowooyerowero Ombuyingo

(Matiyu 10:34-36)

⁴⁹ No de kawero merako ngano ombuwono. Noro nowoondonemo ngu de soru dero sodedo gidooreya deni ero gome ingooteno. (Ene Anutro mande keta gome mesarango nguro eyingo.) ⁵⁰ Ene koretero no oniro weti mbumbuwaro de omukondi koorowooro ogingo ingoro kumoowano. Kumoowero, nguro nowoondone kowuri oorengo yetoni,

ene ngu ma tunooteyingo. ⁵¹ Ye bine ngandiro ingootenggo? No merako ngano ombuwonomu ngu, imakeyingo muri ngu yunowero ero ma ombuyingo. Kini, no yeno eteno. No mera ngano oni simoo bare wesoowooyerowero ombuwono. Gidarega Anutno nowoondoye hamoo tetoyi, gidarega nowoondoye hamoo ma tewonggo. ⁵² Ataga nga naruno ngano, nga wesoowooyeroweroyi muringga nga, ngu ngandiro. Oni gidarega noro nowoondoyemo hamoo teweroyi nguro ataga ko kootuyisina, oni simoonggoro kandegura ya gurananggemo oodoyi, oni kabusa, ngundo oni erayaga nguya ero boguwootoyi, ko oni erayaga ngundo kabusayiga nguya boguwooro ronggeyoro songo songo oruwanggo. ⁵³ Eweyimbo nangonimboya sanggiri tetoni, nangonimbo eweyimboya sanggiri tewa. Nemimbo nambonimboya sanggiri tetoni, nambonimbo nemimboya sanggiri tewa. Oni gura bareyibo, neboyiboya sanggiri tetoni, ko nangoni bareyi enebana ootoogero neboyiboya sanggiri tewa. Eyingo.

*Oo Tunooteweroyi, Nguro Sunggi
(Matiyu 16:2-3; Mak 8:11-13)*

⁵⁴ Yisasdo simoo bareno ero eyingo. Ye sambono goboore sa utekusina kenoro sodedo ingootenggo, sono ombuwa, ero ingootenggo. Ngundiro ingootoyi ngu, hamoo oorengo sono ombute. ⁵⁵ Sono midugu naru kinitetoni, doogo urungga mayetoni ngu, ye ingoro etenggo. Sa kookingo urungga tewa, ero etoyi, ngundiro nangge tete. ⁵⁶ Ye mebuye tegedodo oni! Ye mera

ngaro naru sunggi oo ko samboga awero naru sunggi, oo ngu gome kenoro ingootenggo. Ene ndawugaro nguro, ye naru ngaro oo nga gome ma wirikoro kenoro ingootenggo? Eyingo.

*Oni Yeya Sanggiri Mande Etenggoku, Nguya Mande Yoonenengowanggo
(Matiyu 5:25-26)*

⁵⁷ Ndawugaro yengombo ingondudu gome ma tero, ngunonggo muri nenengo ngu wirikootenggo? ⁵⁸ Ye oni gurado yoyoro mande wirikoyingo onino oorowutoningga ngu, asa, ooreko nguno yengo nangge mandeye sodedomangge yomosiyoyi. Kinitetoni, enendo ye yoyoro mande wirikoyingo oni urungga ngu kandeyemo yoyetoni, ngu oningga ngu enebana yoyoro, kumba ootuwoo oni kandeyemo yoyetoyi, enendo yoyoro, oororo ya biyomimo yoyewanggo. ⁵⁹ No ye eteno. Ye ya biyomi ngu sodedo ma yokoro sawanggo. Ye komo koretero yengo weti ururu ko weti bobodi ngu bidodo wendangemukoya yokoyi! Ero eyingo.

13

Oni Gura Ene Newende Ma Yowoorengoro, Ngu Ene Oonootewa

¹ Ngu narunggano nguno, oni gidarega Yisasno mayero eyingo. Galili oni gidaregado wooro yewero yetoyi, ngu naruno, Rom Gabuman tabango oni oowooyi Payilat, ngundo omburo, wooro yeyingo oniku gidare yutoro, nguro sidudaroye nguya wendoni merakoyi uyingo. Nguro eyingo. ² Yisasdo enengo mandeye gumi eyingo.

Ye ndadiro ingootenggo? Ngu Galili oni nguro muriye biyomiye ngu, Galili oni gidarega dagayeroro, nguro ene weti mbumbuwa urungga tero nguro kumootenggo, bine? ³ Ngundiro ingonduduga ngu nenengo kini. No yeno hamoo nenengo eteno. Ye bidodo nowoondoye hamoo oorengo ma yowoorengowangoku ngu, ye bidodo ngundiro nangge hamoo oonootewanggo. ⁴ Kurimi ngu, oni kande eraya kengga gidemboro kabusa (18) ngu Sayilom endemo nguno ya pirungga tookero, ngundo yureni kumooyingo. Nguro ye ndadiro ingootenggo? Enengo weti mbumbuwaye, ngundo Yerusalem oni oorootenggoku, nguro wetiye ngu dagayeroro, ene kumooyingo, bine? ⁵ Ngundiro ingonduduga nguya metemi kini. No yeno hamoo oorengo eteno. Ye nowoondoyemo hamoo oorengo ma yowoorengoro ngu, asa, ye nguya bidodo ngundiro oonootewanggo. Eyingo.

De Ma Enggeteku, Nguro Mande Adingayi

⁶ Yisasdo mande adingayi gura ero eyingo. Oni gurado enengo kono de gura miyingo. Kootuyisina, engge yowero omburo kenoyingomu, ngu engge kini. ⁷ Ngundiro kenoro, ngu kongga nguro sobosobono eyingo. Ingo. Dagoma kabusa (3) no nga dega nga enggeboru omburo kenootowe, engge kini tewo. Ngundiro nguro, ge doongooya oorongooga uni. Oode ngundo ko ngaro mera urumi kingo yeni kinitewa. Eyingo. ⁸ Ko oningakundo mande gumi ero eyingo. Oni urungga, nguno yokootooga nga dagomangga nguya kono

dikaya orini. Nondo damonimo mera ngu ko-moongoro nguno Bulmakawu boga, nguro use yoro mayero yewano. ⁹ Anduno, dagomanggano nguno enggetoni ngu, asa, ngu gome. Nguno ma enggetoningga ngu, arisa, ge mete doongo. Eyingo.

Kando Naruno Yisasdo Bare Gura Yomosiyoyingo

¹⁰ Kando naruno, Yisasdo Yuda oniro yambo ya gurano oni simoo bare mande yunoro etuyeroyingo. ¹¹ Bare gura nguno oruwo. Ngu barega ngu oomboorobo tooburi wimbuyimo woorogongoro oruwo. Ene nenengo randoro nguya ma endeyoyingo. Kini, ene penggo penggo nangge tero endeyoro oruwo. Nguro dagomani ngu (18) kande eraya kengga ke gidembo kabusa, oombooro ngundo yeni biyomi yeyingo. ¹² Yisasdo barega ngu kenoro negongootoni, tanggeyimo ombutoni eyingo. Ge nga barega nga gengo sayingge kinitete. Oombooro biyomi beseya sayi. Eyingo. ¹³ Ngundiro tero, Yisasdo kandeyi ngu barega ngu tabangomo yetoni, ngu barega ngu sodedomangge ootoogero, nenengo oorengo dikaro, Anutro bingamini urungga oorengo ero okooyingo. ¹⁴ Yuda oniro yambo ya, nguro tabango, ngundo Yisasya sanggiri tero, oni simoo bareno eyingo. Ko teweroyi naru ngu kandegura gidembo guranangge, (6) yengo sayiye goweyemo ngu onindo yomosiyoyi, ero ngu ye ko teweroyi naruno mayeyi. Ye ngu oo ngu yoro, Sabat naruno ma mayewero. Eyingo. ¹⁵ Urungga Oo Bidodo Simburi Simbunani, Yisas,

ngundo mandeni gumi eyingo. Ye nowoondoye godange oni! Yengombo ngu kando naruno, Bulmakawu bo Donggi yoyoro saro, sono yunootenggo. ¹⁶ Ene nga barega nga, ngu Ebarahamro soweni. Setando dagoma kande eraya kengga kegidemboro kabusa, gosiyoro oruwu. Ngundiro nguro, Sabatno, no ngu utongga ene gosiyoyingongga, ngu wesiyooteno. Ngundiro muringga ngu metemi. Eyingo. ¹⁷ Yisasdo ngundiro etoni ngu, enengo mundi oniku oyimo yeroyingo. Simoo bare bidodo Yisasdo ngu oo amana onindo ma teweroyimu ngu tetoni kenoro, nguro ene oni oni urungga oorengo teyingo.

Yisasdo Masitet, Yis Oo Nguro Mande Adingayi Eyingo

(Matiyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Arisa, Yisasdo ko eyingo. Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani ngundo simoo bare enengo sobowooteku, ngu ndawu ooga ngundiro? Nondo ndawu ooga bungomo etoowe ngu mete ingowa? ¹⁹ Ngu ngandiro. Oowari yuwooyi gura oowooyi Masitet. Nguro tanggori ngu bobodi oorengo. Ngu oni gurado yuwooyi yoro enengo kono mitoni, kootuyisina oorero, de urungga ke kambinidodo tetoni, numbo nguno mayero bibitero nguno tagiyo tero mindiyo yewanggo. Eyingo. ²⁰ Yisasdo ko eyingo. Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo simoo bare enengo sobowooteku, ngu ndawu ooga ngundiro? ²¹ Ngu ngandiro. Ngu oo manongoyingo koongeweroyi oowooyi Yis. Bare gurado ngu Yisga ngu yoro

ngundo oo kikedoyingo koondo kabusa ngu yoro, Yis nguno yetoni, yowoorengoro, asa, kootuyisina, Yis ngundo ngu bidodo yeni koongemukowa. Eyingo.

Anutro Yoyo Pawano Uweroyi Ngu Ooreyi Witu Bodaga

(Matiyu 7:13-14; 21-23)

²² Ngu naruno, ene ende bobodimo ururumo nguya saro, oni simoo bare mande ero etuyeroro, yade yade oororo, Yerusalem endemo tunooteyingo. ²³ Ngu naruno, oni gurado Yisasno eyingo. Urungga Oo Bidodo Simburi Simbunani, oni guranangge nangge bine Anutdo yoyowa? Etoni, Yisasdo enengo mande ingoro gumi ngandiro eyingo. ²⁴ Ye yanggango oorengo yerogogo, ye komo yamuko bodaga nguwoore uwanggo. No yeno eteno. Oni oowooyingga nguno uwero ingootenggoku, ene uweroyi ereremo kini. Eyingo. ²⁵ Kootuyisina, ya Simburibo ootoogero, yamuko goodootoni, ye ngu naruno omburo, endesina dikaro, ngunonggo yamuko utoro ewanggo. Urungga Oo Bidodo Simburi Simbunani yamuko goosooyuno, ero ewonggo. Ngundiro etoyi, enebana manggoye gumi ngandiro ewa. Ye ndawu oningga? No ye watayi kini! Ye ndanonggo mayetenggo? Eyingo. ²⁶ Yendo eneno ngandiro ewanggo. Noore geya oowari sono oo gobooro nero, ge noorengo ende kewoorokono dikaro, ngunonggo mande nooreno ero etuyeroyingo, ngundo mayeteku nga. ²⁷ Etoni, enebana manggoye gumi ngandiro ewa. Ye ndanonggo oni?

No ye ma ingooteno! Ye noro nowoondoyemo hamoo kini! Ngunonggo ko sayi, ye oo biyomimu tero yaratenggoku oni biyobiyomi, ye yokoya sayi! Eyingo. ²⁸ Kootuyisina ye osisambaye Ebaraham, Ayisak, Yekob, ko Anutro ingondudu eyingo oniku sambo endemo oorootenggoku, ngu yeyoro ngu, ye sendoro biyobiyomi tero metooye kini ndindi tero oruwanggo. Ndadiro nguro, ye Anutro mande ingoro ma keyowonggoku, nguro ene ye yoyokootoni, sambo endemo nguno ma uwanggo. ²⁹ Oni simoo bare ene Anutro nowoondoyemo hamoo tetenggoku ngu, mera bidodomonggo omburo, Anutro endenimo nguno oo simbo urungga katoyi, ngu newanggo. ³⁰ Ye komo gome ingoyi! Oni gidarega kootu ombutenggoku, ngundo oororo koretewanggo. Oni koreteyingo ngu, ene omburo, kootu tewanggo. Eyingo.

*Yisasdo Yerusalem Endeboro Sendoyingo
(Matiyu 23:37-39)*

³¹ Ngu naruno nangge, Parisi oni gidarega mayero, Yisasno eyingo. Ge nga endega nga sode-domangge yokoya, ende gurano toonge. Ndawugaro nguro, Herodndo ge gureni kumoowero ete. Eyingo. ³² Ngundiro etoyi, Yisasdo ngu onikuya mande gumi eyingo. Ye ooroya, ngu se kokingga nguno ngandiya eyi! Ingo! Ataga ngu no simoo bareno oombooro biyomi owero, sayi mambudodo oni yomosiyeroro, ngu no ko temukowano. ³³ Ene ataga, yangeni, yangenggodo nguya, no yade yade oororo, Yerusalem ende yootoowegago; ndadiro nguro, Anutro ingondudu eyingo

oni gura, ende songomo ma ureyi kumoowa. Kini, ene komo Yerusalemno ureyi kumoowa. ³⁴ Ye Yerusalem oni simoo bare, gowugowurongo, ye komo Anutro ingondudu eyingo oni, yureyi kumoowonggo. Anutdo oni ye etuyerowero sowejootoni, yendo digi yoro, ngundo yurewonggo. Naru oowooyingga no yengo simooye yowuruyerowero teteno. Kootooribo simoongo yoyeni wireyo newendemo yowuruyerooteku ngundiro. Ene ye ngu yokoyingo. ³⁵ Ye gowugowurongo ingoyi! Anutdo ye hoorooweyerowero teni teni kinitetoni, nguro ene yengo ende ngu kuri yokowo. No yeno eteno. Ye no ko ma neyoro oodoyi, oororo ngu narungga ngu tunootetoni ngunonggo, ye ngandiro ewanggo. Ene oowooyi bingami okoowato. Ene Urungga Oo Bidodo Simburi, ngu oowooyimo ombute. Ngundiro ero, ngu naruno, ye no neyowanggo. Eyingo.

14

Yisasdo Oni Gura Moondeyi Bidodo Koongeyingongga Yomosiyoyingo

¹ Sabat naru gurano, Yisas oororo, Parisi oniro tabangonggaro yano enedodo oowari neyingo. Ngu yano oni ngu bidodo Yisas kenondadangero oriyingo. ² Nguno oni gura kekandeyi koongeyingongga Yisas tanggeyimo ombuworo. ³ Yisasdo ngundiro kenoro, yowoorengoro mana mandero ingondudu onikuya, Parisi oniya sumoo yunoro eyingo. Noore mete sayi oni naru kundingiyimo ngano yomosiyowato, bine, ngundi kini, bine? Eyingo. ⁴ Ene mande gumi

ma ero, neneteyingo. Ngundiro tetoyi, Yisasdo ngu oni moondeyi koongeyingonggaku ngu yoro yomosiyo ro sureyootoni toongeyingo. ⁵ Yisasdo ene bidodo sumoo yunoyingo. Oni gura ye ke-wooroyemo ngano, enengo nangoni bine ngundi Bulmakawu boningga sono mereno soretoni ngu, ene naru kundingiyimo sodedo ma woosoro yowa, bine? Eyingo. ⁶ Ene ngu mandega ngu gumi ma eyingo. ⁷ Yisasdo yeyootoni, ngu oowaringga nguno mayero ene yaba koreteyingomo bibitewero ingoyingo. Ngundiro tetoyi, nguro Yisasdo mande adingayi gura ero eyingo. ⁸ Oni gurado bare kameyowero oo simbo gurano ge negogero toni ngu, ge yaba koreteroga nguno ma bibitewa. Ngu oningga, ngundo ene oni gura oowooyi urungga ge dagageroro ene urungga, nguro nguya ombuwa, bine? ⁹ Ngundiro tero, oo simbo kayingo Simburiga, ngundo omburo geya ewa. Ge woosooya oorowutooga nga oningga ngando ngu yabaga nguno bibiteni, ero ewa. Ge ngu yaba koreteyingongga ngu yokoro, ene inootoyi bibitetoni, ge nguro oyimo urungga oorengo yoro, ge oororo uro, kootuyisina amuno bibitewa. ¹⁰ Ye ingoyi! Ge oni gurado oo simbo kaya, ge negogero toningga ngu, ge ombuya, yaba wengamo amuno oni kootuyesina bibite. Kootu oo simbo kayingo simburi, ngundo omburo geyoro ewa. Doboone, ge ombuya ooroya, awuno bibite, ero etoni, ge oni mayewonggoku ngu doongeyemo koretero bibitero, ge bingaminggedodo tewa. ¹¹ Oni gura enengombo enengo oowooyi bingami okooteku ngu, Anutdo oowooyi yeni merako uwa. Ene oni gura, ene

oni songo nowoondoyemo ameno oorootekungga ngu, Anutdo yoro oowooyi bingamidodo awuno oorengo yewa. Eyingo. ¹² Yisasdo Parisi on-ingga oo kayingo simburiga nguya eyingo. Ge oowari gura kaya ngu, ge gengo dobookurige, konebage, ko gengo kenggemo oni, ko ende gob-ooro oni ngu, ene beye digidodo oni ngu nangge ma negoyerowero. Ge ngundiro tewaku ngu, enebana gengo oo kawoku nguro gumi oo karo gunootoyi, ge enengo yano oororo, oowari gumi newa. Gengo nowoondoge nguro nangge ma ingowero. ¹³ Kini, ge oo simbo urungga ko kaya ngu, arisa, ge komo oni simoo bare angoyi, sayi mambudodo goweye biyomi ngu, kekandeye biy-omi ko doongeye kiringo oni ngu negoyerootoyi, ngundo mayero newanggo. ¹⁴ Ge muri ngundiro ngu tetoyi, nguro Anutdo geyoro oni oni tewa. Ngundiro oni, ngundo ene gengo oo simboga karo yunowoku, ngu gumi ma karo gunoweroyi, ene ereremo kini. Kootuyisina, Anutdo gengo oo simboga kawoku nguro ngu Anutro oni nenen-gomu merenonggo ko ootoogewanggoku naruno, ngundo gumi oo gunowa. Eyingo.

*Oo Simbo Urungga Nguro Mande Adingayi
(Matiyu 22:1-10)*

¹⁵ Ngu naruno, oni Yisasdodo oowari neyin-gomu ngu gurado Yisasro mandeni ngu ingoro, ootoogero Yisasno eyingo. Oni ene Anutro ende musiyonimo simbo kayingo ngu newaku ngu, ene mete oni oni tero oruwa. Eyingo. ¹⁶ Ene Yisasdo ngu oningga nguya mande adingayi eyingo. Oni gura ene oo simbo urungga kawero ngu, ene

koretero oni simoo bare oowooyinggano kuri ero endeyootoni ingowanggo. Nguro naruni nguya ero yunowa. ¹⁷ Oode oowari kaweroyi naruno, oni oo simburigakundo enengo kirikiri oni sureyeroro ewa. Ge toongeya, nondo kuri onino ewonoku nguno ngandiya e. Ye mete ataga mayeyi, no oo kuri karo yomosiyooteno. Eyingo. ¹⁸ Ene ngu oniku bidodo enengo ko songo songo, ero ewonggo. Noore ma oorowuwato, ewonggo. Oni gurado ewo. No mera gura keta uriyowonoku, no toongero ngu kenowano. Oniyooqe, no ma oororo kenowano. Gedo ooroya ngundiya e. ¹⁹ Ngundiro etoni, oni gurado ero ewo. No Bulmakawu bo keta kande eraya (10) uriyowonoku, nguro no oororo ngu towoongoro kenowero nguro ooroya awanggemo e. Oniyooqe, noro ma ingowero. Eyingo. ²⁰ Oni gurado ewo. No ataga bare yoro, nguro no ma oorowuwano. Eyingo. ²¹ Ngundiro nguro, kirikiri oni ko oororo, enengo oni urunggakuno ngu bidodoboro ewo. Ya simburigaku ngundiro ingoro, ene sanggiri tero, enengo kirikiri oniya ewo. Ge sodedo ooroya, nga endega ngaro oore urungga nguno ko oore bobodimo nguno, angoyi oni, oni goweye biyomi, doongeye kiringo, ko oni kekandeye biyobiyomi ngu bidodo yoyoya mayetooga, ngundo noro yano ngano ombuyi. Eyingo. ²² Kootuyisina, kirikiri oninggakundo, oni urunggakuya ewo. Urungga, gedo ewoku ngundiro tewono. Ene yaba gidarega kingo oorote. Eyingo. ²³ Oni urungga ngundo enengo kirikiri oninggakuya ewo. Ge ooroya, oore ururu bidodomo endeyoya, ko kanggakuri endeyoya

ngunonggo, oni simoo bare yoyoya mayetooga, ngundo noro yangga nga ndindi teni, ero ingooteno. ²⁴No geno hamoo eteno! Nondo oni kuri ero endeyowonomu oni ngu bidodo ene nondo oowari simboga katenoku, nga gurado bodaga ma nero ingowa. Eyingo.

Oni Ene Ingondudu Gome Teyago Yisas Keyoya Endeyoni

(Matiyu 10:37-38)

²⁵ Oni simoo bare urungga Yisas keyoro endeyoyingomu ngusina yowoorengoro eyingo. ²⁶ Oni gura no tanggenemo omburo ngu, ene komo Anutro ingooteku ingonduduga, ngundo eweyi, nemi, simoongo, konebeyi, kuwookuwooyi, ko enengo goweyi keta oruweroyi, ingonduduga ngu Anutro ingootekuga, ngundo oo bidodo dagayeroote. Ene ngundiro ma tero ngu, asa, ene noro kirikiri oni tero ma oruwa. ²⁷ Oni gura noro ingoro no keneroro endeyootoni, nguro ene komo meyero kowuri gura gura onindo inowang-goku ngu no owoonemboro ngu koorowoo. Ene oni gura kowuri ngundiro koorowooweroyi ereremo kini ngu, ene noro kirikiri oni ma tewa. ²⁸ Ye kewooroyemo oni gura ya pirungga sambono yewero ngu, ene komo koretaya bibiteya ya ngu yemukoweroyi nguro urini ngu gome kandangero ingowa. ²⁹⁻³⁰ Ene ngundiro ma tero ngu, ya nguro urini ma ingoro nguno damoni yero, ene Simen yemukoro yokootoni, asa, oni bidodo kenoro yomooyinoro ewanggo. Nga oningga nga oniyooge ene, ya yeweroyi, ereremo kini. Oniyooge! Eyingo. ³¹ Ngundiro ero, asa,

mande adingayi gura eyingo. Mera ngaro oo sobosobo tabango oni gura, ene toongerero tabango guraya ebe urewero ngu, asa, koretero, ene bibitero ingondudu gome terogogo, enengo me oni (10,000) ngundo ene mete tabango gurado me oni (20,000) ngu yutoro oweyerowa, bine, ngundi kini, bine? Ene komo gome ingondudu terogogo. ³² Ene ebe ureweroyi yanggangoni ereremo kini nguro, asa, enengo me oniku oriroko oodoyi, ene sodedomangge mande soweyoro ewa. Noore ebe sodedo ma urewato. Kini, noore komo koreteya bibiteya, imakeyingo murimo doboo yeyiga. Eyingo. ³³ Ene koretero ye komo nowoon-doye, ingonduduye ngu bidodo Anutno yero, enengo ko tewanggo. Ngundiromo nangge, oni gura ye kewooroyemo nguno, ene enengo oo bidodo ma kootu inoro ngu, asa, ene noro kirikiri oni kirarongo ma tero oruwa. Eyingo.

*Sayi Nembo Ngu Yanggangoni Kini
(Matiyu 5:13; Mak 9:50)*

³⁴ Ene mande adingayi gura eyingo. Sayi nembo (Sol) ngu oo gome. Ene sayi nembo ningguri kinitetoni ngu, asa, noore ndadiro tetooye, ngu ningguriga ngu ko mete tewa? Kini, noorendo ngu yomosioweroyi, ereremo kini. ³⁵ Sayi nembo (Sol) ngundiromo ngu, mera oo miweroyi kono nguno yeweroyi nguya kini. Noore Bulmakawu usedodo yowuruwooro ngundo mera tetooye, urumidodo teweroyi nguya kini. Noore ngundiromu ngu kingo tarangooteto. Oni sodeyi mande ingoweroyi

gome metemi ngu, ene komo mande nga gome ingoni! Eyingo.

15

Bo Sipsip Oonootete, Ero Nguro Mande Adingayi

(Matiyu 18:12-14)

¹ Gabuman beye yoweroyi (Takis) oni, ko weti mbumbuwadodo onindo Yisasro mandeni ingowero tanggeyimo mayeyingo. ² Parisi oniya, ko mamana mande etuyeroyingo oniya ngundiro kenoro, nguro boguwooro eyingo. Nga oningga nga, ngu ene weti mbumbuwadodo oni yoyoro, nguya oowari netenggoku eke! Ene nguya do-booyero endeyootenggo. Eyingo. ³⁻⁴ Ngundiro etoyi, Yisasdo mande adingayi gura ero eyingo. Ye kewooroyemo nguno oni gura ene Sipsip onibi kandegura (100) oruwo. Nguromu gura oonootetoni, ene enengo Sipsip gidarega mera gurasina yokootoni oo newoodoyi, ene Sipsip nangoni gura oonootewokungga ngu erewero yade kenoro yorogogo, asa, ene kengewa. ⁵ Ene ngu Sipsipgaku kenoro yoro koorwooro, oni oni tero oorowuwa. ⁶ Ngu oninggaku enengo Sipsipku yoyoro ende mayero, enengo dobookuriyimo ero ete. Ye noya oni oni tewato! Noro Sipsip gura oonootewoku, ene no erewero ko yowono. Eyingo. ⁷ No yeno hamoo eteno. Oni gura ene weti mbumbuwa muri yokoro newende yowoorengootoni ngu, sambono oni ngu bidodo oni oni urungga oorengo tetenggo. Oni oowooyingga ene ngundiro ingootenggo. Noore nenengo

ero ingootooye, nguro ene Anutdo nowoondoye ma yowoorengootoni, ngu, asa, Engel oni sambono oorootenggokundo ngu enengo ma oni oni tewanggo. Kondibo kini, oni gura Anutno newende yowoorengootoni ngu, nguro ene oni oni oorengo tewanggo. Eyingo.

Digi Beye Toongeyingo Nguro Mande Adingayi

⁸ Yisas ene mande adingayi gura yunoro eyingo. Yengo bare gura ene beye tanggori kande eraya (10) enengo siko oruwo. Kootuyisina, guranangge toongewo. Ene soru karo ngu himimo ya newendekuri, gugu so oo ememangge gasiyoro, nguwoore ewewero oode yorogogo ene kengewa. ⁹ Ene yoro yokoro ngu, asa, enengo dobookuriyi negoyerooni, omburo, yowuruwooro bibitetoyi ewa. Ye noya oni oni tewato. Nguro,, noro beye gura toongetoni ewewero oode, ko yooteno. Eyingo. ¹⁰ No yeno hamoo eteno. Anutro oni Engel, ngundo weti mbumbuwadodo oni gura newende Anutno hamoo tero yowoorengootoningga, nguro oni oni urungga oorengo ngundiro tewanggo. Eyingo.

Simoo Oorega Eweyi Yokoro Toongeyingo, Nguro Mande Adingayi

¹¹ Yisasdo mande adingayi ngu soweyoro eyingo. Oni gura ene nango sumoongo eraya. ¹² Naru gurano, nangoni kootungga ngundo eweyimo eyingo. Awa, gengo beye oo sitowi ngu wesoowooya noromu nuno, eyingo. Ene ngundiro etoni, ingoro, beye sitowiku wesoowooro, enengomo enengomo yunoyingo. ¹³ Ene naru bodaga oode, ngu

naruno, nangoni kootungga, ngundo enengo oo sitowi bidodo tero tewooro ende urungga orirokomu, nguno toongero nguno oruwo. Ngu simoongga ngu endega nguno oode, nguno beye sitowiniku ngu, buribari endeyoyingo muri biyomi nguno oorongooni umukootoni kingo oruwo. ¹⁴ Ngundiro oode, enengo beye oo sitowiku oorongooni umukootoni, kootuyisina, ngu endega nguno oowariro kumooyingo naru urungga tunooteyingo. Ngu simoongga ngu, ene oowari gura yoro neweroyi oo gura kini. ¹⁵ Ngundiro nguro, ngu simoongga ngu, ene ende dabemiwoore oo sosorango erewero yade mayero, ngu mera nguro oni sitowinidodo oni urunggano ko tewero sumoo eyingo. Ngundiro sumoo etoni, ngu oni urungga, ngundo yoro sureyootoni, enengo bodoro yano bo sobowooni ero, etoni oorowuyingo. ¹⁶ Ngundiro tero, ene bodoro de tanggori ngu yunootoni, nero kawuye pakini yetoyi, yeyoro ingoyingo. No nguya gura netoowega kawune ndindi teni, ero ingoworomu nguya kini. Oni gurado kenonggowurongoro oo gura ma inootoyi neyingo. ¹⁷⁻¹⁸ Ngundiro tero, newende himi yetoni, ingondudu tero ingoyingo. Nenengo awanemboro ko oni ngu ene oowariye urungga tero netenggo. Nondo ngano ootooro oowariro kumooteno. Ngundiro nguro, no ko awano oororo ewano. Awa, no Anut doongeyimo, ge doongenggemu nguya weti mbumbuwa tero, endeyoro oode, ngunonggo ko mayeteno. ¹⁹ No oni biyomi, nguro noya nenengo nangone, ero ma ewero. Kini, noyoya gengo kirikiri oni eya noye, ero ewano. Ero eyingo.

²⁰ Ngundiro ero ingoro, ene ootoogero eweyi tanggeyimo oorowuweroyimboro oorowuyingo. Ngundiro tero, yade yade mayetoni, eweyimbo oriroko anduno doongetero, nangoni kenoro, nowoondoyi tero, ootoogero kendutero oorowuyingo. Oororo nangoni dowooro dureyoro yenggonangoyingo. ²¹ Nangonimbo eweyimo oyimo urungga yoro eyingo. Awa, no Anut, doongeyimo ko ge doongenggemo nguya weti mbumbuwa tero endeyoro yade ngunonggo mayeteno. Ngundiro nguro, naru gurano, nenengo nangone ero ma ewero. Eyingo. ²² Ngundiro etoni, eweyimbo enengo kirikiri onino eyingo. Sodedomangge, ye ooroya, ye nenengo kumba gome pirungga ngu yoya ombuya yemuyinoyi! Kandeyimo toombo yeya ko keyi goweyi nguya yoya yeyinoyi. ²³ Ye bo Bulmakawu nangoni moondeyi ndinditeyingo urumidodoga yoya utoya katoyiga ngu nero oni oni tewato. ²⁴ Ndadiro nguro, nga nanganengga nga kuri kumooyingo ero ingoro oodoowe, ene keta oode ataga mayete. Ene kuri oonooteyingomu, ene noore ataga kenoro ko yooteto. Ngundiro nguro, ene damoni yero, oni oni teyingo. ²⁵ Ngundiro tewootoyi, asa, enengo nangoni koreterogaku ngu kono ko tero oruwoku, ngunonggo kootu mayero, ya tanggeyimonggo ingoworomu ngu, yambo sumbimbooro tero, kunoburo tetoyi, ngguyi ingoyingo. ²⁶ Ngundiro ingoro, ene kirikiri oni gura etoni tanggeyimo ombutoni eyingo. Ame ndawu ooga tetenggo? ²⁷ Ngundiro etoni, ngu kirikiri oningga ngundo gumi eyingo.

Gengo konege yade yade keta mayetoni, nguro awanggebo bo Bulmakawu urumidodoga utoro katoni, ngu nero nguro oni oni tetenggo. Ndadiro nguro, enengo nangoni kootungga ngu ma kumooyingo. Eyingo. ²⁸ Ngundiro etoni, nangoni koreterogaku ngu ingoro, sanggiri tero ya newendemo uyingo. Ngundiro tetoni, eweyimbo ya newendemonggo oorero ememangge ememangge nangonimo mande ero eyingo. ²⁹ Ngundiro tetoni, ene nangonimbo eweyimboro mande gumi eyingo. Ge ingo! Dagoma oowooyingga no gengo ko kingo tero oorooteno. No naru gurano gengo mandege manggoge ma toongooyingo. Ge nguro Meme bo nangoningga kingo nunootoyi, utoro karo dobookurinemboya nero, ma oni oni teyingo. Hamoo oorengo kini! ³⁰ Ene nangongge ngu gengo beye sitowi ngu buribari ooreko ooreko se tero endeyoro, nguno beye bareno yokomukoro yade mayetoni, nguro ge bo Bulmakawu urumidodomu utoro kateku ngu! Ero eyingo. ³¹ Ngundiro etoni, eweyimbo mande gumi eyingo. Nangone, suwooyi sano noore gome gobooro oorootero. Noro oo sitowi ngu gengomu nangge. ³² Ene ataga ngu noore komo oni oni tero, nowoondonani gome imakeyingomo oruwato. Ndawugaro nguro, ene nga konegega nga kuri kumooyingomu, ene ataga ko keta oorooto. Ene toongero kombiteyingomu, ene noore ko kenooteto.

Ko Sobosobo Oni Metemi, Nguro Mande Adingayi

¹ Yisasdo enengo kirikiri oniku mande adingayi gura eyingo. Beye sitowidodo oni gura ene enengo ko sobosobo oni oorote. Oni beye sitowinidodo oningga, ngu enengo ko sobosobo oningga ngu goweyi sanggawero mande ewonggo. Gengo ko sobosoboga ngundo gengo beye oo sitowige kingo yomburiyowo. Eyingo. ² Ngundiro etoyi, arisa, ngu oni urungga, ngundo ngu ko sobosobo oningga ngu negongootoni ombutoni eyingo. Geya etoyi ingowonoku, ngu ndadiro? Oo tewoku nguro muri wesiyoya e. Ge noro ko sobosobo oni ko ma oruwa. Eyingo. ³ Asa, ngu ko sobosobo oninggaku newendemonggo ingondudu tero ingoyingo. No ndadiro tewano? Nenengo oni urungga oo bidodo Simburi, ngundo ooni no kandenemo ooroteku ngu ko yoro, no sobosobo kono owenerote. Ngundiro nguro, no ndadiro tewano? No ko urungga yanggango teweroyi oni, ereremo kini. No oni gidaregano oowari ooro kira ewero no oyimo moore. ⁴ Ene kowuri ingoro, ingondudunimonggo no oo gura ingooteno. Urunggado sobosobo kono, oweneroteku naru nguno, no ndawu kongga tetoowe, ngundo dobookurinembo nowoondoyi tetoyi, no eneya ko doboo yewato? Ero eyingo. ⁵ Ngundiro ingoro, oni enengo oni urungga, nguro oo weti tero oo yoyingoku ngu, guranangge nangge songo songo sumoo yunoro eyingo. Ge ko simburi urungga nguro wetini ndadiro inowa? Eyingo. ⁶ Ngu oni koreteroga, ngundo gumi eyingo. no Daram 100

de oo urumi ngundiro inowano. Etoni ngu, asa, ko sobosobo tabangonggakundo eyingo. Geno weti oorooteku nguro, ge bibiteya sodedomangge ngu weti tewoku Pepangga ngu yoya (50) nangge nakango. Eyingo. ⁷ Ngundiro tero, oni gura sumoo inoro eyingo. Gedo ngu gumi ndadiro inowa? Etoni, ngu oningga ngundo eyingo. Nondo ngu Rayis si 100 (onibi eraya 25 Kilo Bek Rayis) inowano. Etoni, ko sobosobogakundo eyingo. Ge gowegemo wetidodo nguro, ge sodedo bibiteya 80 Bek (onibiga kande eraya gidemboro eraya 25 Kilo Bek) nangge nakango. ⁸ Ngundiro tero, ngu ko sobosobo oningga ngu, ene ingondudunimonggo nowoondokara tero, ko teweroyi oni nguro ko simburi urungga, ngundo enengo ko sobosobo oningga nguro murini biyomi ngu kenoro yokowero ingoyingo. Ene ko ingondududodo oni. Ngu hamoo oorengo, nga naruno nguya oni ingonduduyedodomu ngundiro urungga oorootenggo. Oni simoo bare Anutno nowoondoye hamoo teyingo murimo oorootenggoku ngu, ene godange teweroyi nguno ingoyingo metemi nguya kini. ⁹ Yisasdo eyingo. No yeno hamoo eteno. Oni Anutno newende hamoo teyingo, ene nguya enengo beye ngu gome sobowooya simoo bare gidega hoorooweya doboo yeyi. Kootuyisina ngu oningga ngu oo tewero wenonootoni, asa, ngu naruno dobookuringombo hooroowewanggo. Kootuyisina ngu oningga ngu oorero Anutya sugi sugi oruwa. ¹⁰ Ene oni gura oo bidodogano newendemo hamoomonggo gome sobowoowaku ngu, ene oo urungga nguya ngundiro newende

hamoomonggo sobowoowa. Oni ene ko bodagano ko gome ma tewaku ngu, ene ko urunggano nguya ngundiro ko gome ma sobowooro tewa. ¹¹ Ene yengo beye kandeyemo oorooteku ngu, gome ma sobowooro ngu, asa, Anutdo hamoo engge gome ngu ye yunootoni, ngu gome sobowoowanggo? Hamoo oorengo kini. ¹² Ye oni guraro oo ngu gome ma sobowooro ngu, onendo yengo oorengo oo ngu yunowa? Kini, oni gurado oo gura ma inowa. ¹³ Ko oni gurado oni ururu erayagomo ko tero ma oororo omburo tewa. Ngu ko oningga ngundo ngu oni ururu erayagaku, gurano newende inoro, nguro nangge ko tewero ingoro, guragakuya newende biyomi ingoro, nguro koni ma tewa. Ene guraro konimo ngu sureyo kiniyetoni, ko guraro konimo ngu, ene ko gome tero yobasiyoro ko teyinowa. Ngundiro nangge, ye Anutro ko oni tero, nowoondoye bidodo beye yoweroyimo nguno nangge ma yewero. Ye nowoondoye ko eraya teweroyi, ngu ereremo kini. Eyingo.

Anutro Mamana Mande Nguro Eyingo

¹⁴ Yisas mande soweyoro gura yunoro eyingo. Parisi oni ngu, ene beyedoru gome ingoro, nguro hahangetenggo. Nguro ngu, Yisasdo mande nga bidodo etoni, ingoro, nguro ene yomooyinoro mande eyingo. ¹⁵ Ene Yisasdo yeyoro ero eyingo. Ye muriye gome nenengo ngu simoo bare yengo nowoondoye ingoote. Onindo oo bingami okootenggoku ngu, Anut doongeyimo ngu oo ngu buwoo biyomi googoose-dodo. ¹⁶ Mamanaro mande nguya Anutro in-

gondudu eyingo oniro mandeye oode oode omburo, Sonoyeroyingo Yon nguro naruno. Ene Yonro narunonggo omburo, wenga ataga nga, ngu Anutro mande gome mesarango ngu Anutro yoyo pawanonggo tunootero, ende bidodomo oorowute. Oni simoo bare bidodo ngu yoyo pawangga ngu newendemo uwero yanggango oorengo yetenggo. ¹⁷ Kootuyisina, sambo ende mera nga nguya oororo kinitetoni, ene mamana mande ngaro gumi bodaga ngu hamoo oorengo ma kinitewa. Eyingo.

Yisasdo Erambarisa Toongoweroyi, Nguro Muri Eyingo

(Matiyu 5:31-22; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ Oni simoo bidodo enengo bare sumooye yoyokoro bare songo yoyoro, nguno ene erambarisa oruweroyi ngu yomburiyootenggo. Kuri kameyimbo ene yokowoku ngu, ene erambarisa oruweroyi mamana mandega ngu yomburiyowo. Simoondo bare gura yooteku ngu, asa, Anut doongeyimo, ngundo bare erayaga ngu yomburiyeroote. Eyingo.

Angoyi Oni Lasaras Ko Beye Sitowinidodo Oni Urungga Nguya Nguro Mande

¹⁹ Yisasdo mande gura eyingo. Kurimi beye sitowinidodo oni gura oruwo. Ene suwooyi sano towi nengguro gome gomemu nanggetero, kumba dagoyi gome ngu yemuro ootooro, ngunonggo ene suwooyi sano oowari gome ninggurimu nangge nero oni oni tero, oororo omburo teroruwo. ²⁰⁻²¹ Ngu sitowinidodo oni urungga nguro yamuko dabemimo nguno, oni angoyi

gura oruwo. Ngu oowooyi Lasaras, ngu mam-bubo goweyi kondibo yeni kini teyingomu, ngu sitowinidodo oningga nguro yamuko dabemimo bibitero, oowariro ngguyinggayi tero oruwo. Ngu sitowinidodo oningga ngundo oowari neya sosorango yeni merako soretoningga newe, ero Lasaras hahangero, ingondudu urungga tero oruwo. Ene yamuko dabemimo nguno bib-itero, oodoni, sebo mayero, enengo mambuniku meyaboro oruwonggo. ²² Kootuyisina, angoyi oninggaku kumooyingo. Anutro Engel onindo omburo, Lasaras gaboyi okooro yoro oorero, Ebaraham begowoomo yetoyi, bibitero oruwo. Kootuyisina, ngu sitowinidodo oninggaku nguya kumootoni merengooyingo. ²³ Ngu sitowinidodo oninggaku gaboyi oorero, ende biyomi de nombo buni ma kumooweroyingga, nguno uyingo. Uro, nguno ogingo urungga oorengo ingoro oode, ngunonggo doongetero, Ebaraham oriroko anduno kenootoni, Lasaras begowoomo bibitero oodori yeyoyingo. ²⁴ Ngundiro yeyoro, meno ero eyingo. Awa, Ebaraham, ge noro nowoondoyi teya, Lasaras sureyootooga, kandedibiyibo sono bodaga sanggaweya ombuya, mebunemo yeton-ingga bodaga gingo yeni. Ndadiro nguro, no de nombono moondene kookingo oorengo yetoni, nguro hahangero ogingo urungga ingooteno. Eyingo. ²⁵ Ngundiro etoni, ene Ebarahamndo gumi eyingo. Nangone, ge ingondudu te! Ge kuri merako keta ootooro nguno, oo gome gomemu bidodo kuri yomukowoku, nguno ge Lasaras ma hoorooweyingo. Ngundiro tetoyi, Lasarasdo ngu, ene oo biyomi nangge yoro oruwoku,

nguro ene ataga nga endemo ngano ngu, ene newende imaketoni oorooto. Ene ge ngu ogingo urungga ingooteku ngu! ²⁶ Oo gura nguya ingo! Noore ko ye kewooronanimu Anutdo kembe urungga ngundo siribo yeyingo. Ngundiro nguro, oni ngarokonggo yeroko oorowuweroyi nguya hamoo oorengo kini. Ko yeroko ngunonggo nooreroko ngano mayeweroyi nguya hamoo oorengo kini. ²⁷⁻²⁸ Ngu sitowinidodo oningga, ngundo ngguyinggayi tero eyingo. Ngundiroga ngu, Awa, ge Lasaras sureyootooga, nenengo awanemboro yano uya, noro konebane kandegura oorootenggoku ngu, ene nguno mande yanggango oorengo eya sodeye sobiyootoningga, ene mande ngu gome ingoro, ene nguya nga ende biyomi oorengonggano ngano ma ombuwanggo. ²⁹ Ngundiro etoni, ene Ebarahamndo nguro mandeni gumi eyingo. Ene Mosesro mande ko Anutro ingondudu eyingo oni nguro mandeye nguya eneno oorooto. Ene komo ngu ingowanggo! ³⁰ Ngundiro etoni, sitowinidodo oningga ngundo gumi eyingo. Kini, Awa Ebaraham, oni gura ene kumooyingomundo ko ootoogero mayetoni, ngu kenoro ene soriyokoro ngu, asa, ene nowoondoye yowoorengowanggo. ³¹ Etoni, Ebarahamndo mandeni gumi eyingo. Ngundiro kini. Ene Mosesro, ko Anutro ingondudu eyingo oni, nguro mandeye ma ingoro keyoro ngu, asa, oni kumooyingo ngu ko ootoogero, ngundo mande etoyi, nguya ma ingoro, nguro nowoondoyemo nguya hamoo ma tewanggo. Eyingo.

17

Muri Biyomi, Ngundo Simoo Barero Nowoon-doyemo Hamoo Teyingo Ngu Yomburiyoote (Matiyu 18:6-7, 21-22: Mak 9:42)

¹ Yisasdo enengo kirikiri onino eyingo. Oo guradiro guradiro tunootero, ngundo simoo bare yoyeni, weti mbumbuwanu uwanggo. Oni ene oni gura yoro, weti mbumbuwa murimo nguno yewoku ngu, ngu oniyooge oorengo! ² Oni gura muri biyomi tewoku ngu, nguro uriyi ene kondibo digi urungga yoro bungeyimo gosiyoro wendeyi newendemo oorongooyi utoni kumoowa. Nguro uriyi ngu, ngu urungga. Ene oni gura simooye nowoondoye yomburiyooteku ngu, asa, nguro uriyi ngu, ngu kowuri kondibo urungga oorengo. Yengomboro ingonda teyi! ³ Gengo konegegado weti mbumbuwaga tetoningga ngu, ge kenoya sanggiri teyinootooga, ene newende yowoorengootoningga ngu, ge komo enengo wetini ngu andangeyinoya wongooga utoningga kabeteyino. ⁴ Ene naru gurananggemo geno weti mbumbuwa tambu kandegura gidemboru eraya tero, ngu sanganimo nguno nangge tambu kandegura gidemboru eraya omburo, geno ngguyinggayi tero ewa. No nowoondone yowoorengoote, eya etoningga ngu, asa, ge komo weti mbumbuwani andangeya wongooga utoningga kabeteyino. Eyingo.

Nowoondoyemo Hamoo Teweroyi Nguro Murini

⁵ Aposel onindo Oo Bidodo Simburi urungga, Yisas nguno ero eyingo. Ge komo nooreno

nowoondonanimoo hamoo nga yega yanggango yeni. ⁶ Etoyi, oo bidodo Simburi urungga ngundo eyingo. Ye nowoondoyemo hamoo teyingo bodaga oodoni ngu, asa, ngundo ye mete Anutro ko urungga tewanggo. Yo, hamoo oorengo, ye nowoondoye hamoo teyingo ngu bodaga ngu Masitet yuwooyi ngundiro ngu, asa, Anutdo ngu tetoni, urungga oorengo yewa. Anutdo yeno ngundiro tetoni ngu, ye mete ngu dega nguya ewanggo. Ge gengo damoningge ukeya toongeya uya wendeyi sono koongeyingo kewoorokono uya nguno dika ero etoyi ngu, asa, ene yengo manggoye keyoro ngundiro tewa. Eyingo.

Ko Oni Muriyemboro Mande

⁷ Yisasdo mande adingayi gura eyingo. Ye gurado enengo kirikiri oni gura ene kono mera doongooro, ngundi Sipsip boga ngu sobowooro oode ngunonggo mayetoni, ye sodedo ngandiro ma ewanggo. Sodedo ombuya bibiteya oowari neya ootoo. ⁸ Etoyi ngu, ene ngandiro ewa. Ge noro oowari kaya yomosiyoya, oo gidarega yomosiyootooga, oo dedoningga wendoya, no nunootooga, nero sono nguya nero yokootoowe, arisa, gebana kootu oo nero sono nguya newa. Eyingo. ⁹ Enengo kirikiri oningga, ngundo manggowo keyoro oo bidodo temukootoni, sumange teyinoro esosootewa, bine? Kini, ngu enengo ko nangge. ¹⁰ Ngundiro nguro, ye nguya, Anutdo etoni, ye oo bidodo ewoku ngundiro temukoro ngu, arisa, ye ngandiro ewanggo. Noore ko oni biyomi, noorengombo ko oo nangge teteto. Yo, oni Anutno newende hamoo teyingo ngu Anutro

oo ewoku ngu temukootoni, nguro ngu merako ngano onindo oni oni teyinowero, nguro ma ingowero. Kini, enengo uriyi hamoo ngu sambo endemo nguno oorooto. Eyingo.

Yisasdo Gori Mambudodo Oni Kande Eraya Yoyeni, Metemi Teyingo

¹¹ Yisas Yerusalem oorowuwero Galili Sameriya mera erayaga ngu kewoorokuri oorega ngu keyoro oorowuyingo. ¹²⁻¹³ Ngu naruno, Yisas ene ende gurano uro tunootetoni, oni gori mambudodo kande erayagobo omburo, oore dabemimo songo orirokoyi dikaro, Yisasno meno ero eyingo. Yisas, oo etuyeroyingo oni, ge noorengo nowoondoyi teyunoya yomosihero! Eyingo. ¹⁴ Ngundiro etoyi, Yisasdo yowoorengoro yeyoro eyingo. Ye ooroya, Anutno wooro yeyingo onino nguno goweye etuyeroyi! Arisa, ngundiro etoni ngu, oni gori mambudodo yowoorengoro oorowuwotoyi, ooreko goweye moondeyemo mambuku besero toongetoni, goweye mete temukoyingo. ¹⁵ Ngundiro teyunootoni, ngu oni kande erayagaku nguromu gura, ngu Sameriya oningga enengo goweyi kenootoni, ko mete tetoni, nguro ene yowoorengoro, Yisasno ko oororo, meno manggaru tero, Anut bingami ero okooyingo. ¹⁶ Ene omukumundoongosinanggo Yisas tanggeyimo bagootero wetoro, Yisasno esootero eyingo. Eso, no gowene mete tetoni nguro ombutenoku nga! Eyingo. ¹⁷ Ngundiro etoni, Yisasdo ngu kenoro gumi eyingo. Nondo ngu kande eraya bidodo metemi tetenggoku, ero ingooteno. Kandegura gidemboro namoraya

ngu ndano oorootenggo? ¹⁸ Ndadiro nguro, ngu oningga ngu, ene Yuda oni kini, enesu nangge omburo, Anutdo oo goweyimo tewoku, nguro ero okoowo. Yuda oni kandegura gidemboro namoraya ngu ndano? Eyingo. ¹⁹ Yisasdo ngu Sameriya oninggakuya eyingo. Ge ootoogeya toonge! Gengo nowoondogemo hamoo, ngundo goyeni gowege metemi tete. Eyingo.

*Anutdo Enengo Simoo Bare Sobowooweroyi,
Narungga Ngu Ombuwa
(Matiyu 24:23-28; 37-41)*

²⁰⁻²¹ Naru gurano, Parisi onindo Yisas sumoo inoro eyingo. Ndawu narungano, Anutdo oo bidodo Simburi tero oo sobowooweroyi naruningga ngu ombuwa? Etoyi ngu, Yisasdo mandeye gumi ero. Anutdo oo bidodo Simburi tero simoo bare sobowooweroyi naruningga ngu ombutoni ngu, oni simoo baredo ngu doongeyembo tunoo ombutoni ma kenowanggo. Ene ngandiro ma ewanggo. Kenoyi nga oorooteku nga, ngundi, andusina oorooteku andu! Ingoyi! Anutdo oo bidodo Simburi tero oo sobowooweroyiga ngu ye nowoondoyemo oorooteku nga! Eyingo. ²² Yisasdo simoo bare oowooyingano mande emukoro yokoro ngu, ene yowoorengoro enengo kirikiri onikuno ero eyingo. Kootuyisina naru wengamo ngu namoko tunootetoni ngu, kowuri gura gura omburo ye wiriyerowaku, ngu naruno ye nowoondoye hahangero Oni Nangoni ombutoningga kenowero ero etenggo. Ene yengo ingondudu ngu ma keyowa. Kini, ene enengo

ingonduduni nange keyowa. ²³ Ngundiro ingootoni, oni songombo ewanggo. Kenoyi, Yisas oorooteku nga! Ngundi, ene kenoyi andusina oorooteku andu. Ngundiro etoyi ngu, ye nguro nowoondoyemo hamoo ma tero, ye oororo ngu ma keyowero. ²⁴ Ye ingoyi, sambononggo yowari soruyi ngundo sambo bidodomo himi yero oorowuwa. Ngundiro nange, Oni Nangoni nguro tunooteweroyi naruwo ngu sodedomangge ombuwa. ²⁵ Koretero, ene komo kowuri urungga koorowooro ogingo ingoro oodoni, ngu naruno, oni simoo bare oorootenggoku, ngundo mandeni sureyo kini ero kootu inowanggo. ²⁶ Nowaro naruno onindo muri biyomi teyingo, ngundiro nange Oni Nangoni narunimo nguya ngundiro tewanggo. ²⁷ Ngu naruno, ene oo simbo karo nero, sono nero, bare kameyoro oororo omburo tero, oodoyi, ngu naruno, Nowa wanggo newendemo utoni, sono tuwi urungga tunootero, ngundo oni simoo bare bidodo yutoro yomburiyeroyingo. ²⁸⁻²⁹ Lotro naruno nguya ngundiro teyingo. Ene oowari karo nero, nguro sonoyi nguya nero, ene oo uriyoro yoro, ko uriromu oni gidareganonggo beye yoro oowari koyi tero, miro, yawudada tero ya yeroruwonggo. Ngundiro tero oodoyi, Lot ngu Sodom ende yokoro toongeyingo. Ngundiro toongetoni, sambononggo de sorudodo, ko digi kookingo ndindingo biyomi oni kumooweroyimu sambo sono ngundiro omburo, ngundo oni simoo bare bidodo yomburiyerootoni kumoomukoyingo. ³⁰ Ngundiro nange, Oniro Nangoni tunooteweroyi naruwomo ngundiro tewa.

³¹ Ngu narungga nguno oni gura ene ya sanganimo awuno oorero, oode, ngunonggo enengo oo sitowi ya newendemo oodoni ngu yowero ya newendemo ma uwa. Ngundiro nangge, oni gura kono toongero oode, ngunonggo ene ko endemo mayero sitowi yoweroyimboroma ingowa.

³² Ngundiro nangge, ye Lotro bareyimo nguno ingoyi. (Ene Sodom endemo ko doongetetoni nguro Anutdo kowuri inoro ureni kumooyingo.)

³³ Ene oni gura enengo keta goweyiga nguro gome sobowoowero nangge ingoro ngu, ene oruweroyi ngu gome dowooro soorengoro oode ngu, asa, kootuyisina naru wengamo, ngu ketaningga ngu oonootewa. Ene oni gura enengo keta oruweroiyiga nguro ma ingondudu tero oruwero kini. Ene Anutro koni nguno yetoni oruwaku ngu, asa, ene enengo gaboyi sambo endemo keta gome suwooyi sano oruwa. ³⁴ Yo, no yeno eteno. Ngu suwoongga, nguno Yisas enengo oni simoo bare ko ombuteku naruno, oni eraya yaba gurano werewariku, ene suwoo kewooroko oni gura Anutdo andangero yoro, guranangge yokootoni oruwa. ³⁵ Bare eraya oo manongoyingo kawero yowoorengoro yeworiku, Anutdo gura yoro, gura yokootoni oruwa. ³⁶ Oni simoo eraya kono oruworiku, ene Anutdo ngu simoo erayagaku gura yoro, gura yokootoni kono oruwa. ³⁷ Ngundiro etoni ngu, Yisas enengo kirikiri onikundo ngu mandega ngu ingoro sumoo eyingo. Urungga Oo Bidodo Simburi, ngu ooga eteku ngu ndano tunootewa? Eyingo. Ngundiro etoyi, Yisasdo mande gumi eyingo. Oni kumooyingo bingongga oorooteku musiyongga nguno, oni simoo bare

ingootenggoku, ngu karakambi bawooro mayero yowuruwoowango. Eyingo.

18

Bare Wabugado Mande Wirikoyingo Onindo Hoorooweneroyi Ero Nguro Mande Adingayi

¹ Yisasdo mande adingayi gura enengo kirikiri oni eyingo. Ene naru bidodomo Anutno yemboongero oruweroyi ene sureye ma kini yewa. ² Ene ngandiro eyingo. Ende gurano mande wirikoweroyi oni gura oruwo. Ngu oningga mande wirikoweroyiga ngu, ene Anutro ma sosoreyingo, oni simoo barero nguya ma nowoondoyi teyunooto. ³ Bare wabu gura ngu endemo nguno oruwo. Ngu bare wabuga, ngundo ngu mande wirikoweroyi oninggano nguno suwooyi sano omburo, ngguyingayi tero eroriyingo. Noro mundi onindo yomburinerowero tetenggo. Ge hoorooweneroya mandene yomosiyo. Eyingo. ⁴⁻⁵ Ngundiro tetoni, naru pirungga, ene ngu bare wabuga ngu ma hooroowewero eyingo. Kootuyisina, enengo ingondudunimo ingowo. No Anutro ma sosoretenoku, nguro no simoo barero ma ingoro yomburiyeroooto. Ene nga bare wabuga ngando suwooyi sano enengo mande mandeni yomosiowero, no eririneroro ooroote. Yokowanoku ngu, ene komo ngundiro eririneroro oodoni, surene kini yewa. Ngundiro nguro, no komo ene hooroowero mandeni ero yomosiowano. Ero eyingo. ⁶⁻⁷ Urungga Oo Simburi ngundo eyingo. Eririterootoni, nguro

nangge mande wirikoyingo oni biyomingga, ngundo bare wabuga nguro mandeningga ngu yomosiyooyingo. Asa, Anutdo enengo oni simoo bare sooreyerero rogo tewoku, nguro mande mandeye yemboongeyega suwooyi sano, naru rogono tetenggokungga, ngu Anutdo nguro nowoondoyi urungga tero, hoorooweyerero mandeye yomosiyooyunoro oruwa. Ene sodedo hoorooweyerowa. ⁸ No yeno eteno. Hamoo oorengo, ene sodedo enengo simoo barero kowuriyemo hoorooweyerowa. Ene kootuyisina, ngu Oni Nangoni, ngu omburo, ngu naruno, ene mera ngaro oni simoo bare yeyootoni, ene nowoondoyemo hamoo tero oorootenggo, bine, ngundi kini, bine? Eyingo.

Parisi Oni Ko Gabumanro Beye Yoro Yowuruwooyingo Oni Nguro Mande Adingayi

⁹ Oni gidaregado enengomboro ingoyingo ngu, ene hamoo oni nenengo oorengo ero ingoro, ene oni gidaregaya ngu, ene ngandiro ingoro etenggo. Oni biyomi, ero ingootenggo. Ngu oni nguro Yisasdo mande adingayi ero eyingo. ¹⁰ Naru gurano, oni eraya yambo ya oowooyi Tembel nguno, yemboongewero oorowuworiyo. Ngu oni erayaga ngu, gura Parisi, gura Gabumanro beye yoyingo oni. ¹¹ Ngu Parisi oningga ngu dikaro, enengo newendemonggo, ngandiro yemboongeyingo. O Anut, no oni gidarega ngundiro kini, ngundo geno yemboongeteno. No yakaka ma tero ko mande godange ma eteno. No ooreko ooreko buribari se tero

ma endeyooteno. No nga beye yoyingo oningga ngandiro nguya kini! ¹² Kowooyingo gurananggemo tambu eraya no oowari roogo tero kundingiyi oorooteno. No oo bidodo yootenoku nguromu wesoowooro kande eraya nguromu guranangge ge gunooteno. Eyingo. ¹³ Ngundiro yemboongetoni, ene Gabumanro beye yoyingo oninggaku oriroko anduno dikaro, ngunonggo ene sambosina doongetewero oyimo yoro, nguro bagootero yemboongerero eyingo. O Anut, no weti mbumbuwadodo oni! Ge gengo sumange ayibige ngu yoya wirinero! Eyingo. ¹⁴ Yisasdo mande soweyoro gura eyingo. Ngu beye yoyingo oningga ngu, Anutno newende hamoo yero, enengo oowooyi ma okooyingo. Nguro no yeno eteno. Ngu beye yoyingo oningga ngu, Anutdo nguya oni nenengo ero etoni, ene ootoogero, enengo yano oorowuwo. Ngu oni guraga ngu ene kini. Oni gura enengombo bingami ero okootoni, oowooyi urungga teteku ngu, Anutdo oowooyi dowooro woosoodoni omburo, kootu tewa. Oni enengo oowooyi bingami ma eteku ngu, asa, Anutdo oowooyi bingamidodo teyinowa. Eyingo.

*Yisasdo Simooye Bobodi Kumana Yunoyingo
(Matiyu 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ Oni simoo baredo simooye bobodi yoyoro Yisas tanggeyimo mayetoyi nguro Yisasdo kandeyi tabayemo yero, kumana yunoweroyimboro. Ene kirikiri onindo ngundiro yeyoro sanggiri tero manggaruyeyoyingo. ¹⁶ Ngundiro tetoyi, ene Yisasdo simooyeku negoyerootoni, tanggeyimo ombutoyi eyingo. Ye komo ingyoi!

Yengo nowoondoye bidodo Anutno yetoyi ngu, simooye bobodibo enengo awanamoye nowoondoye yunootenggoku ngundiro. Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo simoo bare enengo sobowooteku, ngundiro oni nguromu. ¹⁷ No yeno hamoo oorengo eteno. Oni ene Anutro newendemo hamoo oorengo ngu ma oorooteku ngu, simooye bobodibo awanamoyemboro nowoondoyemo hamoo tetenggoku ngundiro ma tero ngu, asa, ngu oningga ngu, ene Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo oni simoo bare sobowooteku nguno ma uwa. Eyingo.

*Sitowinidodo Oni Tabangonggado Omburo,
Yisas Sumoo Inoyingo*

(Matiyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Naru gurano, sitowinidodo oni tabango gurado omburo, Yisas sumoo inoro eyingo. Oo etuyeroyingo oni gome, no ndawu oo gura gomengga tero ngu, no keta suwooyi sano sugi sugi oruwano? Eyingo. ¹⁹ Ngundiro etoni, Yisasdo mande gumi ngandiro eyingo. Ge ndadiro nguro, noya oni gome, ero ete? Anut nangge, ene oni gome. ²⁰ Ge mamana mande ngu, ge kuri kandangero ingoote. Ge buribari ooreko ooreko barese muringga ngu ma tewero, oni ma ureyi kumoowero, oo yakaka ma tewero, oni dobooge goweyi sanggawero mande kootuyisina ma ewero, awanangge tanggeyemo torige kabengo ootoo. Eyingo. ²¹ Etoni, ngu tabango oningga ngundo mande gumi eyingo. Ngu mamana mande ngu bidodo no kuri simooyemonggo keyoro yade omburo

ataga nga. Eyingo. ²² Yisasdo ngu mande ngu ingoro eyingo. Ge oo guranangge ngu ge kuri ma teyingo. Ngu gengo oo ngu bidodo oni songomo uriyoya beye yo. Nguro beyeni ngu bayeteya, angoyi oni ngu yuno. Ge ngundiro tero ngu, asa, gengo oo gome sambo endemo oruwa. Ngundiya teya, ge ombuya, no keneroya endeyo. Eyingo. ²³ Ngundiro etoni, ngu tabango oningga, ngu mandega ngu ingoro, newende kowuri oorengo ingoyingo. Ndadiro nguro, enengo sitowini beyeni urungga nguro ingoro. ²⁴ Yisasdo ngu oni tabangonga nguro newendemonggo ingooteku ngu, enengo beye sitowini nguro biyomi ingowoku ngu, kenoro eyingo. Oni sitowiye urunggadodo ngu, ene nowoondoye bidodo Anutdo hoorooweyerootenggoku, nguno uweroyi kowuri urungga. Oni beye sitowiyedodo ngu, ene nowoondoye bidodo enengo beye sitowiye, ngundo hoorooweyerowa ero nowoondoye bidodo nguno yetenggo. ²⁵ Nguro ngu, bo urungga ngu nggusi newendekuri uweroyi ngu kowuri. Ene beye sitowidodo oni ngu, newende bidodo beye sitowinimo yero oorooteku ngu, ngu oningga ngu, ene Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo simoo bare soboworo oorooteku, nguno uweroyi ngu kowuri oorengo. Ero eyingo. ²⁶ Ngundiro etoni, oni simoo baredo ngu mandega ngu ingoro eyingo. Ngundiropa ngu, onendo ene mete suwooyi sano keta oruweroyiga ngu yowa? Eyingo. ²⁷ Yisasdo enengo ingonduduni ingoro, mande gumi eyingo. Oo onindo ma teweroyi ngu, Anutdo ngu oo ngu ene mete

temukowa. Eyingo. ²⁸ Ngundiro etoni, Pitando eyingo. Noore noorengo ende oo sitowinani ngu bidodo yokomukoro, noore mayero ge kenggeroro endeyooteto. Eyingo. ²⁹⁻³⁰ Ngundiro etoni, Yisasdo mande gumi eyingo. Hamoo oorengo no yeno eteno! Oni bidodo Anutro mandeni koyi teweroyi ngaro ingoro, nguro ene enengo ende, ya, bareyi, simoongo, konebeyi, eweyi, nemi, ngu yoyokoro mayetenggo. Ngu oo yokowonggoku, ngu Anutdo wendangero oo urungga oorengo ataga yunoro, ko kootuyisina naruno nguya yunootoni, ene nguno suwooyi sano keta oruweroyimu, ngu yowanggo. Eyingo.

*Yisasdo Enengo Kumooro Ko Ootoogeweroyi
Nguro Tambu Kabusayiga Eyingo
(Matiyu 20:17-19; Mak 10:32-34)*

³¹ Yisasdo enengo kirikiri oni kande eraya kegidemboro eraya yoyoro, songo oororo ero eyingo. Ingoyi, noore Yerusalem oorewato. Anutro ingondudu eyingo onindo, Oni Nangoni, nguro mande ero nakangoyingo ngu bidodo engge yeni tunootewa. ³² Ene yoro oni sowe gidarega Yuda oni kini ngu kandeyemo yero yunootoyi, ngundo kootuyisina, mandeni biy-omi ero utoro, yomooyinoro, mukendoro, gisaruboro utoro, ureyi kumoowa. ³³ Ene naru kabusagomo, ene merenonggo ko ootoogewa. Eyingo. ³⁴ Ngundiro etoni, enengo kirikiri onikundo ngu mandega nguro muri nowoon-doyemo ma himi yetoni ingoyingo. Kirikiri onindo ngu mandega Yisasdo eteku, nguro ingondudu gome ma teyingo.

Yisasdo Oni Doongeyi Kiringongga Yomosiyoyingo

(Matiyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Yisasdo ene Yeriko ende namoko mayeyingo. Oni doongeyi kiringongga oore dabemimo ootooro, ngunonggo ene oni simoo bareno beye ooro ngguyinggayi tero, kira ero oruwo. ³⁶ Ngu oni doongeyi kiringongga, ngundo ingoworomu ngu, oni simoo bare oowooyingga oorengo mayetoyi, ngguye ingoro, nguro ene oni sumoo yunoro eyingo. Ngu oni ngu ndawu ooga tetenggo? Eyingo. ³⁷ Ngundiro sumoo etoni oni songokundo, ngu oni doongeyi kiringonggakuno eyingo. Nasaret oni Yisasga ngundo mayete. Eyingo. ³⁸ Nguro ngu, oni doongeyi kiringonggaku ngundiro ingoro, ene meno ero eyingo. Yisas Dewitro osiyi, ge noro nowoondoyi tenuno! Eyingo. ³⁹ Oni koretewonggokundo manggaruwooro eyingo. Ge nenete! Etoyi, ene ngu ma ingoro ingoro, ene meno urungga ero eyingo. Yisas Dewitro osiyi, ge noro nowoondoyi tenuno! Eyingo. ⁴⁰⁻⁴¹ Ngundiro meno etoni, Yisas ingoro, omburo dikaro eyingo. Ngu oningga ngu yoya, no tanggenemo ngano ombuyi! Etoni, oninggaku yoro Yisas tanggeyimo ombutoyi, Yisasdo sumoo inoro eyingo. Nondo ndawu ooga tenggunowero ingoote? Ero sumoo etoni, ngu oni doongeyi biyomingga, ngundo mandeni gumi eyingo. Urungga Oo Bidodo Simburi Simbune, no doongetero, mera oo kenowero ingooteno. ⁴² Etoni, Yisasdo eyingo. Doongeteya keno! Gengo nowoondogemo hamoo teyingongga, ngundo yomosinggerootoni, ge ko

mete tete. Eyingo. ⁴³ Yisasdo ngundiro etoni ngu, oni doongeyinggaku sodedomangge metemi tero doongeteyingo. Ene doongetero mera kenoro, Yisas keyoro endeyoro, ene Anutro bingami urungga oorengo ero okooyingo. Oni simoo bare ngundiro kenoro ngu, ene nguya Anut oowooyi bingami ero okooyingo.

19

Sakiyasro Mande

¹ Yisas oororo, Yeriko ende newendemo uro, oorowuwero teyingo. ² Yeriko nguno oni gura oruwoku, ngu oowooyi Sakiyas. Ene ngu Gabumanro beye yoyingo oningga nguro tabango, ene digi beye sitowinidodo. ³ Ene Yisas kenoro ingoweroyimboro Yisas ngu onendo ero, nguro kenowero hahangero oruwo. Ene oni simoo bare urunggado doobengootoyi, nguro ene ma kenoweroyi teyingo. Ene oni ootuwoo oorengo tondongo nguro ene Yisas kenoweroyi kini. ⁴ Sakiyas ingoyingo. Yisas ngu, ene ngu oorega ngu keyoro ombuwa, ero ingoyingo. Nguro ene koretero kendutero oororo, de oorero ngunonggo gome kenowero, ero teyingo. ⁵ Yisasdo ngu oorega, ngu keyoro yade omburo, Sakiyasdo oruwoku degaku damonimo omburo, randoro de sanganimoo doongetero, kenoro eyingo. Sakiyas, ge sodedo merako ombu! Ataga no komo gengo yano geya oruwaro. Eyingo. ⁶ Sakiyas ngundiro ingoro, ene sodedomangge somooruruwooro merako omburo, ene newendemonggo oni oni tero,

nguro Yisas yoro, enengo yano oorowuyingo.
⁷ Oni bidodo ngundiro kenoro, sanggiri tero boguwooro eyingo. Yisas kenoyi! Ene weti mbumbuwadodo oni Sakiyas, nguro yano uro, nguya oorooteriku eke! Eyingo. ⁸ Sakiyas ene Yisas kenoro, enengo weti mbumbuwa tewoku, nguro ingoro, newendemo hamoo tetoni yowoorengoyingo. Nguro Sakiyas ootoogero dikaro, Urungga Oo Bidodo Simburi Yisasno eyingo. Oo Bidodo Simburi Urungga, ge ingootooga, no nenengo oo bidodo kewooro oorengo wesoowooro, gumi gura ngu angoyi oni bayetero yunowano. Ene nondo oni gidaregaro beye oo kingo ganayeroro yowonoku ngu, nobana gumi ataga tambu namoraya namoraya yunowano. Eyingo. ⁹ Yisasdo ngu ingoro, mandeni gumi eyingo. Ataga Anutdo nga yano oni simoo bare nga yoyoote. Ndadiro nguro, nga oningga nga, ngu Ebarahamro osiyi gura. ¹⁰ No Oniro Nangoni, nondo oni oonootero oorootenggoku ngu ereweyeroro ko yoyowero ombuwono. Eyingo.

Ko Oni Kande Eraya Beye Yoyingo Ero Nguro Mande Adingayi

¹¹ Yisas Yerusalem ende namoko mayetoni, nguro oni simoo bare ngandiro ingoyingo. Ataga, Yisas Yerusalem oorero utoni ngu, Anut enengombo sobowoowero yi naruwo ataga tunootewa, ero ingootenggo. Nguro oni simoo bare enengo mande ingootoyi, Yisas mande adingayi gura eyingo. ¹² Ene ngandiro eyingo. Naru gurano, oni urungga ene oriroko ende gurano

toongewero, nguno ene oowooyi urungga oo bidodo sobosobo koreteyingo oowooyi ngu etoyi, ene ko mayewa. ¹³ Ngu oningga, ngundo enengo ko oni kande eraya negoyerooni ombutoyi, beye 20 Kina ko oni guranangge nangge yunoro eyingo. Ye nga beye ngando ko teya nguro gumi yoya soweyoya yeyadoyiga, no ko yowoorengoro mayero yeyowano. Eyingo. ¹⁴ Enengo ende gobooro onikundo oo sobosobo tewero toongewoku, nguro ene ngu oningga ngu yokoyingo. Ngundiro nguro, ene enengo oni gidarega sureyerooyi, keyoro, saro eyingo. Nga oningga ngando oni urungga tero noorengo sobosobo koreteyingo oodoni, ngu ma ingowato. Eyingo. ¹⁵ Ene ma ingoro, nguro ene oo bidodo sobosobo koreteyingo orini, ero rogo tewonggo. Oni urunggado mande ngundiro ingoro, arisa, yade yade enengo merakko ko mayeyingo. Oni nondo kuri beye yunowonomu, ngu negoyerooyi, mayetoyi eyingo. Nondo kuri beye yunowonoku ngu koyi tero, nguro gumi ndadiro yowonggoku, ngu etoyiga, ingoowe eyingo. ¹⁶ Nga, koreteroga ngundo mayero eyingo. Urungga, gedo kuri beye doobe eraya (20 Kina) nunootoyi, ngundo ko teroodoowe, nguro gumi yowonoku ngu, onibiga (200 Kina) tunootewo. ¹⁷ Ngundiro etoni, ngu oni urungga ngundo ingoro, gumi eyingo. Ge ko oni gome! Ge ko gome yanggango tewo! Ge oo bodaga ngu gome soboworo koyi tewo. Ngundiro nguro, no ge goyewe oni urungga tero, ende kande eraya nguro sobosobo oruwa. Eyingo. ¹⁸ Arisa, Ko oni erayayiga ngundo omburo eyingo. Urungga, kuri gengo beye doobe

eraya (20 Kina) nunoyingoku, no ngundo ko tero, gumi yoro yeroodoowe, doobe kande eraga (100 Kina) tunootewo. Eyingo. ¹⁹ Ngundiro etoni, asa, oni urunggakundo gumi eyingo. Gome oorengo! No ge goyewe oni urungga tero, ende kandegura nguro sobosobo oruwa. Eyingo. ²⁰⁻²¹ Asa, ko oni kootungga ngundo omburo eyingo. Urungga, ge kuri doobe eraya (20 Kina) nunoyingomu ngu nga. No nga yoro, oororo, torige towimbo doobemooro oongootoowe oorooteku nga! Ndadiro nguro, no ge geyootenoku ngu, ge oni sanggiri nguro, oni gurado oo yetoni ngu, gedo ngu ooga ngu yoote. Oowari oni gurado miteku ngu, gedo oo ngu sero engge yoote. Ngundiro nguro, no gengo sosorero nguro yetoowe oorooto. Eyingo. ²²⁻²³ Ngu oni urungga oo bidodo sobosoboga, ngundo sanggiri urungga tero eyingo. Ge ko oni biyomi oorengo! Gengo mandege, ngundo goyeni, ge mandedodo tete. Ge ingooteku ngu, no oni sanggiri oo oni songombo yetenggoku ngu no yooteno. Oni songombo oowari mitenggoku ngu, nondo ngu sero yooteno, ero ete? Ndawugaro ge noro beyega nga, oni beye yowooraringoweroyi oni yunootoyi, ngundo ko tetoyi, no omburo, nenengo beye nga gumi yoro, nguro duwoo nguya gura yoweroyi? Ero eyingo. ²⁴ Ngu oni urungga ngundo oni tanggeyimo dikayingokuya eyingo. Ye ngu beye doobe eraya (20 Kina) ngu sobiyoya, oni beye onibiga (200 Kina) ngu inoyi! Eyingo. ²⁵ Ngundiro etoni, ngu onikundo, oni urunggakuno eyingo. Urungga, nga oningga nga, ngu ene onibiga (200 Kina) kuri yowo! Eyingo. ²⁶ Oni ene ingondudu gidarega Anut Oo Bidodo

Simburi Simbunani, ngundo simoo bare enengo sobowooteku, nguro muriye sowoonga watayi, asa, Anutdo ngu enengo ingondudu ngu soweyoro urungga inowa. Asa, ene oni gura ngundiro ingondudu bodaga ngu oodoni nguro ma koyi tero ngu, asa Anutdo enengo ingoyingo bodagaga ngu bidodo yoro yokowa. ²⁷ Ene noro mundi oni, ngundo no enengo sobosobo ma oruwero ewonggoku, ngu oni ngu yoyoya, ngano ombuya, nenengo doongenemo yureyiga kumooyi. Eyingo.

Yisas Yerusalem Endemo Bingami Ngguyidodo Oororo Uyingo

(Matiyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Yon 12:12-19)

²⁸ Yisasdo ngu mande ngu ero yokoro, ene ootoogero koretero ene Yerusalem oorowutenggoku oorega ngu keyoro oorowuyingo. ²⁹ Yisas yade yade oororo Betipas ko Betani ende erayaga ngu namoko mera puri oowooyi Olib, ngu damonimo mayero, ngunonggo enengo kirikiri oni eraya sureyerooni, koretero oorowuworiyo. ³⁰ Yisasdo kirikiri oni erayaga nguya ero eyingo. Yari andu endegano anduno ooroya, uya Hos gura oowooyi Donggi duriyo gura gosiyootoyi oorooteku ngu, gurado kuri ngu sanganimo ma bibiteyingonga ngu kenoya, yoya omburi. ³¹ Ngu Donggiga nguro kimbonayi wesiyootoriga, oni gurado ewaku ngu, yari ndawugaro ngu wesiyoro yowero, eya etoningga ngu, yari ngandiya eri. Urungga Oo Bidodo Simburi, ngundo ko tewero ngundiya eya

yoya omburi. Eyingo. ³² Asa, kirikiri oni erayagaku mande ngundiro ingoro oororo, oo bidodo Yisasdo ewoku, ngundiro nangge kenoworiyo. ³³ Kirikiri oni erayagaku, ene Donggi duriyo kimbonayinggaku wesiyowootori, nguro simbukuriyibo yeyoro, sumoo eyingo. Yari ndawugaro ngu Donggi nangoningga ngu wesiyooteri? Eyingo. ³⁴ Kirikiri oni erayagakundo gumi eworiyo. Urungga Oo Bidodo Simburi, ngundo ko tewero ewokuro eworiyo. ³⁵ Arisa, kirikiri oni erayagaku Donggi nangoni duriyogaku yoro Yisasno ombuworiyo. Ngundiro tero, yoro omburo, enengo towikumba ngu Donggi duriyogaku sanganimu yomiyingo. Ngundiro yomitoyi, Yisasdo ngu sanganimu bibiteyingo. ³⁶ Yisasdo Donggi sanganimu bibitero oorowutoni, asa, simoo baredo enengo nengguro andangero oorekanare yomitoyi, Donggi ngu sanganiwoore oorowuyingo. ³⁷ Yisas yade omburo, Olib puriwoore ooregaku yokoro uyingo. Ngundiro utoni, asa, Yisas enengo kirikiri onikuya oni songo urungga nganoku nguyaya, ene Yisasdo bibitero utoni, kenoro, ene oo bidodo onindo ma teweroyimu ngu tetoni kenoyingoku, nguro ingondudu tero, nguro ene damoni yero, Anut bingami ero okooro, oni oni teyingo. ³⁸ Ngundiro tero, ene meno moguru tero eyingo. Noore enengo bingami ero okoowato! Anutdo kumana nga oni sobosobo koreteyingongga nga inootoni, ene Oo Bidodo Simburi Urungga, ngu oowooyimo ombuteku ngu! Oni bidodo Sambo endemo oorootenggoku nguyaya, ene komo Anut urungga awuno oorengo oorooteku, nguro oni

oni teya, bingamini duridarinidodo teyingo! Eyingo. ³⁹ Yisasro kirikiri onindo ari moguru tetoyi, Parisi onindo kewooroyemo ootooro, ngunonggo ngundiro yeyoro Yisasno eyingo. Oo etuyeroyingo oni, gengo kirikiri oni kenggemo oni nga manggaruyeroya etooga, ari moguru nga yokoyi! Eyingo. ⁴⁰ Ngundiro etoyi, ene Yisasdo gumi ero eyingo. No yeno hamoo eteno! Ene manggoye gosiyoro nenetetoyi ngu, arisa, digi merako nga enengombo ero moguruwoowanggo! Nondo nga oni nga manggoye ma gosiyerowano. Ene komo Anut oowooyi ero okoowanggo. Eyingo.

Yisasdo Yerusalem Endeboro Sendoyingo

⁴¹⁻⁴² Yisas ende namoko tunootero, ene Yerusalem ende kenondadangero, oni simoo barero sendoro eyingo. Ye Yerusalem oni simoo bare gowugowurongo! Nondo ombuwonomu ngu, ye nowoondoye imakeyingo muri ngu, ye Anutya gobooro yeyi etoowe, ene ye nguro ma ingondudu tetenggo. Ene ye yokootoyi, nguro Anutdo oo doongeyemo oongooyunootoni, ye ma kenowonggo. Ene ataga ngu naruni kini teteku nga! ⁴³ Ye ingoyi! Kootuyisina, naru gura tunootewaku nguno, yengo mudi oni ngu omburo, ebe urewero pawayeroro, mere sero woodoo yero, ende newendemo uro ye bidodo pawayeroro yutomukowanggo. ⁴⁴ Ngundiro tero, ene ye yengo simoo namboye nguya yomburiyeroro yoyokowanggoku ngu, ngu nguya kowuri koorowooro oruwanggo. Ene yengo digi gura yokootoyi, digi dobooyi

sanganimo ma oruwa. Ndadiro nguro, ye Anutdo naru ngano omburo yoyoro hoorooweyeroweroyi ngu ma ingowonggoku nguro. Eyingo.

Yisasdo Tembelno Oni Oo Uriyoro Beye Koyi Tetoyi Oweyeroro Tembel Yomosiyoyingo (Matiyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Yon 2:13-22)

⁴⁵ Ngu naruno, Yisasdo yambo ya oowooyi Tembel ngu newendemo uro, simoo bare yeyondandangetoni, oo uriyoro yoro, oororo omburo tetoyi, ngu oweyerootoni, oorero sayingo.

⁴⁶ Yisasdo ero eyingo. Anutro mandeno ngandiro nakangoyingo. Noro ya ngu yemboongeweroyi ya nangge oruwa! Eyingo. Ngundiromu, ene yendo ngu yeyi yakaka oniro kombiteyingo digi wondokoyi ngundirotete. Eyingo. ⁴⁷ Yisasdo naru bidodomo, Tembel yano mande muri gomemu ero etuyeroro oruwo. Ene Anutno wooro yeyingo oni nguro sobosobo mamana mande etuyeroyingo oni, ko Yuda simoo barero tabango oni, ngundo ureyi kumooweroyimboro oore ereweyingo. ⁴⁸ Ene oni simoo bare bidodo Yisasro mandeni ingoweroyimboro yanggango yetoyi, nguro ene teweroyi kini. Ngundirotete, tabango oni ene Yisas ureyi kumooweroyi oore gura ma kenoyingo.

20

Tabango Onindo Yisasro Koni Nguro Sumoo Inoyingo (Matiyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

1-2 Naru gurano, Yisas Tembelno muri gome etuyeroro, mande mesarango ngu simoo bareno wesiyoro ero oodoni, nguno Anutno wooro yeyingo oni, nguro sobosobo, mamana mande etuyeroyingo oni, ko Yuda simoo barero tabango oni, ngundo Yisasno omburo eyingo. Ge nooreno e. Ge ndawu sunggiga geno oodoni, ge ngunonggo ngu kongga ngu tete? Onendo sunggi ge gunowo? Eyingo. ³⁻⁴ Yisas enebana mandeye gumi eyingo. No nguya no mande guraro ye sumoo yunowero, ye nono eyi. Yondo sonoyeroyingonga ngu sambo endeboromu, ngundi merako oniromu nangge, bine? Eyingo. ⁵⁻⁶ Arisa, enengo nangge mande ero ingoro eyingo. Sambo endeboromu ewatoku ngu, enendo nooreya ewa. Ndadiro nguro, ye nowoondoyemo hamoo kini, ero ewa. Noore ngandiro ewatoku ngu, oo merako oni simoo barero ewatoku ngu, asa, simoo baredo sanggiri tero, digi yoro, ngundo noore yureyi kumoowato. Ene Yonro ngu nowoondoyemonggo ngandiro hamoo ingootenggoku ngu, Yon ngu Anutro ingondudu eyingo oni gura. Eyingo. ⁷ Ngundiro nguro, ene Yisasno mandeni gumi eyingo. Noore ma ingooteto. Ngu sono gimuyunoyingo mandega ngu Yondo, ndanonggo yoro mayewo. Eyingo. ⁸ Ngundiro etoyi, Yisasdo ngu oni tabango nguya gumi eyingo. Ngundiro nangge, no ndawu sunggigano ko tetenoku, ngu yeno ma ewano. Eyingo.

Oowari Ko Oni Sobosobo Biyomi Nguro Mande

Adingayi

(Matiyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Asa, Yisasdo ootoogero, ene nga mande adingayingga nga simoo bareno eyingo. Naru gurano, oni gurado Wayin kongga tero miyingo. Ene ngu Wayin kongga ngu, ene oni gidaregado sobowooya beye koyi teyi ero eyingo. Ngundiro tero, ko simburi ngu (Anutdo) ene toongero, ende orirokono naru pirungga nguno oruwo. ¹⁰ Wayin engge yoweroyi naruwomo, ko simburigakundo ko oni gura sureyootoni, enengo Wayin kono ko oni ko tewootoyi nguno oorowuyingo. Ko nguro oo engge gura inootoyiga, yoya ombuni, ero sureyoyingo. Ene kono ko onikundo ngu oninggaku dowooro utoro sureyootoyi, kingo kande enengo oni urunggaku tanggeyimo oorowuyingo. ¹¹ Ngundiro tetoyi, ko simburigakundo ko oni gura sureyootoni oorowuyingo. Kono onikundo ngunggaku nguya dowooro utoro yokoro sureyootoyi, kingo kande enengo oni urunggakuno oorowuyingo. ¹² Oni urunggakundo enengo ko oni tambu kabusayiga ngu soweyootoni oorowuyingo. Kono onikundo ngu ko oningga nguya utoro okooro kanggaroko oorongootoyi uyingo. ¹³ Ngundiro tetoyi ngu, ko simburi ngundo ingondudu tero eyingo. No ndadiro tewano? No nenengo nangone guranangge (Yisas) no nguro gome ingootenoku nga sureyootoowe oorowuwa. Ene nenengo nangone kenoro ene sosorero, enengo manggowo ingowanggo. Eyingo. ¹⁴ Ngundiro soweyootoni, omburo, ene oni kono ko tero oruwonggoku, ngundo doongetero, ko simburiboro nangoni

kenootoyi ombutoni, enengo nangge mande ero eyingo. Ngu oningga ngundo ngu kootuyisina eweyimbo oo ngu bidodo enendo yomukowa. Ngundiro nguro, noore ataga ene ureye kumoowa. Ngundiro tero ngu, asa, nga kongga nga, ngu oode noorengo yowato. ¹⁵ Ngundiro ero, sobowootoyi ombutoni, dowooro okooro, kanggaroko oorongooyi utoni, owero uro nguno utoro, ureyi kumooyingo. Arisa, Wayin kongga ngu simburibo ngu oniku ndadiro teyunowa? ¹⁶ Wayin ko simburi, ngundo ngu ko oniku bidodo yureni kumoomukootoyi, ngu Wayin kongga ngu oni songo gidarega yunowa. Ngundiro etoni, ngu oniku ngu mandega ngu ingoro gumi eyingo. Enengo ko sobosobo oni ngundo ngundiro muri ngu ma tewanggo. Eyingo. ¹⁷ Yisasdo yeyondandangero eyingo. Ngu mandega Anutro mandeno oorooteku, nguro muri ngu ndadiro? Nga Anutro mande nakangoyingo ngano oorooteku ngu hamoo bine, asa, mande adingayi nguno ko oni biyomi enengo nangoni ureyi kumooyingo ngu nguya hamoo.

Nga ya nomonimboru u nongginingga ko onindo andangero yokowonggo. Ngungga ngu ya nomonimboru u nonggini koreteyingo. Eyingo. (Sam 118:22)

¹⁸ Oni bidodo songo songo Krayis Yisas kootu inoro ngu, ene ngundiro tero, ene ya nomonimboru u nongginingga, ngu sanganimo sorero, ene biyomi yewa. Ko biyomi tetoni, nguro ngu Krayis ko uriyi gumi biyomi teyunowa. Ngundiro nangge, ya nomonimboru u nonggini koreteyingo, ngundo ngu oningga ngu sangan-

imo sorero utoro yomburiyootoni, sosorango oorengo yewa. Ero eyingo. ¹⁹ Mamana mande etuyeroyingo oni, ko Anutno wooro yeyingo oniro sobosoboku, ngundo ngu ingowonggoku, ngu mande adingayingga nguno ko oni oo biyomi tewonggoku ngu, Yisasdo ene yosanggawero ete. Ngundiro nguro, ngu narungga nguno nangge dowooro ureyi kumoowero terogo, ene oni simoo barero sosorero, nguro yokoyingo.

Ngu Onikundo Digi Beye Gabumanro Tabango Koreteyingo Inoweroyi Nguro Yisas Sumoo Inoyingo

(Matiyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Mamana mande etuyeroyingo oni, ko Anutro wooro yeyingo oniro sobosobo, ngundo Yisas ureyi kumoowero oore erewero, nguro ene oni gidarega sureyerootoyi, omburo Yisas kenondadangero sobowooyingo. Ngu oni ngu enengo muriye biyomi ngu oongooro, ene oni gome nenengo eya eyi, ero godange teyingo. Ene Yisasdo mande biyomingga etoningga, nguro dowooro, Gabuman mande wirikoyunoyingo onino yeweroyimboru ngundiro teyingo. ²¹ Ngu onikundo Yisas sumoo inoro eyingo. Oo etuyeroyingo oni, noore ingootetoku ngu, gengo mandege ngu gome nenengo oorengo. Ge Anutro mande gome nenengo nangge oni simoo bare bidodomo etuyeroote. Ge oni goweye nangge ma kenoro ingoote. Kini, ge oni nowoondoye wirikoyeroro kenoote. Nguno noore ingootetoku ngu, gedo Anutro mande hamoomu nangge nenengo etuyeroote. ²² Ge ndadiro ingoote?

Noore Gabuman oni (Takis) beye inoweroyi ngu mete inowato, ngundi Anutno beye yewato, bine? Eyingo. ²³⁻²⁴ Ngundiro etoyi, ene Yisasdo enengo mande godange etenggoku, ngundiro ingoote. Nga oni ngando, ene no towootowoonerowero etenggo. Nondo guraro etoowe ngu, asa, enendo nosina mande sanggawero ewanggo. Ene ngundiro ingoro yokoro, enebana eyingo. Beye gura no etunerootoyiga kenoowe. Ngu Gabuman tabango gabogaboyi, ko oowooyi nguno oorootekungga ngu, oone oowooyi nakangootoyi oorootee? Etoni, ngu enendo gumi eyingo. Ngu Gabumanromu. Eyingo. ²⁵ Etoyi, Yisasdo eyingo. Arisa, Gabumanro oo ngu Gabuman inoyi. Anutro oo ngu, Anut inoyi. Eyingo. ²⁶ Ngundiro etoni, ene Yisas sodedo simoo bare doongeyemo dowooweroyi nguya kini. Ene bidodo Yisasro mandeni nguro ingondudu urungga tero, ingoyingomu ngu nenengo, nguro ene mandeni gumi gura ma eyingo.

Oni Kumooro Ko Ootoogeweroyi Nguro Yisas Sumoo Inoyingo

(Matiyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Sadusi oni ngundo oni kumooro ngu, ene ko ma ootoogewa, ero nowoondoyemo hamoo ingootenggo. Naru gurano, Sadusi oni gidaregado omburo Yisasno ngandiro eyingo. ²⁸ Oo etuyeroyingo oni, Mosesndo mande gura ngandiro nakangoyingo. Oni bare yoro oode, ene simoongo kinimo kumootoni ngu, ene kootuyisina, koneyombo ngu barega ngu

yoro, bareyi tero oruwa. Oode, nangoni tero, banemboro nangoni, ero ewa. ²⁹ Arisa, oni simoonggoro gura ngu kandegura gidemborora eraya oruwonggo. Koretero bayega, ngundo bare yoro, simoongo kini oode kumoowo. ³⁰ Arisa, erayayiga ngundo ngu barega ngu yoro oode, ene nguya kumoowo. ³¹ Kootuyisina, ngu koneyari kabusayiga oode ngu barega ngu yowo. Ngundiro nangge, ngu oni simoonggoro kandegura gidemboroga ngu bare guranangge ngu yoro simooye kini, kingo yoro, oode koomukoyingo. ³² Kootuyisina, ngu barega nguya simoongo kini kingo kumooyingo. ³³ Arisa, oni kumoononggo ko ootoogeyingo naruno ngu, barega ngu kameyi oorengo ngu oone? Kuri ngu oni simoonggoroga ngu bareye guranangge nguro. Ero eyingo. ³⁴ Ngundiro etoyi, Yisasdo mande gumi eyingo. Nga naruno ngano, ngu oni bare yoro, kameyi bareyi teweroyi murini ngu tetenggo. ³⁵ Ene oni bidodo Anutno nowoondoye hamoo teyingongga ngu, naru wengamo, ene ko keta ootoogero sambo endemo oruwanggo. Ngu naruno ngu, ene ko ma ebe yoyootero erambarisa ma tewari. ³⁶ Kini, naru gurano, ko ma kumoowanggo. Nguno, ene Anutro Engel oni ngundiro tero oruwanggo. Ene Anutro simoongo tero oruwanggo. Ngundiro nguro, Anutdo merenonggo yokutuyerooni ko ootoogewanggo. ³⁷ Mosesdo nguya oni kumoononggo ko yokutuyerowa, ero etuyeroyingo. Kurimi, Anutdo de bodagano de soru tunootero ngunonggo Mosesno ngandiro

eyingo. Ataga nga naruno ngano, no ngu gengo osi osingge Ebaraham, Ayisak, ko Yekob ngu Simbuye Anut, ero eyingo. Anutdo Mosesya mande eyingo. Osi osingge kuri kumooyingomu, enengo gaboye ngu ataga sambono keta oorootenggo. ³⁸ Anutga ngu oni kumooyingo nguro Anut kini. Kini, oni simoo bare Anutro nowoondoyemo hamoo tero kumoowanggoku ngu, nguro gaboye keta sugi sugi Yisasya oruwanggo. Anut doongeyimo ngu oni nowoondoyemo hamoo teyingomu, ngu ataga keta oorootenggoku, ko kuri kumooyingomu nguro gaboye keta oorootenggoku nguro Anut nguya. Eyingo. ³⁹ Yisasdo ngundiro etoni, asa, mamana mandero oni gidaregado mandeni gumi eyingo. Oo etuyeroyingo oni, ge hamoo nenengo mande enggemo ero ete. Eyingo. ⁴⁰ Nguro ene sosorero, Yisas ko ma sumoo inoyingo.

Yisasdo Parisi Oni Krayis Oowooyingga Nguro Sumoo Yunoyingo

(Matiyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Yisasdo eyingo. Onindo noya ngandiro etenggo? Krayis ngu Dewitro osiyi nangge, ero etenggo? ⁴²⁻⁴³ Ene ngundiro ero nguro Anutro yambo bukno ngu Dewitdo enengombo Krayisya eyingo.

Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo noro Simbune urungga ngandiro eyingo. Ge kandene koondosina bibite. Kootuyisina, gengo mundi oni yoyewe gengo kengge damonimo wata yenggunowano. Eyingo. (Sam 110:1)

⁴⁴ Dewit enengombo ngu ewo. Oo Bidodo Simburi Simbunani Urungga. Eyingo. Ndadiro nguro, enengo osiyi tewa? Eyingo. Dewitdo ngu ko uriyoro yoyoweroyi oni tunooteweroyiga, Krayis, nguro ero eyingo.

Mamana Mande Etuyeroyingo Oni Nguro Muriye

(Matiyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Ngu naruno, oni simoo bare bidodo oode, Yisasro mandeni ingootoyi, Yisasdo enengo kirikiri onino, ero eyingo. ⁴⁶ Ye mamana mande etuyeroyingo oni nguro ingonda teyi! Ene towikumba piru piru yemuro endeyowero gome ingootenggo. Ene yowuru musiyomo simoo baredo bingamiye ero okooweroyi, nguro gome ingootenggo. Ene yambo yano oni doongeyemo, amuno koretero bibitewero gome ingootenggo. Ene oo simbo urungga kayingo naruno, yaba koreteyingo nguno bibitewero nguya gome ingootenggo. ⁴⁷ Oni doongeyemo ngu oni nenengo gome, ene nowoondoyemo ngu Anutro ma ingootenggo. Nguro, ene bare wabu ngu ganaganayeroro yemboongeyingo piru piru tetoyi, Anutdo bare wabu ngu hoorooweyeroni, ero tetenggo. Ene torige kombi tero, nguno bare wabu nguro ya, oo sitowi bidodo ganaganayeroro, gasiyoro yoyunootenggo. Ero eyingo.

21

Bare Wabu Angoyinggado Enengo Beyeku

Bidodo Anutro Koro Yeyingo

(Mak 12:41-44)

¹ Yisas doongetero yeyootoni, oni beye sitowiyedodoku Anutro yambo yano (Tembel) Pawusno beye urungga kingo duwoo yetoyi yeyoyingo. ² Ene bare wabu angoyingga nguya kenoyingo. Ngundo enengo beye bobodi erayagaku ene eraya eraya yoro, oororo Pawusno yeyingo. ³ Nguro Yisasdo kenoro ingoro eyingo. Hamoo oorengo no yeno eteno! Nga bare wabuga, ngando oni pawusno beye urungga yetenggoku, ngu dagayeroro, enendo urungga oorengo yete. ⁴ Ndadiro nguro, oni nga bidodo ene beye urungga enengo yano oorote. Ene ngunonggo gidarega andangero, yoro omburo, Anutro koni nguro yetenggo. Ene nga bare wabuga nga, ngu ene hamoo ooni kinimu. Ngundo enengo beyeku ngu bidodo yoro omburo yete. Ene oowari uriyoro neweroyi gura kini. Eyingo.

Yisasdo Oo Kowuri Urungga Oorengo Kootuyisina Tunootewa, Ero Eyingo

(Matiyu 24:1-14; Mak 13:1-13)

⁵⁻⁶ Yisasro kirikiri oni gidaregado yambo ya oowooyi Tembel nguro mande eyingo. Nga Tembelga nga, ngu onindo kuri digi oo gome wadori yero oo ngu kingo sumangeno Anutno yetoyi, ngundo ngu Tembel ya irosarani teyino. Etoyi, Yisasdo ingoro gumi eyingo. Ngu oo ngu ataga kenootenggoku ngu, naru gura tunootetoni, digi gura yokootoyi, digi gura sanganimoma oruwa. Onindo ngu bidodo usosowooro,

dorowooyi merako uwanggo. Eyingo. ⁷ Ene Yisas sumoo inoro eyingo. Oo etuyeroyingo oni, ngu ooga ngu ndadiboro tunootewa? Nguro naruwo namoko tetoni, noore ndawu sunggiga kenoro, noore nguno ingowato. Narunggaku namoko tete, ero ingowato? Eyingo. ⁸ Ngundiro etoyi, Yisasdo mande gumi eyingo. Ye komo ingonda teya oodoyi, oni songombo ye ma ganayerowanggo. Kootuyisina, no oowoonemo, oni oowooyingga oorengo mayero, ye ganayeroro ewanggo. No nga Anutdo noore yoyowero sunggi yeyingo oningga nga nangge, Krayis gura kini. Ngu hamoo! Naru namoko tete, ero ewanggo. Ye ngundiro ingoro ngu, ye oororo, ngu ma keyoro oorowuwero. ⁹ Kootuyisina, me ebe urungga teweroyi mande binga ye ingowanggo. Oni rongge ebe nguya tero, nowoondoye songo songo yero, buribari oodoyi, ye ngu ingowanggo. Ye nguro ma sosorewero. Oo ngundiro ngu bidodo koretero ombumukoro yokowa. Naru wenga, ngu narunggano, nguno sodedo ma tunootewa. Eyingo. ¹⁰ Asa, ngu naruno, Yisasdo ngu mande ngu soweyoro eyingo. Oni sowe gurado ootoogero, oni sowe gidaregaya ebe rongge sambi tero, ebe urewanggo. Merako ngaro sobosobo oni guraro keyimo onindo ootoogero, sobosobo guraro keyimo oniya ebe kendukendu tero, ebe urewanggo. ¹¹ Imimi ururumu nangge mera nga dowooro yokutuwoowa. Mera ngano, oowariro kumooyingo urungga oorengo tunootewa. Sayi ko oo biyomi ururu mera gurano gurano nguya tunootewa. Sambono oo sosoreweroyi sunggi guradiro guradiro nguya

tunootetoni kenowanggo. ¹² Ene oo ngu ma tunooteyengomo nguno ye noro nowoondoyemo hamoo tetenggoku nguro, onindo ye yodowooro, ye kowuri gura gura yunowanggo. Ene ye yoyoro, yowuru yano mande wirikoyingo onino yoyewanggo. Wirikoweroyi musiyomo, yoyoro, ya biyomimo yoyewanggo. Mera ngaro oo sobosobo onino ko Gabuman onino nguya yoyoro oorowutoyi, ngundo yengo mandeye nguya wirikoyunowanggo. Ngu oo ngu bidodo no oowoonembo ro ye teyunowanggo. ¹³ Ngundiro teyunootenggoku oni nguno, ngu ye Anutro mande keta mesarango ngu eweroyimbo ro ooreyi yetenggo. ¹⁴ Mande nga nowoondoyemo nakangootoyiga nguno orini. Yeno ngundiro muri ngu ombuwero tetoningga ngu, ye nowoondoye buribari ma ingondudu tero ewero, noore ndadiro ewato, ero ma ingowero. ¹⁵ Ndawugaro nguro, no nenengombo manggoye yewe tango yetoni, mandeye ingonduduye nguya yewe himi yetoni, ingondudu gomemu ye yunowano. Yengo mudi oni, ngundo yengo mandeye ngu ma utoro, oorongooro yokowanggo. ¹⁶ Ngundiro nangge, ene noro nowoondoyemo hamoo tetenggoku ngu, kootuyisina, yengo awanamoye, konebaye, yengo sowisawiye, dobookuriye, ngu bidodobo ye yoyoro, mudi onino yoyetoyi, onindo ye gidarega yureyi kumoowanggo. ¹⁷ Oni gura gurado yeya nowoondoye biyomi oorengo yewanggo. Ndadiro nguro, no oowoone ngu yeno oorooteku nguro. ¹⁸ Ene yengo tabayemo uye guranangge nguya ma oonootewa. ¹⁹ Ye

yanggango ootooro ngu, yengo keta suwooyi sano sugi sugi oruweroyiga ngu yowanggo. Eyingo.

*Yisasdo Yerusalem Kootuyisina Biyomi
Yeweroyi, Nguro Eyingo*

(Matiyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Yisasdo mande gura eyingo. Ye Yerusalem kenootoyi, me oni mayero, ngundo pawangoro wooriringootoyiga ngu, ye nguno ingoyi. Yerusalem ende yomburiyoweroyi naruwo namoko tete, eya ingoyi. ²¹ Asa, ngu narungga nguno, oni Yudiyano oorootenggoku ngu, ene sodedo saya, mera pupurimo kombiteyi. Oni Yerusalem endemo oorootenggoku ngu, ene mera songomo sayi. Oni Yerusalem dabemimo diguno oorootenggoku ngu, ende newendemo ma uwero. ²² Ngu narungga ngu, Anutdo weti mbumbuwa gumi yunoweroyi naruwo. Ngundiro nguro, mande bidodo Anutro mandeno oorooteku ngu, engge yeni tunootewa. ²³ Ngu narungga nguno, bare kawuyedodo, ko bare simooye owita nono netenggoku, ngu naruno, oni oniyooqe! Kowuri urungga oorengo nga meranggano ngano tunootewa. Anutro sanggirini nga oni simoo bareno ngano omburo kutuwooyunowa. ²⁴ Me onindo dugebo yootoongoowanggo. Me onindo gidarega yoyoro, enengo merako saro, ya biyomimo yoyetoyi, nguno oruwanggo. Oni sowe gidaregado Yerusalem ende yanggango sugi sugi soboyeroro, yomburiyeroro oodoyi, oororo, Anutdo me ebe yeni, kiniteweroyi naruno yokowa. Eyingo.

*Kootuyisina Anutro Nangoni Oni Kirarongo
Ngu Ombuwa*

(Matiyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ Yisasdo mande gura eyingo. Kootuyisina, sambono ogisano, kombono, tootuno nguya sunggi guradiro guradiro tunootetoni kenowanggo. Merako oni simoo bare nowoondoye buribari ingoro, hahangero ingowatu oorengo tewanggo. Ndadiro nguro, wendeyi nguya tambu urungga urungga dokero, tuwi tero ngguyi urungga oorengo utoni ingoro, nguro sosorewanggo. ²⁶ Oo kowuri urungga ngundi ro merako ngano ombu wero tetoni, nguro oni simoo bare sosoreyingo urungga oorengo tero, nguro ingondudu tewanggo. Nowoondoyemonggo ngundi ro sosoreyingo urungga tero, sambono tootu oo ngu kenootoyi, piparero, mboorombooro tetoyi, ngu kenoro, doongeye toongootoni, gaboye kumoowanggo. ²⁷ Ngundi ro oo ngu tunootetoni ngu, asa, Oni Nangoni ngu goobooreno ombutoni kenowanggo. Ngundi ro ombutoni ngu, enengo yanggangoni, bingamini ko duridarini ngu bidodo kenowanggo. ²⁸ Kootuyisina, oo ngu tunootewero tetoningga ngu, ye ootoogeya, dikaya, sambosina randoya doongeteyi, Anutdo ye ko yoyoweroyi narunggaku tunooteteku ngu! Ero eyingo.

Kopi Dega, Ngundo Ngu Narungga Ngu Rogowoote

(Matiyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

nguro yemboongeya oriyi! Ndawugaro nguro, oo kowuri kootu tunooteweroyi, nguro Anutdo ye yanggango yunootoni ngunonggo yanggango dikaya ngunonggo nowoondoye hamoo teyingongga ngu ma yokowero. Kootuyisina, ye Anut Oniro Nangoni ngu doongeyimo dikawanggo. Eyingo. ³⁷ Naru bidodomo, Yisasdo Tembela ya newendemo simoo bare Anutro mande etuyerero oruwo. Ene suwoono ngu, Yisas oororo, Olib, mera puringgano nguno wetoro oruwo. ³⁸ Oni simoo bare bidodo suwoononggo oorengo ootoogero, Yisasro mandeni ingoweroyimboro, Tembela yano ngu newendemo uroriyingo.

22

Yudasdo Tabango Onino, Yisas Yootunoro Yunowero Torige Eyingo

(Matiyu 26:1-5, 14-16: Mak 14:1-2, 10-11; Yon 11:45-53)

¹ Oo manongoyingo koongeweroyi ooga oowooyi Yis kini kingo kayingo ngu oowooyi Pasowa naruwo, nguro simbo kayingo kundingiyi tunootewero teyingo. ² Anutno wooro yeyingo oni kundingiyi nguro sobosobo, ko mamana mandero etuyeroyingo oni, ngundo Yisas ureyi kumoowero ereweyingo. Ene ngundo oni simoo bare sosorero nguro ene ereremo kini. ³ Setando Yudas Iskariyoot newendemo uyingo. Yudas Yisasro kirikiri oni kegidemboro erayaga nguromu gura. ⁴ Ngu Yudasga, ngundo oororo, Anutno wooro yeyingo oni kundingiyi, nguro sobosobo, ko Tembela kumba ootuwoo

oniro tabango nguya mande ero, oore erewero kenoro, ngunonggo Yisas ngu oni tabango ngu kandeyemo windogayi damoni tero yunowa. ⁵ Damoni tero yunowero, ene etoni, nguro tabango oni ene oni oni tero, nowoondoye guranangge yero, ene Yudas beye inowero eyingo. ⁶ Ngundiro tetoyi, Yudasdo ngu mete ero ingoro, asa, ene oore ndadirogano Yisas yoro, torige ngu oni tabango ngu kandeyemo yewero, oore ereweyingo. Naru gura oni simoo bare oowooyingga kini, ngu naruno ngu, yootunowero sobowooro oruwo.

*Yisasro Kirikiri Oni Eraya Pasowa Neweroyim-
boro Yomosiyoyingo*

(Matiyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Yon 13:21-30)

⁷ Oo manongoyingo koongeweroyi oo kini kingo kayingo naruwo kundingiyi, Pasowa, ngu tunooteyingo. Ngu narunggano nguno, ene Sipsip nangoni wooro yeweroyimboro ureyingo. ⁸ Ngu naruno, Yisasdo Pita, Yon, eraga sureyeroro eyingo. Yari ooroya, noorengo Pasowa yomosiyo-ootoriga, noore nguya oo newato. Eyingo. ⁹ Ngundiro etoni, Pita, Yon eragado, Yisasno gumi eworiyo. Noore ndano oo ngu yomosiyo waro? Eyingo. ¹⁰ Etoni, Yisasdo erayagakuya gumi eyingo. Ingori! Yari endemo oororo, ya oni gura kumbe urunggano sono moondoya koorowooya ombutoningga ngu, yari ngu keyoya ooroya, enedodo ya newendemo uri. ¹¹ Yari ya simburiga nguno eri! Oo etuyeroyingo oningga, ngundo geya ewo. Noro ya gumi ndano, no nguno nenengo kirikiri onidodo Pasowa oo newato?

Eyingo. ¹² Nguno ngu, ene ya gumi urungga awu sanganimo ngu etuyerowa. Nguno ngu, oo neweroyi yaba ko bibiteweroyi yaba nguya oorooteku ngu! Yari ngu ya guminggano nguno Pasowa oo yomosiyori. Eyingo. ¹³ Arisa, kirikiri oni erayagaku oorowuworiyo. Pita, Yon eraga oororo, Yisasdo oo ewoku, ngundiro kenoro, nguno Pasowa oo ngu yomosiyoworiyo.

Yisasdo Enengo Kirikiri Oni Oowari Kundingiyi Yunoyingo

(Matiyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korind 11:23-25)

¹⁴ Pasowa naruwo tunootetoni, asa, Yisas ko enengo kirikiri oni nguya oo neweroyi yabano bibiteyingo. ¹⁵ Ngu naruno, Yisasdo eyingo. No nga Pasowa nga yeya newero gome ingoro hahangero oorooteno. Ngundiro terogogo, asa, no ogingo kowuri urungga ngu koorowoowano. ¹⁶ No yeno eteno. No ngaromu ko ma nero, ngu ooga ngu engge tetonigo, ngu Anutro endega sobowooteku newendemo nguno ko newano. Eyingo. ¹⁷⁻¹⁸ Ngundiro tero, Yisasdo sono tobaga yoro dowooro, Anutno esosoothero, yemboongero yokoro eyingo. Ye nga yoya, bayeteya neyi. No yeno eteno! No kootuyisina, Wayin sonoyi ngaromu ko ma nero, Anutro narungga sobowooteku tunootetoni, ngu narunggano, nguno sono ko newano. Eyingo. ¹⁹ Yisasdo ngundiro ero, ene oo manongoyingo yoro, Anutno esosoothero, yemboongero yokoro, oososowooro yunoro eyingo. Nga ngu, nenengo gowene nondo ye hoorooweyeroyingo

yunooteno. No yengo weti mbumbuwaro kumoowano. Nguro ye nero ngu, noro ingondudu tero oruwanggo. Eyingo. ²⁰ Oowari nero yokoro, ene sono tobaga yoro ngundiro nangge dowooro, ero eyingo. Nga sono tobaga nga, ngu noro sidudarone ngu ye hoorooweyeroro wendooteno. Nga sidudaronengga nga, ngu sunggi mande keta Anutdo enengo oni simoo bareya ero gosiyote. ²¹ Ene ye nga ingoyi! Oni no yootunoneroro mundi oni kandeyemo yeweroyi oningga ngu, nga noya yabano bibiteteku nga! ²² Yo, Oni Nangoni ngu, kuri Anutdo ooreningga rogo teyinoyingongga ngu keyoro, ngundiro nangge tewa. Ene oni ngu yootunoro, mundi oni kandeyemo yetekungga ngu, oniyooge oorengo! Eyingo. ²³ Yisasdo ngundiro ero etoni, nguro kirikiri onikundo enengo nangge sumoo sumoo tero eyingo. Onendo ngu mandega ngu tewa? Eyingo.

Kirikiri Onikundo, Onendo Oni Urungga Koreteyingo Oruweroyi, Nguro Ronggeyoyingo

²⁴ Ngu naruno, Yisasro kirikiri onikundo enengo nangge ronggeyoro eyingo. Onendo noore gidarega dagayeroro, enendo oni urungga oorengo tero, koreteyingo oruwa? Eyingo. ²⁵ Yisasdo enengo mandeye ingoro eyingo. Oni sowe gidarega, Yuda oni kini, nguro oo bidodo sobowooyingo oni koreteyingo ngu, ene oni yanggango oorengo tero, oni gidarega yowongoro, enendo nangge ururu tero oruwanggo. Enengo oni urungga, ngundo enengo merakso soboyerooteku ngu yoyeni, Oni Sumangeyi Muri Metemi Teweroyi Oni, eya

eyi. ²⁶ Ene yendo ngundiro ma tewero. Kini, oni gura ene ye kewooroyemo oni urungga tero, ene dagayeroro oruwero ewaku ngu, ene omburo enengo newendemo ngundiro ingoro, (oni songo hoorooweyerootooga, ngundo no oowoonengga ngu daganeroote, ero ingoyingo. Ene oni tabangongga ngu, ene omburo, ye hoorooweyeroyingo oni tero, kirikiri teyunowa.) ²⁷ Oni onendo gidarega bidodo dagayeroro urungga oorengo oorooto? Oni ene oowari nero bibiteteku nga, bine, ngundi, ko oni oowari yomosiyo yoro ombutekungga ngu, bine? Ye kuri ingootenggoku, ngu oningga bibitetekungga ngu! Ene no ngu ye kewooroyemo hoorooweyeroyingo kirikiri oni nangge oorooteno. Ye oni tabangongga ngu, ene omburo ye hoorooweyeroyingo oni tero, kirikiri teyunowa. ²⁸ Kuri, ye ngu no towootwooneroyingo naru nguno ngu, ye no ma noyokoro sayingo. ²⁹ No Awanembo oni simoo bare bidodo sobowooteku yanggangoni no nunoyingo. Ngundiro nangge, nondo nguya ngu yanggangoningga ngu ye yunooteno. ³⁰ Ngundiro tetoowe, sambo endemo ye mete noro yaba oo neweroyi nguno bibitero, noya oowari, sono newato. Ngundiro tero, ye mande wirikoweroyi yaba metemimo nguno bibitero, Iserel oni sowe kande eraya kegidemboro erayaga nguro mandeye muriye wirikoyerowango. Eyingo.

*Pitando Yisas Kootu Inoweroyi, Nguro Eyingo
(Matiyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Yon 13:36-38)*

³¹ Yisasdo eyingo. Sayimon Pita, ge ingo! Setando ye kirikiri oni bidodo yoyoro yodowooro towooyerowero meno ero, boguboguwooro oorote. ³² Ene nondo ge hooroowenggeroro, Anutdo ge yanggango gunoni, ero yemboongewonoku ngu, gengo nowoondogemo hamoo ngu ma yomburiyoro yokowero. Ge kootuyisina, nowoondoge ko yowoorengootoni, gengo dobookurige yanggango teyunoyingo mande yunowa. Eyingo. ³³ Ngundiro etoni, Pitando Yisasno mande gumi eyingo. Oo Bidodo Simburi Simbunani urungga, no hamoo oorengo, no kuri yoonenengoro oode, no komo geya ya biyomimo oororo, nguno gobooro kumoowaro. Eyingo. ³⁴ Yisasdo Pitaya mande gumi eyingo. Pita, no geno eteno. Ataga, nga suwoonggano ngano, kootoori ma eyingomo, ge tambu kabusa ero ewa. No Yisas oningga ngu no watayi kini ero, no oongoonerowa. Eyingo.

Beye Siri, Kingo Si, Ko Duge Sanggayi Nguro Mandeni

³⁵ Ngu naruno, Yisasdo kirikiri onino eyingo. Kuri, no ye sureyerootowe sayingo. Ngu naruno nguno, ye beye siri, yengo kingo si, ko keye goweyi nguya ma yoyingo. Ngu narunggano nguno, ye oo guraro ingoro wenonoyingo, bine, ngundi kini, bine? Etoni, kirikiri onikundo mande gumi eyingo. Kini. ³⁶ Etoyi ngu, Yisasdo ngandiro eyingo. Ene ataga nga, ngu oni gura ene beye siga tetoningga, ngu yoni, ko enengo si nguya ngundiro nangge yoni. Ene oni duge

gura kinitetoningga ngu, ene komo enengo neng-guroga andangeya, oni songomonggo dugega uriyoya yoni. ³⁷ Ndadiro nguro, Anutro mande ngundo no gowenemo engge yeni tunooteweroyi, nguro eyingo. Ene oni biyomidodo yowuru-woowanggo. No yeno eteno. Ngu mandega ngu komo no bungomo engge tunootewa. Yo, Anutro mande bidodomo ngu noro eyingoku ngu, ataga engge yeni tunootewa. Eyingo. ³⁸ Ngundiro etoni, kirikiri onikundo eyingo. Oo Bidodo Simburi Simbunani urungga keno! Duge eraya oorooteku nga! Etoyi, Yisasdo mande gumi eyingo. Ngu mete, nguno yokoyi. Eyingo.

*Yisasdo Gesemanino Yemboongeyingo
(Matiyu 26:36-46; Mak 14:32-42)*

³⁹ Ngu naruno, Yisas ene ootoogero, ende yokoro, Olib, purimo oorero, ene suwooyi sano teteku muringga ngundiro tero yemboongeweroyimboro. Yisas enengo kirikiri oniku enebana ootoogero, keyoro oorowuyingo. ⁴⁰ Ene ngundiro oorowutoyi, Yisasdo nguno tunootero, kirikiri onino eyingo. Ye komo Anutno yemboongetoyi, Anutdo nowoondoye yanggango teyunootoni, ye towootowoono ma kiyayi yewanggo. Eyingo. ⁴¹⁻⁴² Yisasdo mande ero, ene kirikiri oni yoyokoro, ene musiyo songosina, songo oororo, nguno bodowo oondoogero, mera sanggawero bibitero, Anutno ogingo urungga koorowoowanoku, nguro yemboongero eyingo. Awa, ge etoyi ngu, nga sono tobaga nga omburo daganerowa. Ene noromu kini. Awa, ngu gengomu nangge. Gedo etoyi, no

komo ngu nangge keyoro tewano. Eyingo. ⁴³ Ngundiro yemboongetoni, Anutro Engel oni gura sambononggo Yisas tanggeyimo omburo, tunootero, yanggango inoyingo. ⁴⁴ Yisas newende kowuri urungga oorengo ingoro, ene yanggango yero yemboongerero oruwo. Ngundiro tero oodoni, nosiriri urungga sidudaro ngundiro tunootero, omburo merako uyingo. ⁴⁵ Yisas ngundiro yemboongerero yokoro, ootoogero, kirikiri onino oororo, yeyootoni, kubooyerootoni wetoro oodoyi, yeyoyingo. Ene nguro nowoondoye biyomi ingoro kowoo yetoni, nguro ene wetoro oriyingo. ⁴⁶ Yisasdo ngundiro yeyoro eyingo. Ye ndadiro tero, nguro wetoro oorootenggo? Ye ootoogeya, yemboongeyi! Ye ngundiro tero ngu, Setanro towootowoo ngu yeno ombutoni, yanggango tero, enengo ingonduduni ma keyowanggo. Eyingo.

Yudasdo Yisas Dowooro Mundi Oni Kandeyemo Yeyingo

(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Yon 18:3-12)

⁴⁷ Yisasdo kirikiri oniya mande ewoodoni, me oni endega mayeyingo. Ngu Yudasga ngu Yisasro kirikiri oni kande eraya kegidem-boro erayaga (12) nguromu gura, ngundo ko-reteyunoro omburo, Yisas dowooro yenggonangoro, dureyoweroyimboru ombuyingo. ⁴⁸ Ene ngundiro yenggonangootoni, Yisasdo eyingo. Yudas, ge Oni Nangoni yenggonangoro dureyoro, nguno yootunoro, mundi oni kandeyemo yero, yunowero bine, ombute? Eyingo. ⁴⁹ Yisas ene kirikiri onikuno eneya oruwonggoku, ngundo

mundi onindo Yisas ndadiro teyinowanggo, ero kenoro eyingo. Urungga Oo Bidodo Simburi Simbunani, ge etooga, noore dugebo nga yurewato, bine? Eyingo. ⁵⁰ Ngundiro etoyi, kirikiri oni kewooroyemo gurado Anutno wooro yeyingo oni tabango guraro ko oni gura utoro, sodeyi gidaregasina takatoni soreyingo. ⁵¹ Ene Yisasdo ngu kenoro eyingo. Ye ngundiro mande muringga ngu yokoyi! Yisasdo ngundiro ero, kandeyi ngu oni sodeyigaku yoro yetoni, ko mete teyingo. ⁵²⁻⁵³ Asa, Yisasdo Anutno wooro yeyingo oniro sobosobo, yambo yano kumba dogoni oniro sobosobo, ko Yudaro tabango oni gidarega nguya eyingo. Ye yakaka oningga dowoowero nguro ye duge soboro, mata komukododo ombutenggo? Naru bidodomo, no yeya Tembello oorootetoku, nguno ye ma nodowoowero nguro, ene ataga nga narungga nga, ngu yengo naru! Setanro yanggangoni ngu ngano tunootete. Eyingo.

Pitando Eyingo. No Yisas Oningga Ngu Watayi Kini

(Matiyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Yon 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Yisasdo ngundiro ero yokootoni, onikundo dowooro, yoro oorowuyingo. Yisas yoro, yade oororo, Anutno wooro yeyingo oniro tabango urunggakuro yano uyingo. Pitando ngu keyeroro bodaga orirokoyi songo oorowuyingo. ⁵⁵ Ngu yangga ngu yasiriko de karo yakowero kayingo. Ngu degaku yakoro bibitetoyi, Pita nguya omburo, nguno enedodo de yakoro bibiteyingo. ⁵⁶ Ngundiro tero, kirikiri bare gurado Pita

kenootoni, omburo, de yakoro bibitetoni, gome gome kenondadangero eyingo. Ge nga oningga nga nguya kuri Yisasdodo endeyoyingo. Eyingo. ⁵⁷ Ene Pitando oongooro eyingo. Ayi, ngu no kini! Ge nga barega ngando godange ete! No ngu oningga ngu ma ingooteno! Eyingo. ⁵⁸ Asa, bodaga nguya oode, oni gurado Pita kenoro eyingo. Ge nguya ame oningga amero keyimo oni gura! Etoni Pitando sodedomangge gumi eyingo. Ge godange ete! No kini! No ngu oningga ngu ma ingooteno! Eyingo. ⁵⁹ Naru bodaga nguya oode, oni gurado Pita bungomo kandesisi tero, mande yanggango ero eyingo. Hamoo! Nga oningga nga, ngu eneya endeyoro oruwo! Ene nguya Galili oni! Eyingo. ⁶⁰ Asa, Pitando mande yanggango gumi eyingo. Ge nga oningga nga, ge ndadiro ete? No ngu oningga ngu watayi kini! Pita ngundiro ewootoni, sodedomangge kootoori eyingo. ⁶¹ Urungga Oo Bidodo Simburi, Yisasdo yowoorengoro, Pita gome kenoyingo. Pita ngundiro kenoro, ene kuri Urungga Oo Bidodo Simburi Yisasdo ewooromu, ngu ingondudu teyingo. Yisasdo ngandiro eyingo. Nga suwoongga ngano kootoori ma eyingomo, ge ewa. No ngu oni Yisaga ngu ma ingooteno, ero tambu kabusa ewa. Eyingo. ⁶² Ngu ingonduduwooro Pita ootoogero, endesina oorero, ya kootuyisina oororo, sendoro biyobiyomi teyingo.

*Yisas Yomooyinoro Mande Ero Ureyingo
(Matiyu 26:67-68; Mak 14:65)*

⁶³ Ngu naruno, me oni Yisas dowooro tabadori tero, yomooyinoro ureyingo. ⁶⁴ Towimbo Yisas

doongeyi dobengoro eyingo. Ge Anutro ingondudu eyingo oni tetoningga ngu, asa, oni gurootekungga ngu omukumundoongo nenengo kenoya e. Ngu onendo guroote? Eyingo. ⁶⁵ Ene mande ngundiro oowooyingga oorengo ero, nguno yomooyinoro mande biyomi ero yomburiyoyingo.

Yisas Yoro Mandeni Wirikoyingo Tabango Onino Yeyi Dikayingo

(Matiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Yon 18:19-24)

⁶⁶ Sengetoni suwoononggo, Iserel oniro tabango oni, wooro yeyingo oniro sobosobo oniku, ko mamana mande etuyeroyingo oni ngu yowuruwooro oodoyi, nguno Yisas yoro, mande wirikoyingo onino oororo, yeyi dikatoni, sumoo inoro eyingo. ⁶⁷⁻⁶⁹ Ge nooreno e. Ge Krayis, bine, ngundi kini, bine? Etoyi, Yisasdo mande gumi eyingo. Nondo yeno etoowe ngu, ye nowoondoyemo hamoo ma tewanggo. Nondo ye mande gidaregaro sumoo yunootoowe ngu, ye ngu mandega nguro gumi yootunoro ma ewanggo. Ene ataga ngano ko kootuyisina nguya, naru bidodomo Oni Nangoni ngu, ene Anut yanggangonidodo, ngu kandeyi koondosina bingamidodo bibitero oruwa. Eyingo. ⁷⁰ Asa, ngu oni ngu bidodo sumoo eyingo. Ngundiro nguro, ge Anutro Nangoni, bine? Eyingo. Ngundiro etoyi, Yisasdo gumi eyingo. Yengombo etenggoku ngu nangge, no Anutro Nangoni. Eyingo. ⁷¹ Enengo mandeni ero ingoro eyingo. Noore ndawu mande gura ewato? Enengo manggowoobo mande nenengo etoni kuri ingooteto. Ero eyingo.

23

Yisas Yoro, Payilatno Oororo, Nguno Mande Ingowero Yoro Oorowuyingo

(Matiyu 27: 1-2, 11-14; Mak 15: 1-5; Yon 18: 28-38)

¹ Oni bidodo oorengo ootoogero, Yisas yoro, Yuda mera (Rom Gabuman) nguro tabango ngu oowooyi Payilatno oorowuyingo. ² Nguno ene Yisas kingo ganangoro goweyi sanggawero mande damoni yero eyingo. Noore nga oningga nga kenootooye, ene endeni endeni noorengo oni ganaganayeroro endeyoote. Ye (Gabuman) beye ma inowero ero, noore soreyeroro ete. Ene ngundiro nguya ete. No ngu Krayis, mera ngaro oo bidodo sobosobo oni koreteyingo, ete. Eyingo. ³ Mandeye ngundiro ingoro, Payilatdo Yisas sumoo inoro eyingo. Ge Yuda oniro oo bidodoboro sobosobo koreteyingo, bine? Eyingo. Ngundiro etoni, Yisasdo mande gumi eyingo. Gedo eteku ngu nangge, no Yuda oniro sobosobo koreteyingo, ero eyingo. ⁴ Ngundiro etoni, Payilatdo oni simoo bareno, ko Anutno wooro yeyingo oni nguro sobosobo oniku, ngu bidodomo ero eyingo. No nga oningga nga, goweyimo mande kowuri biyomi gura ma kenooteno. Eyingo. ⁵ Etoni, ene meno manggaru tero eyingo. Ene Yudiya mera nga bidodomo oni simoo bare ganaganayeroro endeyoote. Ene Galili merako andunonggo ngundiro tero, yade yade ngano mayewo. Ero eyingo. ⁶ Payilatdo ngu ingoro simoo bare sumoo yunoyingo. Nga oningga nga Galili oni,

bine? Eyingo. ⁷ Yisas ngu Galili mera nguro oni ngu ingoro, nguro ene Yisas soweyootoni Herod tanggeyimo oorowuyingo. Herodndo ngu Galili merangga ngu sobowooteku, nguro soweyootoni, eneno oorowuyingo. Ngu narunggano nguno, Herod nguya Yerusalem endemo nguno oriyingo. ⁸ Herodndo Yisas kenoro, nguro ene oni oni tero, newende gome ingoyingo. Ndadiro nguro, ene kuri Yisasro mandeni etoyi ingoro, ene komo kurimimonggo kenowero ingondudu tero, ene muri songo gura onindo ma teweroyimu, ene doongeyimo tetoni, kenoro, ingoweroyimboro ingororuwo. ⁹ Ngundiro nguro, Herodndo oo gura gurano Yisas sumoo sumoo inoyingo. Ene Yisasdo Herodro mandeni gumi gura ma eyingo. ¹⁰ Anutno wooro yeyingo oni, nguro sobosobo oniku, ko mamana mande etuyeroyingo oni, ngundo omburo, Yisas bungomo mande godange urungga oorengo eyingo. ¹¹ Herodndo enengo me oniku, ko enengo keyimo oni ngu bidodo, Yisas yomooyinoro mande ero mukendoro, oni biyomi, ero eyingo. Ngundiro nguro, ene towi nengguro gura nakanakangoyingo gomengga yoro, Yisas yemuyinoro eyingo. Kenoyi! Mera ngaro sobosobo koreteyingo urungga tunooteteku nga! Ero yomooyinoro yoro, Payilatno ko soweyootoyi oorowuyingo. ¹² Kurimi Herod, ko Payilat, eraga ngu, mundi mundi tero oruworu. Ene ataga ngano ngu, ene dobooyero siyero oorooteri.

*Payilatdo Yisas De Omukondino Sanggaweyi,
Ero Eyingo*

(Matiyu 27: 15-26; Mak 15: 6-15; Yon 18: 39-19:

16)

¹³ Payilatdo Anutno wooro yeyingo oniro sobosobo oniku, ko simoo bare, Yudaro tabango garo, ngudodo negoyerooni omburo yowuruwooyingo. ¹⁴ Payilatdo ero eyingo. Yendo nga oningga nga yoro, nono ombuwonggo. Nga oningga ngando simoo bare ganaganayeroro endeyoote, ero ewonggo. Ene nondo ngu mandega nguro yengo doongeyemo nenengo sumoo inowonoku ngu, ye ingoyi! Nondo ngu yendo eneya mande etenggoku ngu wirikootoowe, eneno biyomi gura ma kenooteno. ¹⁵ Herodndo nguya ene ko sureyerooni, noorengomo ko ombuteku nga! Nguro ye ingoyi, oo biyomi gura ene ma teyingo. Nguno noore nguya ene urewe kumooweroyi oo biyomi gura eneno ma kenoyingo. Payilatdo ngundiro eyingo. ¹⁶ Ngundiro nguro, nondo gisarungiridodo ngundo utoro, gisaruboro yokootoowe, ene toongewa. Eyingo. ¹⁷ Nguro Yudaro muri ngandiro oorooteku, naru kundingiyi bidodomo, Payilatdo ya biyomimonggo oni guranangge nangge andangetoyi toongete. ¹⁸ Ngundiro tero, oni simoo bare bidodo meno manggaru tero, eyingo. Ngu oningga ngu utooga kumootoningga, ge Barabas andangeyuno! Ero eyingo. ¹⁹ Ngu Barabas oningga ngu, ene kuri (Gabuman) oniya me yeni tunooteyingo. Ende kewoorokono oni gura ureni kumootoni, nguro ene dowooro ya biyomimo yeyingo. ²⁰ Arisa, Payilatdo mande ero ko eyingo, ene Yisas yokootoni, toongeweroyimboroyingo. ²¹ Ene meno manggaru tero eyingo. De omukondino sanggawega kumooni! Ngu ma yokootoyi oruwero, sanggawega kumooni! Meno

ero eyingo. ²² Payilatdo tambu kabusayigaku sumoo yunoro eyingo. Nga Yisas oningga ngando ndawu oo biyomingga tewoku, nguro noore ene urewe kumoowa? Nondo ene goweyimo mande biyomi gura ma kenooteno. Ngundiro nguro, nondo nangge utoro, gisaru sanggiri-dodo, ngundo gisaruboro yokootowe toongewa. Eyingo. ²³ Ene yanggango oorengo yero, Payilat-tro mandeni utoro wiriyoro meno moguru tero eyingo. Kini, de omukondino sanggaweya uto! Ngundiro meno ero, ngundo Payilatro manggowo wiriyoyingo. ²⁴ Ngundiro tetoyi nguro, Payilat ene ko mande gura ma eyingo. Ene simoo bare manggoye keyoro, ewonggoku, ngundiro nangge teyingo. ²⁵ Ngu oningga, (Gabuman) ebe utoro oni ureni kumootoni yoro, ya biyomimo yeyingongga nguro simoo baredo eyingo. Mande ewonggoku, ngundiro nangge, Payilatdo Barabas andangetoni toongeyingo. Ene meno manggaru tero eteng-goku, nguro Yisas ngundiya teyinoyi ero, me oni kandeyemo yero yunoyingo.

Yisas De Omukondino Sanggaweyingo

(Matiyu 27: 32-44; Mak 15: 21-32; Yon 19: 17-27)

²⁶ Ene Yisas yoro oorowuyingo. Ene oni gura oowooyi Sayimon ngu Sayirinya mera nguromu, ene oore ngundiro omburo ende urunggano nguno uwero teyingo. Me oni ngu oningga ngu dowooro de omukondigaku ngu mooreyomo yetoyi, ngundo koorowooro, Yisas keyiwoore oorowuyingo. ²⁷ Simoo bare oowooyingga oorengo ene keyoro oorowutoyi,

bare oowooyingga oorengo nowoondoyi tero, ngengeyoro sendoro owero oorowuyingo. ²⁸⁻³¹ Ene Yisasdo yowoorengoro eyingo. Ye Yerusalem bare, ye noro ma sendowero. Kini, yengomboro, ko yengo simooyemboro nguya sendoyi, ero eyingo. Ye ingoyi! Kootuyisina naru biyomi oorengo gura tunootewaku nguno, bare ninggooteyingomu, bare simoo kuri ma bisiyoyingomu, bare simooye nono ma yunootoyi neyingomu, ngundo ene mete oni oni tewanggo. Ndawugaro nguro, ngu naruno nguno, ye kowuri ingoro, ye mera puri nguya ewanggo. Ye bidodo sodedo ukeya mayeya wiriyerootooga kumoowoto. Mera puri bobodiboya nguya ewanggo. Ye ukeya noore wiriyeroyi! Ero ewanggo. Ataga nono muri biyomi tetenggoku nga ngu, no ngu de keta biyomine gura kini ngundiro ene ndadiro muri biyomi gura ye oni simoo bareno teyunowanggoku, ngu ye de kumooni ngundiro? Eyingo. (Ene naru wengamo Anutdo wirikoyeroweroyi naru nguro eyingo.) ³² Oni biyobiyomi eraya nguya yurewero, yoyoro, Yisasdodo oorowuyingo. ³³ Ene yade puri bodaga sanganimo ooreyingo. Ngu musiyongga ngu, oowooyi tabango wimbuyi(Golugata). Ngu musiyonggano nguno Yisas boorowooro, oni biyomi erayagaku Yisas tanggeyi gide gide booroyeroyingo. Gura kandeyi koondosina, gura kandeyi desina booroyeroyingo. ³⁴ Ngundiro booroyerootoyi ngu, Yisasdo yemboongero eyingo. Awa, no nutoro, mukendonero, booronerootenggoku, ngu ene ma ingoro nguro tenunootenggo. Nguro ge nga kowuriyengga

nga andangeyunoya yokoya kabete! Ero eyingo. Ngundiro ero yokootoni, asa, me oni Yisasro nengguroni ngu yoro, ebe pawapawamu tero, oni gurado oni dagayeroro, ngundo nengguroga ngu yoyingo. ³⁵ Oni simoo bare orirokoyi pawayeroro dikaro yeyorootoyi ngu, Yuda oniro tabango onindo yomooyinoro mande ero, tabadori tero eyingo. Kenoyi, ene kuri oni gidarega hoorooweyerowoku ngu, asa, ene Anutdo noore yoyoweroyi sunggi oni yeyingo oni tetoningga ngu, ene komo enengombo enengo hooroowetoningga merako ko ombuni. Ero eyingo. ³⁶ Me oni nguya yomooyinoro mande ero, namoko omburo, Wayin sono kowoo biyomi Yisas inowero teyingo. ³⁷ Ngundiro tero, me oni enebana eyingo. Ge Yuda mera oni sobosobo koreteyingo oni tetoningga ngu, asa, gengombo gengo hooroowenggeroya merako ombu. Eyingo. ³⁸ Ene de omukondi sosowoomo awuno, nakaya gura Payilatdo ngandiro nakangoyingo. Nga Oningga Nga, Ngu Yuda Oniro Sobosobo Urungga, ero nakangoyingo. Eyingo. ³⁹ Asa, ngu oni biyomi gura Yisas tanggeyimo boorowoowonggoku, ngundo Yisas yomooyinoro manggaru tero eyingo. Ge Krayis tetoningga ngu, asa, gengo hooroowenggeroya ngunonggo noore nguya hoorooweyero. Eyingo. ⁴⁰⁻⁴¹ Ngundiro etoni, asa, oni biyomi guragakundo dobooyi mamanangoro eyingo. Ndadiro nguro, ge ene yomooyinoro ngundiro ete? Ene oo biyomi gura ma teyingo. Nguro ene kingo duwoo urootenggo. Ene noorendo ngu noorengo biyomi teworoku ngu kenoro, nguro gumi ngundiro teyunootenggo.

Noorengo bidodo ngu ataga kumoowato. Nguro ngu, noorengombo biyomi teworoku, nguro ge Anutro ma sosorewa? Ero eyingo. ⁴² Arisa, ngundiro ero tabango yowoorengoro Yisasya eyingo. Oo Yisas, gengo Awanggebo endemo ooroya ootooya ngu, asa, noro ingondudu te. Eyingo. ⁴³ Ene ngundiro etoni, Yisasdo mande gumi eyingo. No hamoo oorengo geno eteno. Ataga nga sanggano ngano, ge noya Awando ende gome mesarango oorengongga nguno uro oruwaro. Eyingo.

Yisas Kumooyingo

(Matiyu 27: 45-56; Mak 15: 33-41; Yon 19: 28-30)

⁴⁴ Sa kewooro oorengo, samboro mera bidodo suwoo ooreri urungga tero, oororo, sa nemimo uteku naruno wenga, (3 klok) yokoyingo. ⁴⁵ Ngu naruno, Tembelno kumba gagiwi urunggado ya gumi kundingiyi wemboongero boorowooyingonggaku, Anut enengombo kumbagaku wengamo awunonggo oomboongetoni, oosowooro, uro merako utoni, gide gide eraya tunooteyingo. ⁴⁶ Ngu naruno nangge, Yisasdo meno ero eyingo. Awa, ataga no nenengo gabone kandegemo yeteno. Eyingo. Ngundiro ero, ene kumooyingo. ⁴⁷ Ngundiro tetoni, me oni tabangongga, ngundo oo ngundiro kenoro, ene Anut bingami okooro eyingo. Hamoo oorengo, nga oningga nga biyomi gura ma teyingo! Ene oni nenengo oorengo! Eyingo. ⁴⁸ Ngu naruno, oni simoo bare oowooyingga oorengo mayero, Yisas udooyi,

kenowero dikayingoku nguya, ene ngundiro kenoro, nowoondoyi tero, ngguyinggayi tero, enengo yano sayingo. ⁴⁹ Ene Yisas enengo dobookuriyi, ko bare gidarega Galilinonggo keyoro mayeyingomu, ngu orirokoyi dikaro, ngunonggo Yisas bingo ndadiro tewanggo, ero ingoro oriyingo.

Yisas Kumootoni Merengooyingo

(Matiyu 27: 57-61; Mak 15: 42-47; Yon 19: 38-42)

⁵⁰ Oni gura, oowooyi Yosep, ngu endeni ngu Arimatiya ngunonggo mayeyingo. Ngu oningga ngu, ene Yuda oniro mande wirikoweroyi oni, ene oni nenengo oorengo. ⁵¹ Ngu oningga ngu, ene oni simoo bare Anutdo oo bidodo sobowooweroyi narungga ngu sobowooro oodoni, nguno Yisas urewero mande ero etoyi, ene nguya nowoondoye guranangge kini. ⁵² Arisa, ene Payilat tanggeyimo oororo, Yisas bingo yowero sumoo inoyingo. ⁵³ Ngundiro tero, ene oororo, Yisas bingo de omukondinonggo andangero yoro, kumba sarayinggado bimbomooyingo. Ngundiro tero, enengo bingo yoro oororo, digi wondokoyimo nguno mere seyingomu nguno merengooyingo. Ngu merengga ngu kuri oni gura nguno ma merengooyingo. ⁵⁴ Ngu narungga ngu, (Sabat) naru kundingiyi, nguro oo yomosioweroyi naru. Suwootetoni, ngu Sabatro naru namoko tunootewo. ⁵⁵ Ngu naruno, bare gidarega Yisas keyoro, Galilinonggo mayeyingomu, ene Yosep keyoro oororo, Yisas merengootoni, ngu kenoyingo. ⁵⁶ Ngundiro tero, enengo

yano sodedo oororo, ene irosara, bo oo urumi ndindingo gomemu winggooro yomosiyooyingo. Ngu oo ngundo ko kootuyisina, Yisas bingo sonowooro yomosiyootoyi, sodedo ma buwoo yewero. Asa, naru kundingiyi, Sabat, nguno ene ko kini mamana mandeno eteku, ngundiro tero kengero oriyingo.

24

Yisas Ko Ootoogeyingo

(Matiyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Yon 20:1-10)

¹ Sande sengetoni suwoononggo, oo urumi ndindingo gome ngu yomosiowonggoku, ngu yoro, yade mereno oorowuyingo. ² Ene oni mereno omburo, doongeteyingomu ngu, digi urungga mere manggowo ukingoyingonggaku, nguno kini. Mere manggowo kuri goosooyingo. ³ Ene mere newendemo uro, Oo Bidodo Simburi Simbunani Yisas nguro bingo ma kenoyingo. ⁴ Ngundiro tero, nguro ingoyingo oowooyingga tero oodoyi ngu, asa, sodedomangge oni eraya enengo towikumbayari sarayi oorengo, yowari soruyi dedeku ngundiro tunootero, tanggeyemo dikatori yeyoyingo. ⁵ Ngundiro kenoro, bareku sosoreyingo urungga tero, bagootero, merasina doongetero oodoyi, oni erayagakundo eyingo. Ye ndawugaro oni keta oorooteku, ngu mereno ngano erewero ombutenggo? ⁶⁻⁷ Ene mereno ngano kini, kuri ootoogewo. Ye Galilino mande ewooromu ngu ma kabetewero. Ene ngandiro eyingo. No Oni Nangoni ngu mbumbuwadodo oni kandeyemo

yetoyi, ngundo de omukondino booronerootoyi kumoowano. Ene sa kabusayigano ko ootoogewano. Eyingo. ⁸ Ngundiro etoni, ngu bareku nowoondoye imi yetoni ingoyingo. ⁹ Ene mere yokoro, sodedomangge ende oororo, oo bidodo kenowonggoku nguro kirikiri oni kande eraya kegidemboro guranangge (11), ko oni gidaregano nguya, oo kenowonggoku, nguro mande mande eyingo. ¹⁰ Ngu bare ngu oowooye ngandiro: Mariya Magadala, Yowana, Mariya gura Yemus nemi, ko bare gidarega nguya, ngundo kirikiri onino oo kenowonggoku, nguro eyingo. ¹¹ Ene kirikiri onikundo ngu ingoro ngu, ene nowoondoyemo hamoo etenggo, ero ma ingoyingo. Baredo ganayerootenggo, ero eyingo. ¹² Asa, Pita ootoogero, kendutero, mereno oororo uyingo. Uro, doongetetoni, hamoo nguno kini. Towi nangge kenoyingo. Ngundiro kenoro, ene yowoorengoro ende oororo, ene Yisasro bingo ngu ndadiro tewo, ero nguro ingondudu urungga tero oriyingo.

Oni Erayagobo Emeyas Ooreko Yisas Kenoyingo

(Mak 16: 12-13)

¹³ Ngu sanggano nguno nangge, kirikiri oni kewooroyemonggo oni eraya Yerusalem endemonggo ootoogero, Emeyas oore keyoro, yade (11 Kilomita) ngundiro oorowuworiyo. ¹⁴ Ngu oni erayaga, ngundo Yisasno oo tewonggoku, nguro ene ero ingoro oore keyoro oorowuyingo. ¹⁵ Ngundiro ero, ingoro ingoro oorowuwoodori, Yisas enengombo

doongeyarimo tunootero, nguya oorowuyingo. ¹⁶ Ene doongeyari gosiyootoni, nga Yisasdo ero ma ingoyingo. ¹⁷ Ngundiro tero, Yisasdo eyingo. Yari ndawu mandega ero ingoro ingoro oorowuteri? Eyingo. Ngundiro etoni, erayagaku omukumundooyari bisiwero dikayingo. ¹⁸ Asa, oni gura oowooyi Kiliyopas oningga, ngundo yowoorengoro, Yisasya eyingo. Ge Yerusalemno oorooteku ngu, oo Yerusalemno oo tewonggoku ngu, ma kenoro ingoyingo? Eyingo. ¹⁹ Ngundiro etoni, enebana gumi eyingo. Ndawu ooga? Eyingo. Erayagakundo mande gumi eyingo. Oo bidodo Nasaret oni, Yisas, goweyimo oo tewonggoku ngu! Ene Anut doongeyimo, oni simoo bare doongeyemo nguya, ene Anutro ingondudu eyingo oni. Enengo mandeni, koni oororo omburo teyingo, ngu yanggangonidodo. ²⁰ Anutro wooro yeyingo oni kundingi nguro sobosobo oniku, ko Yuda oniro tabango oniku, ngundo ureyi kumoowero mande guranangge ero gosiyoro, Gabuman oni kandeyemo yetoyi, ngundo dowooro, de omukondino udoyi kumoowo. ²¹⁻²³ Noorendo kuri ngandiro ingowooto. Anutdo ngu oningga ngu yootunoro yunootoni, ngundo noore Rom kandeyemonggo ko yoyootoyi, noore gome oruwato, ero ingowooto. Ene utoro yomburiyowonggoku ngu, ene ataga naru kuri kabusa yokowooto. Ngu oo ngu tewonggoku ngu, ene ataga noorengo bare gidaregado mereno oororo, enengo bingo ma kenoro, omburo, nooreno nguro mandeni etoyi, nguro noore soriyokoro sosorewooto. Ene Anutro sambono oni eraya (Engel) yeyootoyi,

ngundo ewori. Ene kuri keta ootoogewo, ero ewori! ²⁴ Noore ngu ingoro, noorengo oni gidarega ene merengoowonggoku, mereyimo oororo doongetewonggoku, ngu hamoo baredo ewonggoku ngundiro, ene Yisasro bingo ma kenoyingo. Eyingo. ²⁵ Arisa, Yisasdo mande gumi eyingo. Yari ingonduduyari himi kini, Anutro ingondudu eyingo onindo eyingomu, ngu yari nowoondoyarimo hamoo ma tewori! ²⁶ Yari, bine, ma ingooteri? Anutro ingondudu eyingo onindo, kuri ngandiro eyingo. Krayis ene komo ogingo kooroworo yokoro, ene kootuyisina, enengo ende duridarinidodomo oorowuwa. Eyingo. ²⁷ Ngu naruno, Yisas ene damoni yero, ene mande Mosesndo, ko Anutro ingondudu eyingo onindo, enengomboro ero nakangoyingo, mande gumi gumiku bidodo muri wesiyoro erayagakuno, ero etuyeroyingo. ²⁸ Ene ende namoko tetoni, Yisasdo mande ngu ero dagayeroro, toongewero eyingo. ²⁹ Ngundiro tetori, erayagakundo sorengoro eyingo. Suwootewero teteku nga, ngundiro nguro, ge nooreya ngano oruwato. Ngundiro etori, eneya yano oorowuyingo. ³⁰ Oo neweroyi naruno, yabano bibitero, Yisasdo oo manongoyingo gura yoro, dowooro, Anutno yemboongeroro yokoro, oososowooro yunoyingo. ³¹ Arisa, ene nguno doongeyari himi yetoni yokoro, ngundiro ingootori, Yisas, doongeyarimo kini tero, ko toongeyingo. ³² Ngundiro tetoni, enengo nangge mande eworiyo. Ene nooreya oore keyoro, Anutro mande bidodo muri

wesiyoro ero, etuyerooni ngu, ingootoore, nowoondonarimo ngu hamoo himi yetoni, nguro gome ingoworo! Ero eyingo. ³³⁻³⁴ Ngundiro ero, ene ootoogero, suwoono nangge, ene Yerusalem ko oorowuwooriyo. Ngundiro oororo, kirikiri oni kande eraya kegidemboro gurananggegaku ko oni gidarega nguya ereweyeroro yeyoyingo. Erayagakundo eyingo. Hamoo oorengo! Oo Bidodo Simburi Urungga ko ootoogewo! Sayimon doongeyimo tunootetoni kenowo! Eyingo. ³⁵ Arisa, ngundiro ero yokootoyi, erayagakundo sodedomangge nguya gumi eworiyo. Noore ooreko Yisasdo mande etoni, ingoro, ko yano uro, oo manongoyingo oosowooro yunootoni, nero, ngu naruno, noore ingoworo. Yo, ngu hamoo, Oo Bidodo Simburi Simbunanimo, ero ingoworo! Eyingo.

Kirikiri Onindo Yisas Kenoyingo.

(Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Yon 20:19-23)

³⁶ Ngu oni erayagakundo mande ewootori, ngu naruno nangge, Yisas enengombo kewooroyemo tunootero dikaro eyingo. Ye nowoondoye imakeyngomo oriyi! Eyingo. ³⁷ Ngundiro etoni, ene soriyokoro, sosoreyingo urungga teyingo. Noore enengo gaboyi kenooteto, ero ingoyingo. ³⁸⁻³⁹ Yisasdo enengo ingonduduye ingoro nguro eyingo. Ye ndatero sosoretenggo? Ye ndatero nguro nowoondoye buribari ingootenggo? Ye ombuya, noro kekandene nga kenoyi! No nenengombo nangge. Ye ombuya nodowooya kenoyi! Oombooro ngu, no ngandiro songgiwine wimbunedodo dowooro

kenootenggoku ngundiro kini. Ero eyingo.
⁴⁰ Ene ngundiro ero yokoro, enengo kekandeyi
nguya etuyeroyingo. ⁴¹ Ene nowoondoye
gome ingoro, oni oni urungga teyingo. Ene
nowoondoyemonggo hamoo nenengo ero ma
ingoyingo. Nowoondoye kowuri ingoyingo.
Ngundiro tetoyi, nguro Yisasdo eyingo. No
oodoro kumooteno. Ye oowari bodaga ooroote,
bine? Eyingo. ⁴²⁻⁴³ Ngundiro etoni, ene iso
kayingomu gumi gura yoro, inootoyi, ene yoro,
doongeyemo neyingo. ⁴⁴ Ene oo nero yokoro
eyingo. Mosesro mamana mande, Anutro
ingondudu eyingo oniro mande, ko Iserel oniro
yambo bukno (Sam) nguya nakangoyingo ngu,
nguro mandeye kuri no yeya ootooro etoowe
ingowonggoku, ngu bidodo noro eyingo. Ngu
ataga engge nenengo ngundiro nangge tunootete.
Ero eyingo. ⁴⁵ Ngundiro tero, ene Anutro mande
muri gura gura wesiyoro ero etuyerooni,
nowoondoye himi yeyingo. ⁴⁶ Ngu mande gura
soweyoro eyingo. Anutro mandeno ngandiro
nakangoro eyingo. Krayis, Anutdo noore
yoyowero sunggi yeyingo oni, ngundo kowuri
ogingo urungga ingoro, kumooro, asa, naru
kabusayimo merenonggo ko ootoogewa. ⁴⁷ Krayis
oowooyimo, nowoondoye yowoorengoweroyi
muringga ngu, ko Anutdo oniro weti mbumbuwa
ngu andangeyunoweroyimboru muringga ngu
oni simoo bare mera bidodomonggo wesiyoro
etuyerowanggo. Ngu kongga ngu Yerusalem
endemo nguno koretero damoni yero ko tero,
ngunonggo mera bidodomo nguya ko tero,
ero etuyeroya endeyoyi. Eyingo. ⁴⁸ Ero, Yisas

mande gura soweyoro eyingo. Ye oo bidodo kenowongoku, nguro mandeni yootunoya eya endeyoyi. ⁴⁹ Ye ingoyi! Noro Awanembo Yuka Kundingiyi yanggango ye yunowero mande guranangge ero gosiyoyingonga ngu, nondo soweyootowe, yeno ombuwa. Ye komo nga endegano ngano sobowooya oodoyiga, ngu Yuka yanggangonga ngu sambo endemo awunonggo omburo, ye nowoondoyemo uro angewa. Ero eyingo.

Anutdo Yisas Yoro, Sambono Ooreyingo
(Mak 16:19-20; Aposel 1:9-12)

⁵⁰ Ene ngundiro ero yokoro, kirikiri oniku yoyoro, oororo yade Betani ende namoko nguno oorowuyingo. Nguno oororo, Yisasdo kirikiri oni kandeyi tabayemo okooro, kumana yunoyingo. ⁵¹ Ene kumana yunowootoni ngu, Anutdo ene Yisas okooro, kirikiri oni yoyokoro, sambo endemo ooreyingo. ⁵² Yisas sambono ooretoni, kirikiri oniku Yisasno yemboongero yokoro, ootoogero, oni oni urungga oorengo tero, Yerusalem ko oorowuyingo. ⁵³ Ene suwooyi sano Tembello uro, Anut bingami nange ero okoororuwonggo.

ANUTRO MANDE KETA
The New Testament in the Rawa Dialect of the Rawa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Rawa long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Rawa (Rawa) (Rawa)

Dialect: Rawa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

7f5bc84a-4dea-522b-980c-a11c545b87cc